

MILYEN EURÓPÁT SZERETNÉNK?

A MAGYAR TÁRSADALOM ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ 2023-BAN

MILYEN EURÓPÁT SZERETNÉNK?

A MAGYAR TÁRSADALOM
ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ 2023-BAN

Budapest, 2023

Impresszum

MILYEN EURÓPÁT SZERETNÉNK? A MAGYAR TÁRSADALOM ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ 2023-BAN

© Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions, 2023

Felelős kiadó és szerkesztő: **Bíró-Nagy András**

Szerzők: **Bíró-Nagy András** (Policy Solutions, TK PTI)

Juhász Vanessza (Policy Solutions)

Szászi Áron (Policy Solutions, TK PTI)

Varga Attila (Policy Solutions)

Szakmai lektor: **Szabó Andrea** (TK PTI)

Adatfelvétel: **Závecz Research**

Grafikai tervezés és tördelés: **WellCom Stúdió**

Kiadó: **Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions, Budapest**

ISBN 978-615-6289-68-1

A kutatás az NKFIH FK 143022 kódszámú „20 év az Európai Unióban: Magyarország uniós tagságának közpolitikai mérlege” kutatási projekt keretében készült.

Ezen kiadvány a szerzők saját véleményét tartalmazza, mely nem feltétlenül tükrözi a Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) hivatalos álláspontját. A Friedrich-Ebert-Stiftung által publikált kiadványok kereskedelmi forgalomba kizárólag a FES előzetes írásos engedélyével kerülhetnek.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
Vezetői összefoglaló	6
1. Magyarország uniós tagságának megítélése 2023-ban	15
1.1. Magyarország uniós tagságának támogatottsága	15
1.2. Motivációk Magyarország uniós tagságának támogatása és ellenzése mögött	22
1.3. Magyarország uniós tagságának előnyei és hátrányai	25
1.4. Az Európai Unió jelentése a magyarok számára	29
1.5. Magyarország uniós tagságának gazdasági mérlege	32
2. Az Európai Unió jövője	40
2.1. Az Európai Unióban zajló folyamatok megítélése	40
2.2. Az Európai Unió által képviselt értékek	42
2.3. Milyen értékeket képviseljen az Európai Unió a jövőben?	46
2.4. Az Európai Unió szerepe a világban	50
2.5. Mire fordítsa Magyarország az uniós forrásokat?	54
2.6. Az Európai Unió bővítése	58
3. Nemzeti vagy uniós hatáskörök? Szakpolitikák európai integrációja	62
3.1. Az EU szakpolitikai integrációjának határai a magyarok szemében	62
3.2. Az EU hatásköreivel kapcsolatos preferenciák	64
3.3. A tagállami hatáskörökkel kapcsolatos preferenciák	68
4. Magyarország és az Európai Unió viszonyának aktuális kérdései	72
4.1. Hozzáférés az uniós pénzügyi forrásokhoz	73
4.2. A közalapítványi egyetemek és az Erasmus program	75
4.3. Európai Ügyészség	77
4.4. Az euró bevezetése	79
4.5. Románia schengeni csatlakozása	81
4.6. Közös európai hadsereg	83
5. Félelmek és sérelmek a magyar társadalomban az Európai Unióval kapcsolatban	85

Bevezetés

Magyarország európai integrációja mellett elkötelezett agytrösztként a Policy Solutions mindig is kiemelt feladatok tekintette hazánk és az Európai Unió politikai és közpolitikai kapcsolatának vizsgálatát. Az elmúlt években prioritásunk volt olyan kutatások publikálása, melyek a „menni vagy maradni” kérdésen túlmutató, árnyaltabb képet adnak arról, hogy miként látják a magyarok az ország helyét és jövőjét az Európai Unióban. E kötet, melynek megjelenésével egyben a Policy Solutions fennállásának 15. évfordulóját is ünnepeljük, folytatja ezt a hagyományt: a korábbi hazai kutatásokhoz képest mélyebben és több szempont beemelésével tárja fel a magyar uniós attitűdöket.

Tanulmányunkban bemutatjuk, hogy mit jelent az EU a magyarok számára 2023-ban, mit tartanak az uniós tagság legfontosabb előnyeinek és hátrányainak, és hogyan vonják meg az uniós tagság gazdasági mérlegét. Kiemelten foglalkozunk azzal, hogy miként vélekednek a hazai választók az Európai Unióban zajló folyamatokról, és milyen változásokat szeretnének látni az EU prioritásaiban: milyen értékeket képviseljen az EU és milyen globális szerepet játsszon a jövőben? Az uniós forrásokkal kapcsolatos elképzelésekből is képet kaphatunk arról, hogy mely területeken szeretnék a magyarok igazán, ha az uniós tagság hatást gyakorolna az életükre. Ezért bemutatjuk, hogy a magyar választók szerint elsősorban milyen célokra kellene fordítani az uniós pénzeket. Ahhoz, hogy feltárjuk, a magyarok milyen Európát szeretnének, arra is kitérünk, hogy a magyar társadalom milyen új tagállamokkal bővítené az Európai Uniót. Megvizsgáljuk továbbá azt is, hogy mely közpolitikai területeken szeretnének a magyarok az EU-nak hatásköröket adni, és mely kérdésekben tartanak szerencsésnek, ha kizárólag nemzeti hatáskörben lennének. Korábbi kutatásainknak köszönhetően számos kérdésben az időbeli változásokat is bemutatjuk.

Külön fejezetet szentelünk a Magyarország és az Európai Unió viszonyában felmerülő aktuális kérdéseknek. A kutatás ezen részében olyan kérdéseket tettünk fel, amelyek segítségével többet tudhatunk meg többek között arról, hogy miként vélekedik a magyar társadalom az uniós pénzek befagyasztásával kapcsolatos vitákról, mennyire tartják kívánatosnak a magyarok az euró bevezetését, az Európai Ügyészségbe való belépést, vagy azt, hogy Magyarország támogassa Románia schengeni csatlakozását és a közös európai hadsereg felállítását. A kutatás során arra is kerestük a választ, hogy milyen nyomot hagytak az euroszeptikus kormányzati kampányok, és mennyire erősek az Európai Unióval kapcsolatos féltelmek és sérelmek a magyar társadalomban.

Az elemzés megalapozásához 2023. április 28. és május 5. között közvélemény-kutatást végeztünk, melyben a Závecz Research volt a partnerünk. A személyes megkérdezéssel készült felmérés során elért 1000 fő életkor, nem, iskolai végzettség és településtípus szerint az ország felnőtt népességét reprezentálta. Habár az ellenzéki összefogás, mint politikai formáció jelenleg nem létezik, az „ellenzéki szavazót”, mint politikai-szociológiai kategóriát továbbra is relevánsnak tartottuk. Ezt támasztja alá, hogy a külön ellenzéki pártlistákra, valamint az esetleges közös ellenzéki listára vonatkozó kérdések alapján nincs jelentős különbség abban, hogy kik számítanak a „hatpárti ellenzék” támogatóinak. A legtöbb kérdésnél a különböző táborokat az ebből fakadó bontásban (Fidesz-KDNP, hatpárti ellenzék, Mi Hazánk, egyéb párt, párt nélküli/bizonytalan szavazók) mutatjuk be. Bizonyos kérdéseknél ugyanakkor részletesebb bontást is adunk, a teljes népességben legalább 3 százalék támogatottságú pártok szavazóinak feltüntetésével. Az egyes politikai és szociodemográfiai csoportokon belüli bontások az arányok érzékeltetésére alkalmasak, ezekben az esetekben a megnövekvő hibahatár miatt a pontos számok tájékoztató jellegűek. Kutatásunk egyik újjításaként több esetben a médiafogyasztási szokások alapján képzett bontásokban is bemutatjuk az EU-val kapcsolatos válaszok eloszlását.

Vezetői összefoglaló

Stabilan 70 százalék felett Magyarország uniós tagságának támogatottsága

Továbbra is 70 százalék feletti Magyarország uniós tagságának támogatottsága: 2023-ban 72 százalék szavazna arra egy népszavazáson, hogy Magyarország maradjon az Európai Unióban. A Policy Solutions utóbbi két évben végzett valamennyi felmérése legalább 70 százalékos eredményt mutatott az ország uniós tagsága mögött, e kutatás pedig megerősíti, hogy az Orbán-kormány euroszeptikus kampányai ellenére az EU-tagság támogatottsága nem ingott meg. A magyarok egy szűk csoportja (13%) szavazna a kilépésre.

Az Európai Unióban való maradásra leginkább a Momentum (96%) és a Demokratikus Koalíció (91%) támogatói szavaznának, de az MSZP szavazóinak 88 százaléka is hasonlóan vélekedik. Ezzel szemben a kormánypárti szavazók (60%) és a Mi Hazánk támogatói (62%) körében csak 60 százalék körüli az uniós tagság támogatottsága, valamint 20 százalékot is meghaladó azok aránya (a Fidesz-KDNP esetében 28 százalék, míg a Mi Hazánk szavazói körében 22 százalék), akik kilépéspárti álláspontot képviselnek. A megyeszékhelyeken és a kisvárosokban élők több mint háromnegyede (77-77%) a maradásra szavazna, míg a budapestiek (67%) és a községekben élők (68%) körében ezt 9-10 százalékponttal kevesebben támogatják. A fővárosban élők ötöde (19%) kifejezetten a kilépésre voksolna.

Minél többet tudunk az EU-ról, annál inkább maradnánk

Az Európai Unióval kapcsolatos tudás szintje érdemben meghatározza, hogy mennyire támogatják a magyarok az ország EU-tagságát. EU-tudástesztünk eredményei alapján a magasabb tudásszint felé közeledve jelentősen növekedik az EU-pártiak és csökken a HUXIT-kérdésben bizonytalanok aránya. **A magas (77%) és a közepes (74%) tudásszinttel rendelkező személyek háromnegyede az EU-ban maradásra voksolna. A hiányos EU-s tudással rendelkező csoportban már csak a válaszadók fele szavazna a maradásra egy referendum esetén.** Ezt a mintát logisztikus regressziós modellek is megerősítik. A hiányos EU-s tudással rendelkező csoporthoz képest a magasabb tudásszintű válaszadók szignifikánsan nagyobb eséllyel lesznek EU-pártiak és kisebb eséllyel bizonytalanok

a kérdésben, míg a kilépés-pártiságra nincs a tudásszintnek szignifikáns hatása. Két évvel ezelőtt is megvizsgáltuk ugyanezt az összefüggést a magyar társadalomban: 2021-ben szintén pozitív összefüggést tapasztaltunk a tagság támogatottsága és az EU-s tudás szintje között.

Az EU jelentése Magyarországon: uniós pénzek, közösség, szabad mozgás

Eredményeink megerősítik, hogy a magyarok elsősorban az uniós pénzekre asszociálnak, ha az EU-ról van szó. **A válaszadók közel egyharmada (29%) számára az uniós támogatások Magyarország gazdaságára gyakorolt pozitív hatása az első dolog, ami eszükbe jut az Európai Unióról:** gyakori spontán említések voltak az uniós forrásokból megvalósuló fejlesztések, a pénzügyi támogatások és az ezek következményeként megvalósuló gazdasági fejlődés. **Ez egy nagyon stabil attitűd a magyar társadalomban: 2019-ben, 2021-ben és 2023-ban is az uniós támogatások álltak a lista élén.**

A dobogó második helyén az EU-val mint közösséggel kapcsolatos különböző válaszok szerepeltek (27%), amely esetében a valahova tartozás érzése, a segítségnyújtás, az együttműködés és az európai egység gondolata jelent meg. Két évvel ezelőtt 7 százalékponttal kevesebben (20%) emelték ki, hogy egy közösséghez tartozunk, ami ezáltal a korábbi negyedik helyről a második helyre került. **A schengeni egyezmény által biztosított szabad mozgás és utazás lehetősége a magyarok közel negyede (23%) számára kifejezetten fontos szempont.** Szintén kiemelt helyen szerepel továbbra is a külföldi munkavállalás és a külföldi tanulmányok lehetősége (18%). **Összességében az látható, hogy a magyaroknak továbbra is elsősorban pozitív véleményük van az Európai Unióról. A megkérdezettek számára a legfontosabb hozadéka az Európai Unió tagságnak az uniós források általi gazdasági fejlődés, a „határok nélküli Európa” gondolata és a valahova tartozás érzése.**

A magyarok az uniós tagságot elsősorban anyagi okok miatt tartják előnyösnek

A Policy Solutions korábbi kutatásaival összhangban továbbra is nagy egyetértés mutatkozik a magyar társadalomban abban, hogy a tagságunk legnagyobb előnye az Európai Unió által biztosított források és gazdasági fejlődés lehetősége: a magyarok 54 százaléka sorolja a három legfontosabb előny közé. Második helyen a fizikai határok eltörlését biztosító és a szabad mozgást garantáló schengeni egyezmény található (30%), míg a külföldi munkavállalás és tanulási lehetőségek szerepelnek a dobogó harmadik helyén (26%). **A legnagyobb előnyök listáján ugyanaz a három téma áll az élen, mint két évvel ezelőtt.** Az egyetlen változás, hogy Schengen, valamint a külföldi munkavállalás és tanulás helyet cseréltek 2021-hez képest a dobogó második és harmadik fokán.

Az uniós tagság legnagyobb hátrányai: túlzott szabályozás, nemzeti szuverenitás gyengülése, migráció, uniós források befagyasztása, szankciós politika

Megvizsgáltuk azt is, hogy a magyarok véleménye szerint melyek azok a szempontok, amelyek a legnagyobb hátrányok közé sorolhatók. **A válaszadók ötöde (22%) a túlzott szabályozást emelte ki.** A válaszadók 15 százaléka egyértelműen úgy éli meg (és a hátrányok között egyből azt mondja), hogy **Magyarország nemzeti szuverenitása csökken** az uniós tagsággal. A dobogó harmadik helyén a **migráció** szerepel (14%), holtversenyben azokkal az említésekkel, amelyek az **Európai Unió magyar kormány elleni támadásait és a források befagyasztását**, valamint **a háborúba sodródás veszélyét és a szankciók negatív hatásait** emelték ki.

A főbb trendek közül fontos kiemelni, hogy a túlzott szabályozás 2021 után 2023-ban is az első helyen végzett a főbb hátrányok között, de csökkenő említési aránnyal (30% helyett 22%). Ez elsősorban annak tudható be, hogy **az utóbbi két évben nagy erővel érkezett meg a listára az uniós szankciós politika és a háború veszélye, nem függetlenül a kormányzati kommunikációtól. Az uniós források befagyasztása, illetve a magyar kormány és az uniós intézmények közötti viszony eszkalálódása szintén jelentősen több említést kapott, mint korábbi kutatásokban.** E kérdések előtérbe kerülése együtt járt a migráció témájának visszaszorulásával: 2019-ben a migrációt tartották az uniós tagság legnagyobb hátrányának a magyarok, 2021-ben második helyre került a téma, míg 2023-ban már csak holtversenyes harmadik helyen áll a bevándorlás kérdése.

Az EU gazdasági legitimációjának lassú eróziója

A magyarok többsége (50%) szerint Magyarország több pénzt kap az EU költségvetéséből, mint amit befizet, de a megkérdezettek 36 százaléka úgy gondolja, hogy Magyarország nettó befizetővé vált. A két évvel ezelőtti állapothoz képest 2023-ra 7 százalékponttal nőtt azok aránya, akik szerint Magyarország nettó befizetője az uniós költségvetésnek, és 3 százalékponttal kevesebben gondolják úgy, hogy ez nem igaz. A Fidesz-KDNP szavazóinak fele úgy véli, hogy az elmúlt évek folyamán nettó befizetővé vált Magyarország, míg a hatpárti ellenzék szavazói, a Mi Hazánk támogatói, az egyéb pártok voksolói és a párt nélküliek többsége ezzel ellentétes álláspontot képvisel.

A magyarok 66 százaléka szerint a gazdaságunk jelentősen profitál Magyarország EU-tagságából, amivel a megkérdezettek 28 százaléka nem ért egyet. Adataink azonban itt is az EU gazdasági legitimációjának lassú erózióját mutatják: 2023-ban 7 százalékponttal kevesebben gondolják úgy, hogy a gazdaságilag megéri az EU-tagság, mint két évvel korábban, míg ezzel megegyező mértékben nőtt azok aránya, akik szerint ez nem igaz.

Egy megosztott ország: jó vagy rossz irányba megy az Európai Unió?

A magyar társadalom erősen megosztott az Európai Unióban zajló folyamatok jelenlegi irányával kapcsolatban: 44 százalék szerint jó, 47 százalék szerint rossz irányba mennek a dolgok az EU-ban. Míg négy évvel ezelőtt nagyjából ugyanannyi magyar gondolta, hogy az EU-ban alapvetően jó irányba mennek a dolgok (46%) mint most (44%), addig az uniós folyamatokról negatívan vélekedők aránya majdnem tíz százalékkal nőtt (47%) a 2019-es felmérésünkhöz képest (38%). A kérdésben nem nyilatkozók aránya érdemben csökkent (16% helyett 9%) négy év alatt. Leginkább a Fidesz-KDNP szavazói (57%), a Mi Hazánk (55%) és a Jobbik (50%) szimpatizánsai vélekednek úgy, hogy az EU-ban rossz irányba mennek a dolgok, míg az MSZP (66%), a Momentum (64%), illetve a DK (62%) szavazóinak többsége szerint alapvetően jó irányba tartanak az uniós folyamatok.

Ezt képviseli ma az EU: demokrácia védelme, szabad mozgás, életszínvonal emelése

A magyarok szerint 2023-ban az EU leginkább a demokrácia és a jogállam védelmét (35%), az EU-n belüli munkavállalás, tanulás és utazás szabadságát (28%), illetve az uniós állampolgárok életszínvonalának javítását (25%) képviseli. Utóbbihoz nagyon közeli válaszarányt kaptunk a béke (24%), a tagállamok közötti fejlettségbeli különbségek csökkentése (24%) és az emberi jogok (23%) értékeire is. A kormánypárti szavazók szerint jelenleg az EU leginkább a munkavállalás, a tanulás és az utazás szabadságát (30%) képviseli. Az ellenzéki szavazók körében messze kiemelkedik a demokrácia és a jogállamiság védelme (51% sorolta az EU-ra jellemző három legfontosabb érték közé).

A lista a 2019-es adatokhoz képest jelentősen átalakult: négy évvel ezelőtt ugyanerre a kérdésre a kitöltők a gazdasági fejlődést (44%) jelölték meg legfontosabb értéknek, melyet az EU-n belüli munkavállalás, tanulás és utazás szabadsága (33%) és az emberi jogok követettek (32%). 2023-ban kevesebb, mint feleannyian (20%) gondolták, hogy a gazdasági fejlődés az EU által képviselt legfontosabb értékek közé tartozik, mint négy évvel ezelőtt.

A 2023-as lista utolsó három helyén a családi értékek (12%), a kulturális sokszínűség (10%) és Európa külső határainak védelme (9%) végzett. A kulturális sokszínűség mint uniós érték megítélése ráadásul jelentősen csökkent 2019-es felméréshez képest (négy éve 21% sorolta a három legfontosabb EU-s érték közé). Az EU külső határainak védelme (12%), valamint a hagyományos családi értékek prioritásként kezelése (18%) a négy évvel ezelőtti listán is az utolsó helyeken szerepeltek.

2023-ban a kormánypártiak és az ellenzékiek is azt várják a leginkább az EU-tól, hogy a béke értékét képviselje

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a magyarok szerint az EU-nak milyen értékeket kellene képviselnie a jövőben. **A megkérdezettek 44 százaléka a békét jelölte meg az első három legfontosabb érték között, 35 százalék jelölte meg az állampolgárok életszínvonalának javítását, 31 százalék szerint pedig az EU-nak főként a demokrácia és a jogállam védelmét kell képviselnie a jövőben.** Szintén sokan, 20 százalék feletti arányban választották a tagállamok közötti egyenlőtlenségek csökkentését (28%), az emberi jogokat (23%) és az gazdasági fejlődést (22%). Kevesen jelölték meg a klímaváltozás elleni harcot (12%) és az EU külső határainak védelmét (10%), a kulturális sokszínűséget pedig szinte senki nem sorolta a jövőben képviselendő három legfontosabb uniós érték közé (2%).

Korábbi kutatásunk adataival összehasonlítva válik igazán világossá, hogy a szomszédban zajló háború miként formálta át a magyarok EU-val kapcsolatos elvárásait is. A 2019-ben végzett felmérésünkben az uniós polgárok életszínvonalának javítása (35%), valamint a demokratikus értékek védelme (35%) szintén az első három helyen szerepelt kutatásunkban, akkor azonban a legfontosabb értéknek a magyarok a gazdasági fejlődést tartották a jövőre nézve (44%). 2023-ban meggyőző különbséggel végzett a béke (44%) értéke az első helyen – a béke négy évvel ezelőtt csupán az ötödik helyen szerepelt ebben a kérdéskörben. **Jelenleg a fideszesek (44%) és az ellenzékiek (45%) is azt várják a leginkább az EU-tól, hogy a béke értékét képviselje.**

Az EU szerepe a világban: szociális Európa, egységes gazdasági fellépés, demokrácia és emberi jogok globális védelmezője

Ami az Európai Unió globális szerepét illeti, a legtöbben úgy vélik, hogy „szociális Európaként” kellene példát mutatni a világ többi része számára. Tízből négyen választották azt, hogy az EU-nak olyan jóléti államnak kell lennie, ami a világban élen jár a közszolgáltatások biztosításában és a rászorulókat támogatásában. Az élen végző „szociális Európa” mellett **az egységes gazdasági fellépést a világgazdaságban is rendkívül sokan (33%) tartják prioritásnak. Hasonlóan nagy arányban (32%) választottak úgy, hogy az EU-nak a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok globális védelmezőjének kell lennie.** Többen gondolják úgy, hogy az EU-nak élen kell járnia a klímaváltozás elleni harcban (27%) és a technológiai innovációban (20%), mint ahányan azt tartják fontosnak, hogy az EU katonai hatalom legyen (18%). Nem sokan tartják prioritásnak, hogy az EU kulturális nagyhatalomként hasson elsősorban a világra (17%), és azt sem, hogy a keresztény értékek és hagyományok védőbástyájának szerepét töltsse be (17%). Mindössze minden tizedik válaszadó gondolta ugyanakkor azt, hogy az EU-nak egyáltalán nincs szüksége globális ambíciókra.

A magyarok elsősorban az egészségügyre és a hátrányos helyzetű régiók felzárkóztatására költenék az uniós forrásokat

Az uniós forrásokkal kapcsolatos elképzelésekből is képet kaphatunk arról, hogy mely területeken szeretnék a magyarok igazán, ha az uniós tagság hatást gyakorolna az életükre. Az ezt vizsgáló kérdésblokkunkban is a három legfontosabbnak tartott célt kellett kiválasztaniuk a válaszadóknak. **A magyarok 45 százalékáa szerint elsősorban a hazai egészségügy fejlesztésére kellene költeni az EU-s pénzeket, 28 százalék szerint a hátrányos helyzetű magyarországi régiók, leszakadó települések felzárkóztatására, további 25 százalék szerint pedig a hátrányos helyzetű emberek közvetlen támogatására.** Viszonylag magas támogatottságot élvezett még a hazai vállalkozások és a munkahelyteremtés támogatása (24%), az infrastruktúra fejlesztése (21%), illetve a környezetvédelmi és energiahatékonysági programok támogatása (20%). A középmezőnyben foglalt helyet az oktatás (19%), a mezőgazdaság (15%) és az önkormányzatok (11%) támogatása. A civil szervezetek és az egyházak támogatása egyaránt alacsony népszerűségnek örvendett (5%), a digitalizáció pedig a prioritási lista legaljára került (4%).

A magyar társadalom nyitott az EU további bővítése felé, de Ukrajna EU-tagságát a többség ellenzi

A válaszadók több mint fele támogatná Törökország (53%), Szerbia (53%), Montenegró (52%) és Bosznia-Hercegovina (51%) uniós tagságát. A megkérdezettek relatív többsége Grúziát (48%), Moldovát (47%), Albániát (46%), valamint Észak-Macedóniát (46%) is felvinné az EU-ba. **Kosзовó (41% támogatja, míg 42% ellenzi) és Ukrajna (34% támogatja, 51% ellenzi) esetleges csatlakozását viszont többen utasítják el, mint ahányan támogatják.**

A kormánypárti szavazóknál Törökország került a bővítési lista élére: a fideszesek 60 százaléka támogatná az ország EU-tagságát. A kormánypártiak túlnyomó többsége elutasítja Ukrajna felvételét (62%). **A hatpárti ellenzék szavazói Szerbia EU-tagságát támogatták a legnagyobb arányban (59%).** A szóba jöhető országok közül egyedül Ukrajna csatlakozását nem támogatná az ellenzékiek relatív többsége, bár az arányok nagyon kiegyenlítettek: a hatpárti ellenzék szavazói körében 47% ellenezné, 44% pedig támogatná Ukrajna EU-s tagságát. **A Mi Hazánk szavazói körében egyetlen ország csatlakozásának támogatottsága sem éri el az 50 százalékot.** A leginkább még Szerbia (47%), Törökország (45%) és Montenegró (45%) csatlakozásával értenek egyet a szélsőjobboldali párt támogatói, 57 százalékuk pedig ellenezné Ukrajna felvételét.

Nemzeti vagy uniós hatáskörök: kiegyenlített közpolitikai preferenciák, enyhe elmozdulással az integrációpárti irányba

Kutatásunkban arra is megkértük a válaszadókat, hogy jelöljék meg 19 szakpolitikai terület esetében, hogy véleményük szerint mi lenne az ideális: nemzeti hatáskörben kellene lennie, kizárólag EU-s hatáskörben kellene lennie, vagy közösen kellene szabályozni? **A magyarok abszolút többsége szerint az állami földtulajdon és vízgazdálkodás (58%), a lakhatás (57%), a belföldi kereskedelem és pénzügyi szektor (54%), a kormányzati működés (52%) és az oktatáspolitikai (52%) területeinek kizárólag tagállami hatáskörben kéne lennie.** Két évvel korábban szintén a fent megnevezett szakpolitikák szerepeltek az első öt helyen. Habár ezen szakpolitikák esetén továbbra is megmaradt a szuverenista többség, 5-9 százalékponttal növekedett az integrációpártiak aránya (vagyis azoknak az aránya, akik szerint össze kéne hangolni vagy teljes mértékben az EU hatáskörébe kéne utalni az adott szakpolitikát). Három területen, a munkaügy és munkavállalói jogok, a szociálpolitika és a mezőgazdaság terén elveszítette a korábbi abszolút többségét a szuverenista álláspont (ezeken a területeken 7, 4 és 9 százalékponttal növekedett azoknak az aránya, akik szerint az uniós intézményeknek valamilyen befolyása kellene legyen). **Nagy többségben volt (kétharmad körüli támogatottság) a szakpolitikai integrációt támogató tábor mindkét évben az energiapolitika, a környezetvédelem, a technológiafejlesztési politika, a védelmi és biztonságpolitika, illetve a külkereskedelem területén.**

A fideszesek többsége szerint is teljesíteni kellene az összes mérföldkövet az uniós forrásokhoz való hozzáférés érdekében, de az Erasmus program felfüggesztése megosztja a magyar társadalmat

A magyarok 70 százaléka szerint a kormánynak teljesíteni kell az Európai Bizottság összes mérföldkövét azért, hogy Magyarország számára végre elérhetővé váljanak az EU-s pénzügyi források. A megkérdezettek negyede (26%) nem ért egyet ezzel. A Fidesz-KDNP (58%) és a Mi Hazánk (55%) szavazóinak abszolút többsége is úgy vélekedik, hogy a kormánynak teljesítenie kell az Európai Bizottság összes mérföldkövét. A hatpárti ellenzék voksolójának 84 százaléka, valamint az egyéb pártokat támogatók és a párt nélküliek 72-72 százaléka egyetért az állítással.

Az Erasmus program felfüggesztésével kapcsolatban a magyar társadalomban sokkal megosztottabb: a megkérdezettek 48 százaléka szerint a külföldi tanulmányok EU-s ösztöndíjrendszerének felfüggesztése helyes döntés volt, azonban 45 százalék ezzel nem ért egyet. A Fidesz-KDNP szavazói (63%) határozottan elutasítják az Erasmus felfüggesztését a közalapítványokba kiszervezett magyar egyetemek számára. Ezzel szemben a hatpárti

ellenzékre (64%), a Mi Hazánkra (52%) és az egyéb pártokra (58%) szavazók körében többségi álláspont, hogy helyes döntés volt az Erasmus program felfüggesztése.

A megkérdezettek több mint kétharmada (69%) szerint csatlakoznia kellene Magyarországnak az Európai Ügyészséghez. A magyarok negyede (26%) vélekedik úgy, hogy megfelelő, ha csak magyar szervek vizsgálják a korrupciós eseteket, és így nem kellene az Európai Ügyészséghez csatlakozni. A kormánypárti szavazók fele (51%) is támogatja a csatlakozást, miközben 45% ellenzi ezt a lépést. A hatpárti ellenzék szavazóinak 83 százaléka szükségesnek tartja az Európai Ügyészséghez való csatlakozást és mindössze 15 százalékuk ellenzi.

Kétharmados többség az euró bevezetése mellett

A magyarok kétharmada (67%) szerint, ha hazánk teljesíti a feltételeket, akkor be kell vezetni az eurót. Ezzel a megkérdezettek negyede (27%) nem ért egyet. Két évvel ezelőtt is hasonlóan gondolkodtak a magyarok a kérdésről: 64 százalékuk a bevezetés pártján állt, míg 27 százalékuk ellenezte azt. Összességében tehát két év alatt 3 százalékponttal nőtt az eurót támogatók aránya Magyarországon. **Minden politikai táborban többsége van az euró bevezetésének.** Az euró bevezetését az átlagosnál kevésbé támogatják a kormánypárti szavazók (55%) és a Mi Hazánk támogatói (60%). Ezzel szemben a DK, a Momentum, az MSZP és a Jobbik voksolói körében 75 százalékos támogatottság mutatható ki.

A többség támogatja Románia schengeni csatlakozását és a közös európai hadsereg felállítását is

A megkérdezettek többsége (58%) szerint Magyarországnak határozottan fel kell lépnie annak érdekében, hogy Románia is csatlakozhasson a schengeni övezetbe. A magyarok szűk harmada (31%) ellenzi ezt a lépést. Minden politikai táborban többsége van Románia schengeni csatlakozásának.

Arra is rákérdeztünk, hogy a magyarok hogyan gondolkodnak egy közös EU-s hadsereg felállításáról. **A megkérdezettek kétharmada (64%) szükségesnek tartja egy közös hadsereg megszervezését, míg 29 százalék ellenezne egy ilyen döntést.** A hatpárti ellenzék támogatók (74%) háromnegyede egyetért ezzel, és a kormánypártiak (54%), a Mi Hazánk szavazói (63%) és a párt nélküliek (52%) többsége is úgy vélekedik, hogy a jövőben szükséges egy közös Európai Unió hadsereg felállítása.

Félelmek és sérelmek: a kormányzati kommunikációs üzenetek erős hatásai

Azzal a kormánypárti médiában gyakran hallható állítással, miszerint „a brüsszeli bürokraták rá akarják erőltetni a magyar emberekre az akaratukat”, a magyarok 54 százaléka egyetért, míg 12 százalékponttal kevesebben (42%) vélik úgy, hogy ez nem igaz. A kérdéssel kapcsolatos vélemények az elmúlt két év folyamán kis mértékben módosultak, a kormánypárti narratíva irányába: 2023-ban 4 százalékponttal többen értenek egyet azzal, hogy a brüsszeli bürokraták a magyar emberekre akarják erőltetni az akaratukat. A Fidesz-KDNP (74%) és a Mi Hazánk (57%) szavazóinak abszolút többsége, valamint a párt nélküliek (48%) relatív többsége egyetért az állítással, míg a hatpárti ellenzék szavazói és az egyéb pártokat támogatók döntő többsége (62%) ezzel nem ért egyet.

Egyértelmű mintázat rajzolódik ki, amikor a médiafogyasztás szerinti különbségeket vizsgáljuk. **A túlterjeszkedő brüsszeli bürokraták képe kevésbé elfogadott a nem rendszeres médiafogyasztók között (38% elfogadja, 49% elutasítja), valamint a kizárólag kormánykritikus médiát fogyasztók körében (36% vs. 58%).** Kis többségben vannak a Brüsszellel szembeni vádakat elfogadók a többnyire kormánykritikus (49% vs. 46%), valamint a kiegyensúlyozott médiafogyasztók körében (54% vs. 43%). **Jelentős többségben van az euroszeptikus vélemény a többnyire kormánypárti (73% vs. 26%) és a kizárólag kormánypárti média fogyasztói között (66% vs. 33%).**

Az a kormányzati kommunikációban gyakran megjelenő elem, miszerint az Európai Unió át akarja mosni a magyar gyerekek agyát a saját ideológiájával, kifejezetten megosztja a magyar társadalmat. Míg a megkérdezettek 46 százaléka egyet tud érteni az állítással, addig 48 százalék nem fogadja el a Fidesz-KDNP által gyakran hangoztatott kommunikációs panelt. A Fidesz-KDNP táborában (69%) és a Mi Hazánk szavazói körében (56%) inkább az az álláspont a mérvadó, hogy az Európai Unió valóban propagandát próbál terjeszteni a magyar gyerekek befolyásolása érdekében. Ezzel szemben a hatpárti ellenzék (70%) és az egyéb pártok támogatói (73%) elutasítják ezt az állítást.

A magyarok fele (51%) azzal is egyetért, hogy a keleti tagállamok lakói, így a magyarok is csupán másodrangú állampolgárok az Európai Unióban, és mindössze 45% gondolja azt, hogy ez nincs így. A megkérdezettek 48 százaléka szerint Brüsszelben olyan szabályokat hoznak, amivel szándékosan hátrányba hozzák a magyar vállalkozásokat, míg 46 százalék szerint nincs ilyen diszkrimináció. A kisebb településeken jóval elterjedtebb ez a vélemény: a kisvárosokban (50%) és a községekben (53%) az abszolút többség úgy látja, hogy Brüsszelben szándékosan hátrányba hozzák a magyar vállalkozásokat, a megyeszékhelyeken (38%) és Budapesten (42%) ez az álláspont kisebbségben van.

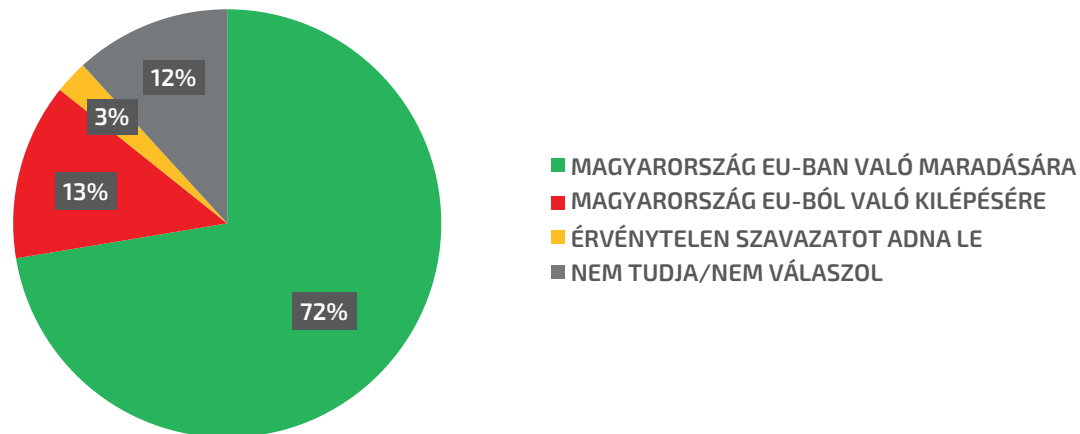
1. Magyarország uniós tagságának megítélése 2023-ban

1.1. Magyarország uniós tagságának támogatottsága

Továbbra is stabilan 70 százalék feletti támogatottsága van Magyarország uniós tagságának: 2023-ban 72 százalék szavazna arra egy népszavazáson, hogy Magyarország maradjon az Európai Unióban (1. ábra). A Policy Solutions utóbbi két évben végzett valamennyi felmérése legalább 70 százalékos eredményt mutatott az ország uniós tagsága mögött, e kutatás pedig megerősíti, hogy az Orbán-kormány euroszkeptikus kampányai ellenére az EU-tagság támogatottsága nem ingott meg. A magyarok egy szűk csoportja (13%) szavazna a kilépésre, elenyésző az érvénytelen szavazatot leadók aránya (2%), valamint a megkérdezettek 12 százaléka nem tudott vagy nem akart választ adni a kérdésre.

1. ábra

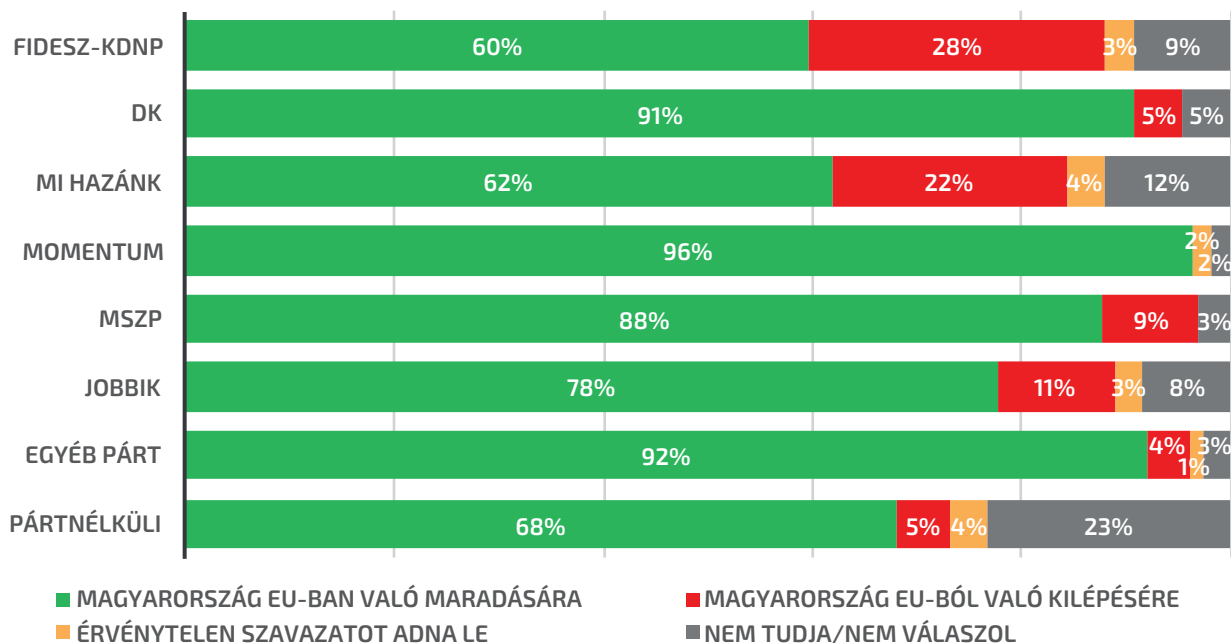
Ha holnap népszavazást tartanának Magyarország Európai Unió tagságáról, akkor mire szavazna? (Összes megkérdezett, %)

A politikai preferenciák szerint jelentős különbségek rajzolódnak ki (2. ábra). Az Európai Unióban való maradásra leginkább a Momentum (96%) és a Demokratikus Koalíció (91%) támogatói szavaznának, ezekben a csoportokban 90 százalékot meghaladó a tagság megőrzésének támogatottsága, de az MSZP szavazóinak 88 százaléka is hasonlóan vélekedik. Ezzel szemben a kormánypárti szavazók (60%) és a Mi Hazánk támogatói (62%) körében csak 60 százalékos körüli az uniós tagság támogatottsága, valamint 20 százalékot is meghaladó az aránya – a Fidesz-KDNP esetében 28 százalék, míg a Mi Hazánk szavazói körében 22 százalék – azoknak, akik kilépéspárti álláspontot képviselnek. A Jobbik támogatóinak 78 százaléka, valamint a párt nélküliek 68 százaléka is a maradás mellett áll. Végül fontos kiemelni, hogy az uniós tagság kérdésében bizonytalan állampolgárok leginkább a párt nélküliek körében találhatók: negyedük (23%) nem tud, vagy nem akar válaszolni a kérdésre.

2. ábra

Ha holnap népszavazást tartanának Magyarország Európai Uniós tagságáról, akkor mire szavazna? (Összes megkérdezett, %)

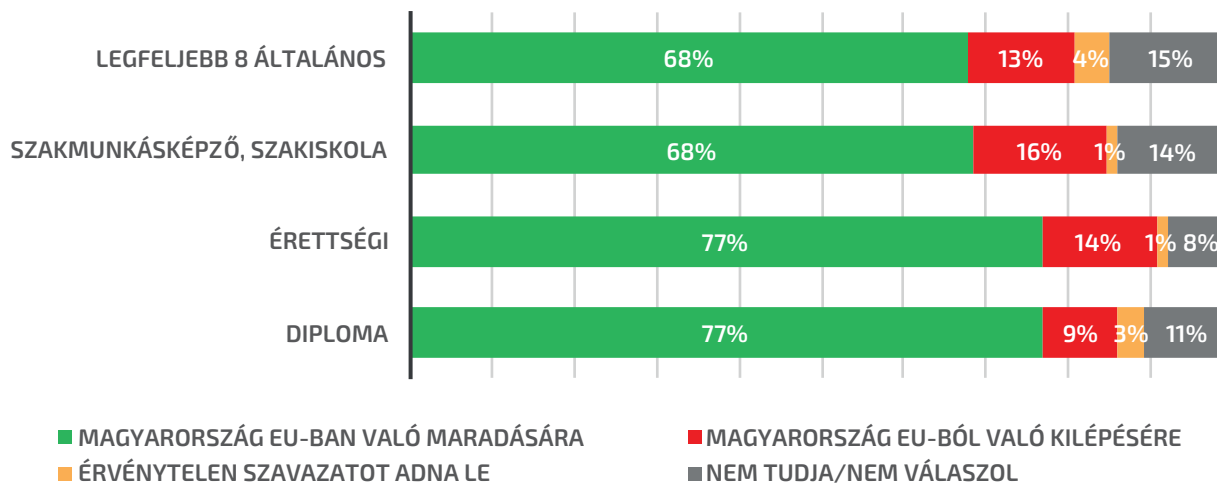

A pártpolitikai preferencia mellett számos szociodemográfiai jellemző mentén mutathatók ki különbségek az Európai Unió tagság támogatásával kapcsolatban. A nők körében (75%) 5 százalékponttal többen támogatják az EU-ban maradást, mint a férfiak esetében (70%), illetve ezzel összhangban 7 százalékponttal több férfi lépne ki (17%), mint nő (10%). Emellett a 40-49 évesek négyötöde (79%) voksolna a tagság fenntartása mellett, ami kiemelkedően magas más korcsoportokhoz képest, míg a hatvan év felettiek körében csak 68 százalék szavazna a benmaradásra.

A lakóhely tekintetében is azonosíthatók véleménykülönbségek a magyar társadalomban: a megyeszékhelyeken és a kisvárosokban élők több mint háromnegyede (77-77%) a maradásra szavazna, míg a budapestiek (67%) és a községekben élők (68%) körében ezt 9-10 százalékponttal kevesebben támogatják. A fővárosban élők ötöde (19%) kifejezetten a kilépésre voksolna. Végül jól látható, hogy az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők kevésbé támogatják – az alapfokú, valamint a szakmunkás és szakiskolai végzettséggel rendelkezők körében egyaránt 68 százalék – Magyarország Európai Unió tagságának fenntartását. Ezzel szemben az érettségizettek és a diplomások 77 százaléka a maradásra voksolna egy népszavazáson (3. ábra). Ezzel összhangban a diplomások körében a legalacsonyabb a kilépést támogatók aránya (9%).

3. ábra

Ha holnap népszavazást tartanának Magyarország Európai Unió tagságáról, akkor mire szavazna? (Összes megkérdezett, %)

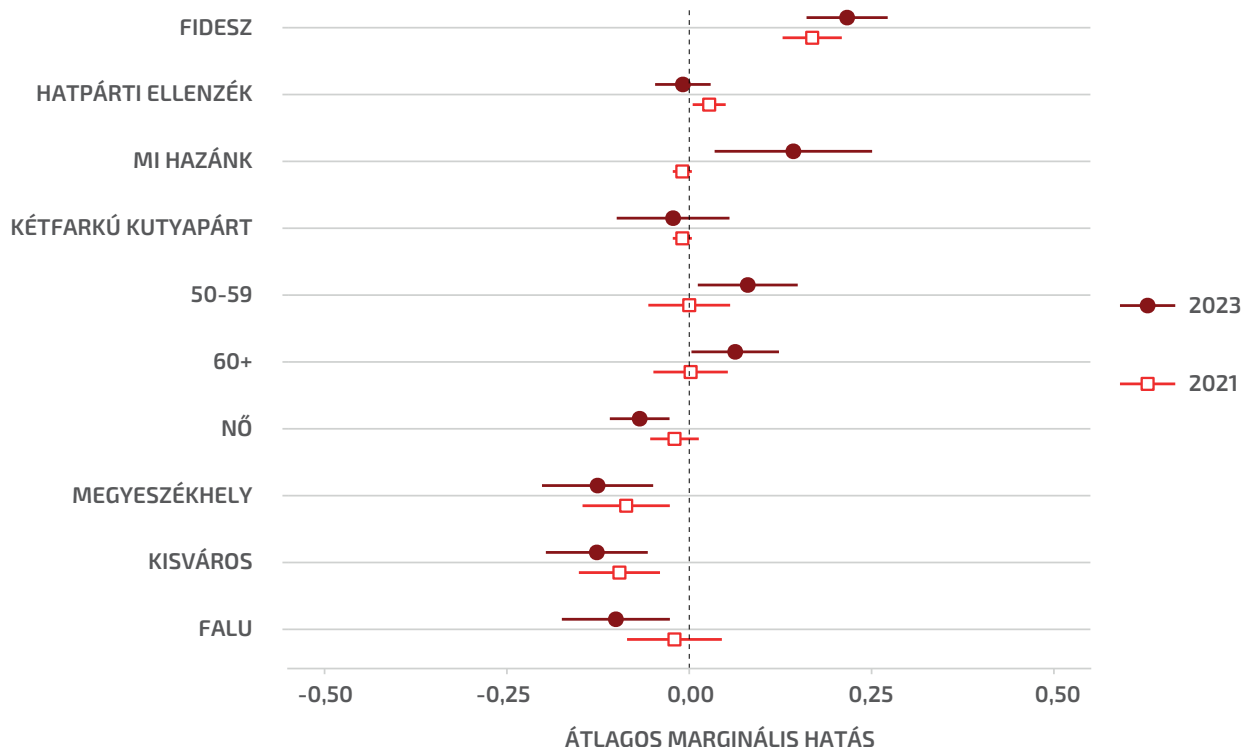

Többváltozós elemzéssel is vizsgáltuk, hogy milyen egyéni tulajdonságok vannak összefüggésben a referendum kérdésre adott válaszokkal. Arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen tényezők függenek össze a kilépés-párti állásponttal. Mivel ezt a kérdést 2021-ben is feltettük, lehetőségünk adódott arra, hogy ezt az elemzést mindkét adatbázison elvégezzük. Ezáltal azt is tudtuk vizsgálni, hogy időben mennyire stabilak a felfedett mintázatok.

A kormánypártiak 2021-ben és 2023-ban is nagyobb eséllyel szavaztak volna a HUXIT-ra, mint a párt nélküliek (4. ábra). A Mi Hazánk támogatók körében csak 2023-ban volt szignifikánsan magasabb a kilépés-pártiság esélye. Míg 2021-ben még nem találtunk életkori mintázatot, a 2023-as adatok alapján az 50 év feletti korosztályokhoz tartozó válaszadók között szignifikánsan nagyobb eséllyel találkoztunk az EU-ból való kilépést támogató véleményekkel. A női válaszadók 2023-ban szignifikánsan kisebb eséllyel támogatták a HUXIT-ot. Egy konzisztens lakóhelyi mintázatot is láthatunk. Budapesthez képest a többi lakóhelyi csoportban kisebb valószínűséggel találtunk kilépés-párti embereket (kivételt a falvak lakói jelentenek 2021-ben, amikor ez a csoport nem tért el szignifikánsan a fővárosiaktól).

Összefoglalva, a 2021-es és 2023-as adatokon alapuló többváltozós elemzéseink tanulságait, egyértelműen elmondható, hogy a kormánypártiak között leginkább elterjedt a HUXIT-párti álláspont, a hatpárti ellenzék támogatói között többen vannak EU-pártiak. Ezek a különbségek a pártosság „tiszta hatását” mutatják, mivel kiszűrtük az egyes politikai csoportok demográfiai összetételéből adódó különbségeket. További konzisztens és időben stabil mintázatot jelent, hogy a megyeszékhelyeken és kisebb településeken általában kisebb eséllyel találunk HUXIT-támogató és nagyobb eséllyel EU-párti állásponton lévő embereket.

4. ábra

Hatás a HUXIT-támogatás valószínűségére

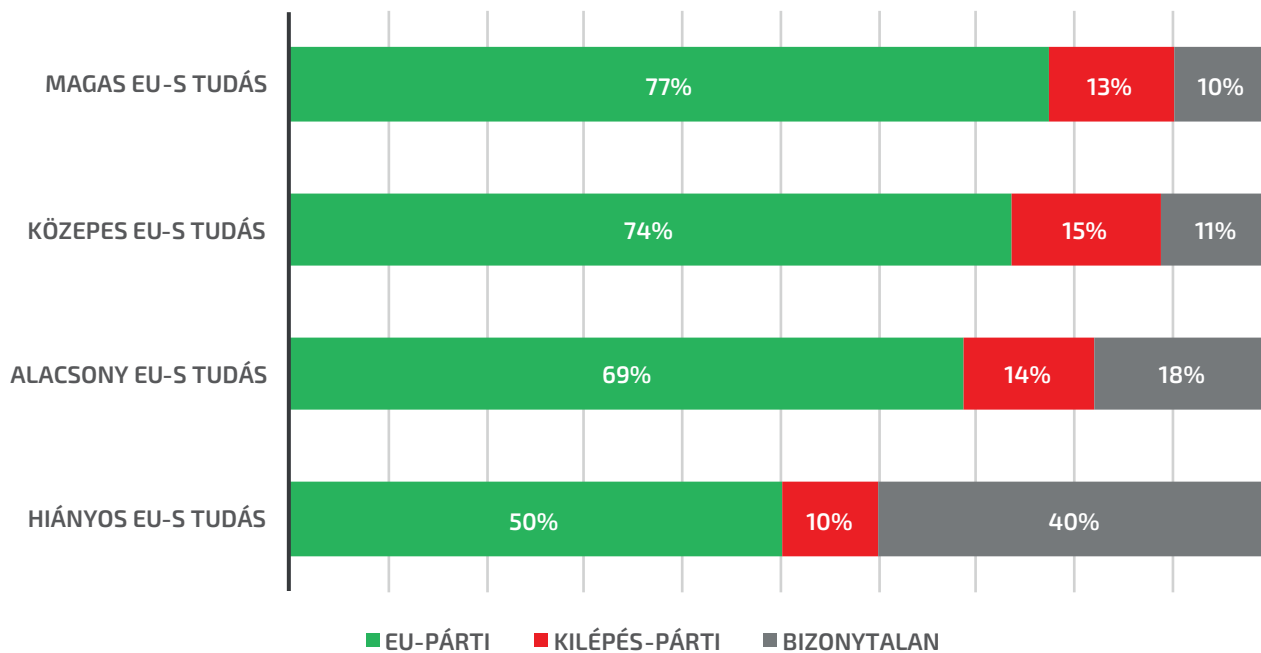
Megjegyzés: Logisztikus regressziós modelleket futtattunk, melyekbe a pártpreferencia változókat és a főbb demográfiai változókat vontuk be magyarázó változóként. Az ábrán a modellek alapján becült átlagos marginális hatásokat (pont és négyzet) mutatjuk be (vízszintes vonal). A becült hatás azt jelzi, hogy mennyivel kisebb/nagyobb valószínűséggel találunk HUXIT-párti válaszadót az adott csoportban a referencia csoporthoz képest. A szaggatott vonaltól balra a negatív hatásokat, jobbra a pozitív hatásokat láthatjuk ($-0,25$ -ös érték 25 százalékponttal kisebb, $0,25$ -ös érték 25 százalékponttal nagyobb valószínűséget jelez). A vízszintes vonal a 95%-os konfidencia intervallumot jelzi, vagyis azt a tartományt, ahol valószínűsítjük a hatás tényleges értékét. Ha ez nem fed át a függőleges szaggatott vonallal, akkor szignifikáns hatásról beszélünk. Referencia csoportok: párt nélküliek, 18-29 évesek, legfeljebb 8 általánost végzettek, férfiak, budapestiek. A demográfiai változók közül csak azokat ábrázoltuk, melyek legalább az egyik adatfelvételen szignifikáns összefüggésben voltak a függő változóval.

Ahhoz, hogy megértsük a magyarok EU-hoz fűződő viszonyát, azt is érdemes vizsgálni, hogy ezt mennyiben befolyásolják az EU-val kapcsolatos ismeretek. A tudás felméréséhez egy három állításból álló tesztet alkottunk, amely segítségével helyeztük el a válaszadókat a „hiányos”, „alacsony”, „közepes” és „magas” EU-s tudás kategóriákba. Az állítások – amelyekre igaz vagy hamis válasz volt adható – a következők voltak: *„Az állampolgárok közvetlenül választják meg a képviselőket az Európai Unió Parlamentjébe minden tagállamban.”*, *„Ursula von der Leyen az Európai Unió Bizottságának elnöke.”*, valamint *„Svájc az Európai Unió tagja.”*. A tesztet az Eurobarometer kérdőíves kutatásai-ban használt sztenderd kérdésekre építettük. Az Európai Bizottság elnökére vonatkozó állítást mi tettük a tudás-tesztbe, a sztenderd Eurobarometer kérdőívben ehelyett az szerepel, hogy *„az EU-nak 27/28 tagállama van”* (a kérdőív időpontjának függvényében a helyes szám). Ezt a kérdést azonban kihagytuk, mivel az első alkalommal, amikor ezt a kérdést vizsgáltuk, azt feltételeztük, hogy az Egyesült Királyság kilépése sokakat elbizonytalaníthat. Az akkori, 2021-es kutatásunkban használt kérdéssort vittük tovább a 2023-as kutatásunkban is.

A magyarok relatív többsége (45%) mind a három állításra megfelelően válaszolt, míg 30 százalékuk kettőre és 16 százalékuk egy állításra tudott. A megkérdezettek 9 százaléka egyikre sem tudott megfelelő választ adni. Ha az EU-tagság támogatottságára vonatkozó kérdést nézzük az EU-s tudásszint szerinti bontásban, akkor egy látványos mintázatot láthatunk. Az eredmények alapján kijelenthető, hogy az Európai Unióval kapcsolatos tudás szintje érdemben meghatározza, hogy miként értékelik a magyarok a tagságunkat (5. ábra). A magasabb tudásszint felé közeledve jelentősen növekedik az EU-pártiak és csökken a HUXIT-kérdésben bizonytalanok aránya. Míg a magas (77%) és a közepes (74%) tudásszinttel jellemzett személyek háromnegyede az EU-ban való maradásra voksolna, addig az alacsony EU-s tudással rendelkezők valamivel több mint kétharmada (69%) áll ezen az állásponton. A hiányos EU-s tudással rendelkező csoportban már csak a válaszadók (közel) fele szavazna a maradásra egy referendum esetén. A kilépés-pártiak aránya nem változik szabályszerűen. Ezt a mintát logisztikus regressziós modellek is megerősítik. A hiányos EU-s tudással rendelkező csoporthoz képest a magasabb tudásszintű válaszadók szignifikánsan nagyobb eséllyel lesznek EU-pártiak és kisebb eséllyel bizonytalanok a kérdésben, míg a kilépés-pártiságra nincs a tudásszintnek szignifikáns hatása. Két évvel ezelőtt is megvizsgáltuk ugyanezt az összefüggést a magyar társadalomban: 2021-ben szintén pozitív összefüggést tapasztaltunk a tagság megítélése és az EU-s tudás szintje között.

5. ábra

Az EU tagság támogatottsága a magyar társadalomban és az EU-val kapcsolatos tudásszint (Összes megkérdezett, %).

1.2. Motivációk Magyarország uniós tagságának támogatása és ellenzése mögött

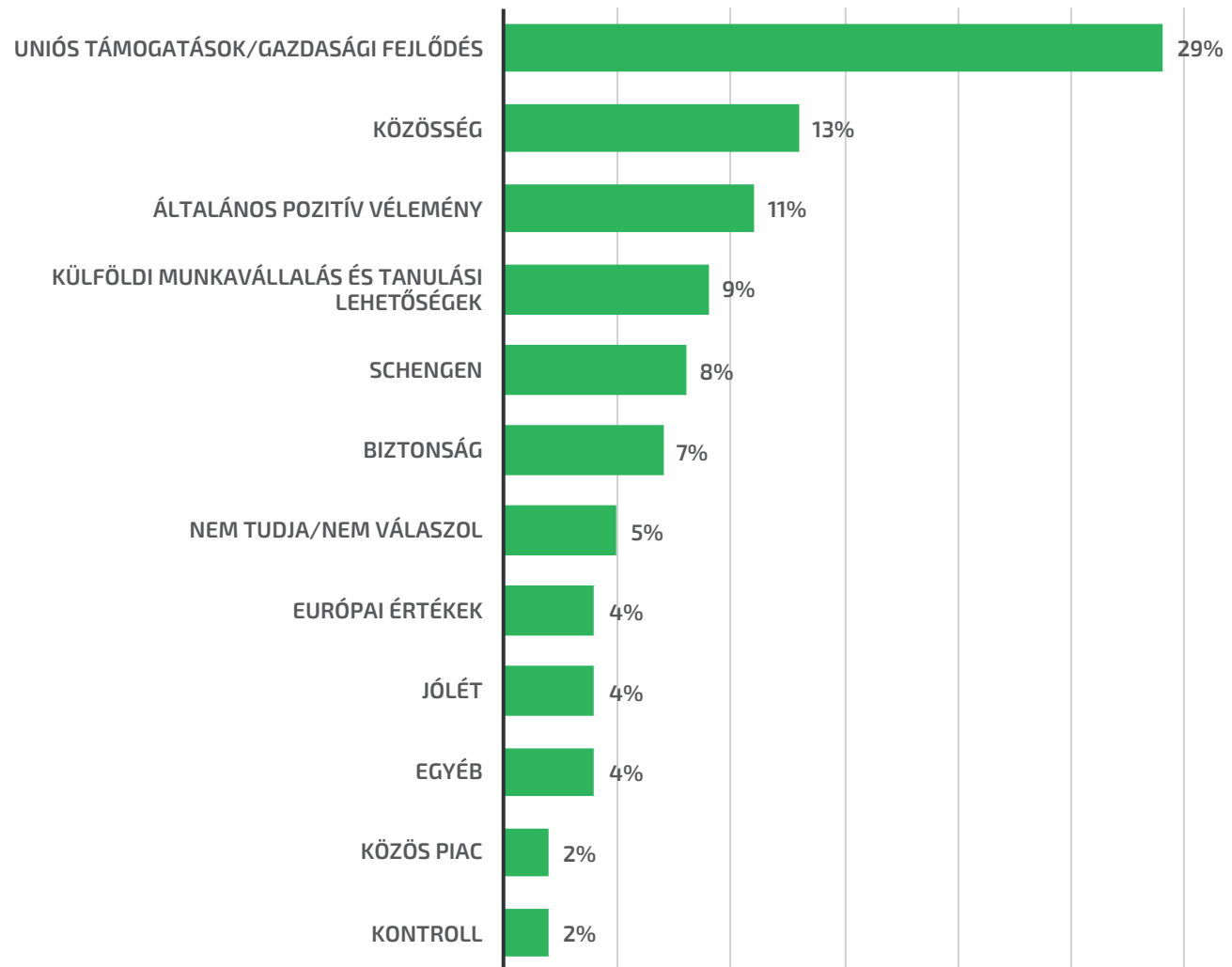
Megvizsgáltuk egy nyitott kérdéssel azt is, hogy milyen motivációk állhatnak az uniós tagsággal kapcsolatos különböző szavazási szándékok hátterében. A legfontosabb motiváció a tagsági melletti voksolásra (6. ábra) az *uniós támogatások pozitív gazdasági hatásai* (29%), amelyet a *közösséghez való tartozás* élménye követ (13%) jelentős mértékben lemaradva. A harmadik helyen *általános pozitív asszociációk* (11%) következnek (például az erő, a bizalom, a lehetőségek, vagy olyan válaszok, amelyek általánosságban azt hangsúlyozzák, hogy sokkal több előnye, mint hátránya van a tagságunknak).

A *nyitott határok és mobilitási lehetőségek* a válaszok 17 százalékát tették ki: a *külföldi munkavállalás és tanulás lehetősége* a válaszok 9 százalékát, míg a *schengeni egyezmény* előnyei 8 százalékát adták. Az elmúlt két évben nem változott az uniós tagság gazdasági hatásait és a közösséghez tartozást spontán kiemelők száma, de érdemben nőtt a szabad mozgás előnyeit hangsúlyozók aránya (7%-ról 17%-ra).

Az uniós tagság a válaszadók 7 százaléka szerint azért szükséges, mert ez a *biztonság és a béke* garanciája. Az *európai értékek* (4%), a hétköznapi élethelyzetben is érzékelhető *jólét* (4%), a *közös piac* (2%), vagy a magyar kormány feletti uniós *kontroll* (2%) továbbra is a kevésbé fontos ösztönzők közé sorolhatók. A válaszok 4 százaléka egyéb, más kategóriába nem sorolható választ tartalmazott: ebben az esetben főképp arra utaltak a megkérdezettek, hogy Magyarországnak nincs más lehetősége és szükséges az Európai Unióhoz tartoznunk.

6. ábra

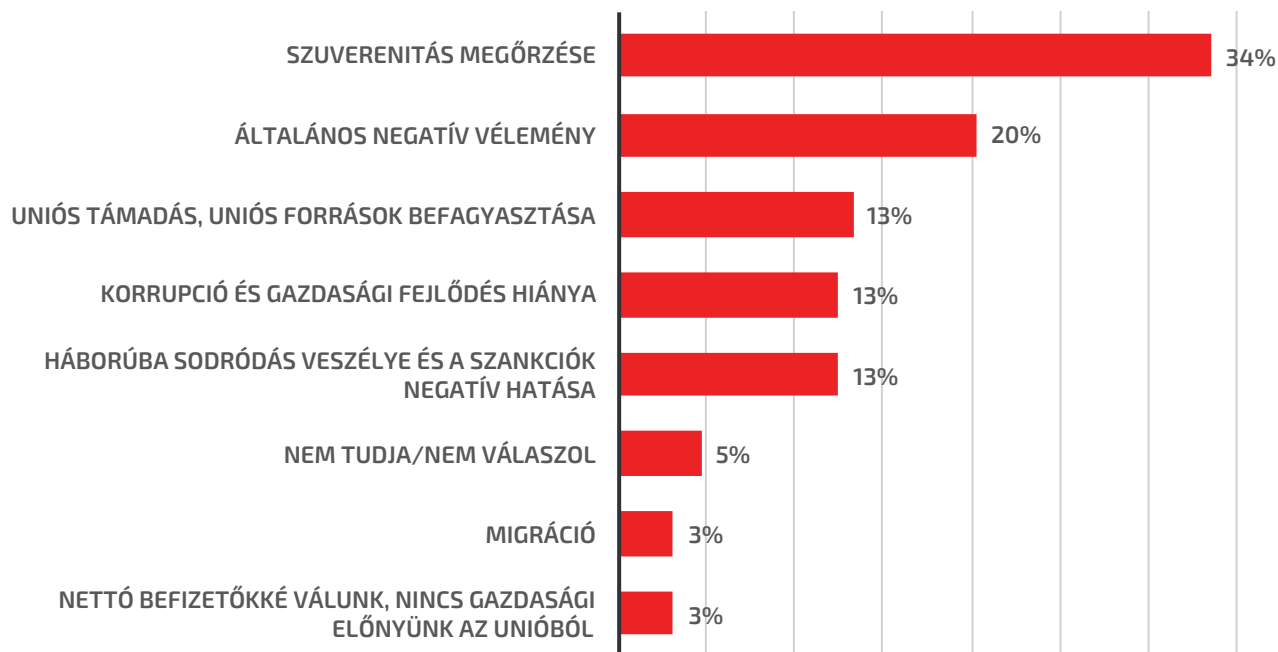
**Ha meg kellene neveznie egy okot, hogy Ön miért szavazna a bent maradásra, mi lenne az?
(Az EU-tagság mellett szavazók körében, N=724, %)**

A *szuverenitás megőrzése* (34%) bizonyult a legfontosabb motivációnak – két évvel ezelőtt szintén a válaszadók 34 százaléka hangsúlyozta – abban az esetben, ha valaki az uniós tagság ellen szavazna (7. ábra). A megkérdezettek ötödének (20%) *általános negatív véleménye* van az Európai Unióról. Ebben az esetben a válaszadók hangsúlyozták, hogy számos konfliktus és viszály visszaveti a fejlődés lehetőségét, valamint többen csalódtak az uniós tagságban. A kormányzati kommunikáció hatására a kilépésre voksolók 13 százaléka azt emelte ki, hogy az *Európai Unió támadásokat indít a magyar kormány ellen*, valamint *befagyasztotta az uniós forrásokat*. Szintén a megkérdezettek 13 százaléka a *korruptiót és a gazdasági fejlődés hiányát*, további 13 százalék pedig a *háborúba sodródás veszélyét és a szankciók negatív hatását* emelte ki. A kilépésre voksolók kis része nevezte meg érvként a *migrációt* (3%) és azt, hogy *nettó befizetőkké válunk* megítélésük szerint, és ebből kifolyólag nem lesz gazdasági előnyünk az Európai Unióból (3%).

7. ábra

**Ha meg kell neveznie egy okot, hogy Ön miért szavazna a kilépésre, mi lenne az?
(Az EU-tagság ellen szavazók körében, N=128, %)**

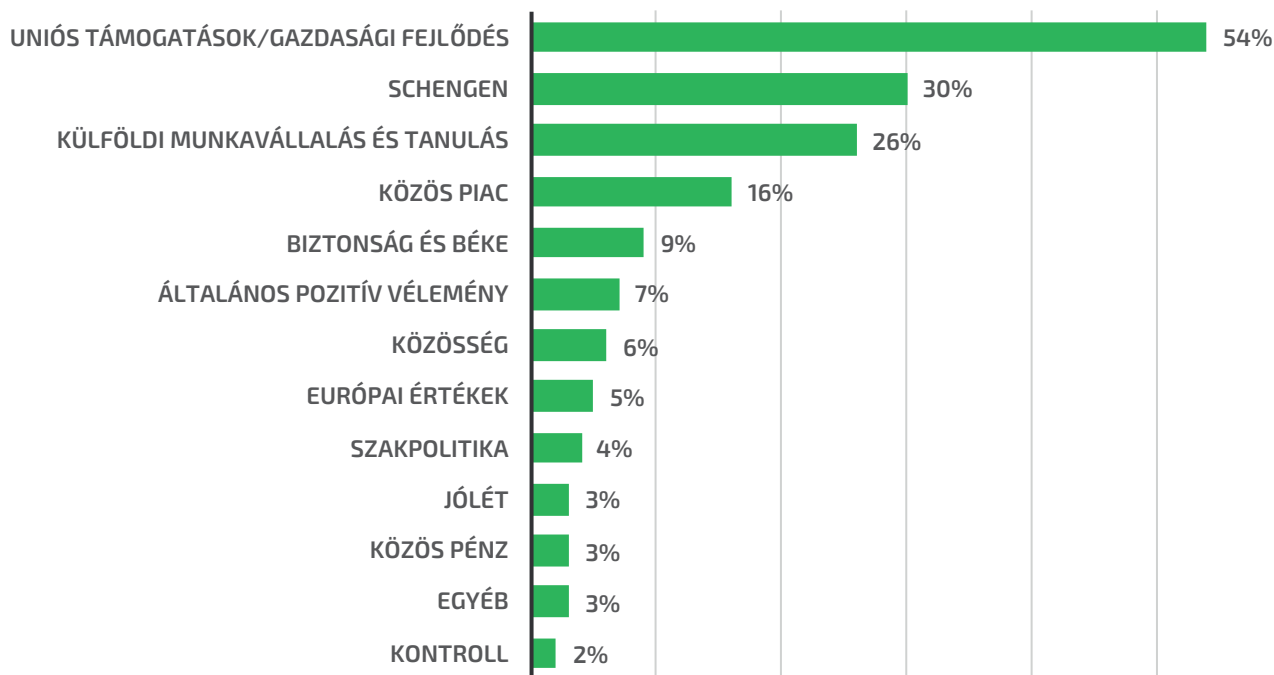
1.3. Magyarország uniós tagságának előnyei és hátrányai

Magyarország uniós tagságának legnagyobb előnyei

A következő kérdésünkkel arra kerestük a választ, hogy mit sorolnak a magyarok a tagság legnagyobb előnyei közé. A válaszadók összesen három választ adhattak a nyitott kérdésre. Az 1000 fős reprezentatív mintából 858 megkérdezett tudott legalább egy olyan aspektust kiemelni, amelyet az előnyök közé sorolna (8. ábra), illetve összesen 1454 említést regisztráltunk.

8. ábra

Ön szerint melyek Magyarország uniós tagságának legnagyobb előnyei? (A választ adni tudók körében, N=858, %)

A Policy Solutions korábbi kutatásaival összhangban továbbra is nagy egyetértés mutatkozik a magyar társadalomban abban, hogy a tagságunk legnagyobb előnye az *Európai Unió által biztosított források és gazdasági fejlődés* lehetősége: a magyarok 54 százaléka így vélekedik. Emellett a *közös piac által biztosított előnyöket* (hatékony és közös külkereskedelem, minőségi áruforgalom, széles termékpalletta, közös vámunió, stb.) szintén az egyik legfontosabb előnyként értékeli a magyarok 16 százaléka.

A gazdasági fejlődésre gyakorolt pozitív hatások után következik a második helyen a fizikai határok eltörlését biztosító és a szabad mozgást garantáló *schengeni egyezmény*, amelyet a válaszadók közel egyharmada (30%) emelt ki a legnagyobb előnyök közül. A *külföldi munkavállalás és tanulási lehetőségek* a dobogó harmadik helyén szerepel: a válaszadók negyede (26%) emelte ki a legnagyobb előnyök közül. A legnagyobb előnyök listáján ugyanaz a három téma áll az élen, mint két évvel ezelőtt. Az egyetlen változás, hogy Schengen, valamint a külföldi munkavállalás és tanulás helyet cseréltek 2021-hez képest a dobogó második és harmadik fokán.

Szintén előkelő helyet foglal el az, hogy az uniós tagságunk a *biztonság és a béke* garanciája: minden tizedik válaszadó (9%) emelte ki, hogy a háborúba való belesodródás elkerülése és az európai béke úgy érhető el, ha Magyarország is az Európai Unió tagja. Az olyan *általános pozitív asszociációk*, mint az erő, az egység, a bizalom vagy a lehetőségek széles palettája az európai polgárok számára, a megkérdezettek 7 százalékanak válaszaiban kerültek elő.

A *közösséghez való tartozás* élménye a válaszadók 6 százaléka szerint az egyik legnagyobb előny: az elérhető, akár azonnali segítség nehéz helyzetekben, valamint a közös kulturális identitás, mint összetartó erő jelentősége nem elhanyagolható, ha az Európai Unió előnyeiről beszélünk (többek között olyan szavak, kifejezések említése volt ide sorolható, mint „*összetartás*”, „*egységben az erő*”, „*közös érdekek*”, „*egységesség*”, „*összefogás*”, „*együttműködés*”). A közösséghez való tartozás élménye mellett a *közös európai értékek*, mint a jogállamiság, a demokratikus működés vagy az alapvető emberi jogok tiszteletben tartása olyan aspektusok, amelyek a válaszadók 5 százaléka szerint a legnagyobb előnyök közé sorolhatók.

A magyarok számára a kutatásunk eredményei alapján az uniós pénzek, és egyéb, gazdasági vonatkozású szempontok, illetve a tagságból származó, az európai uniós állampolgárok életében is érzékelhető lehetőségek (külföldi munkavállalás, könnyebb utazás, jobb tanulási lehetőségek) jelentik a legfontosabb előnyöket, ha a tagság 19 évének konzekvenciáit szeretnék levonni.

Magyarország uniós tagságának legnagyobb hátrányai

Megvizsgáltuk azt is, hogy a magyarok véleménye szerint melyek azok a szempontok, amelyek a legnagyobb hátrányok közé sorolhatók. A nyitott kérdésre legfeljebb három választ adhattak a megkérdezettek: 807 megkérdezett adott legalább egy választ a kérdésre (9. ábra), és összesen 1237 válasz érkezett.

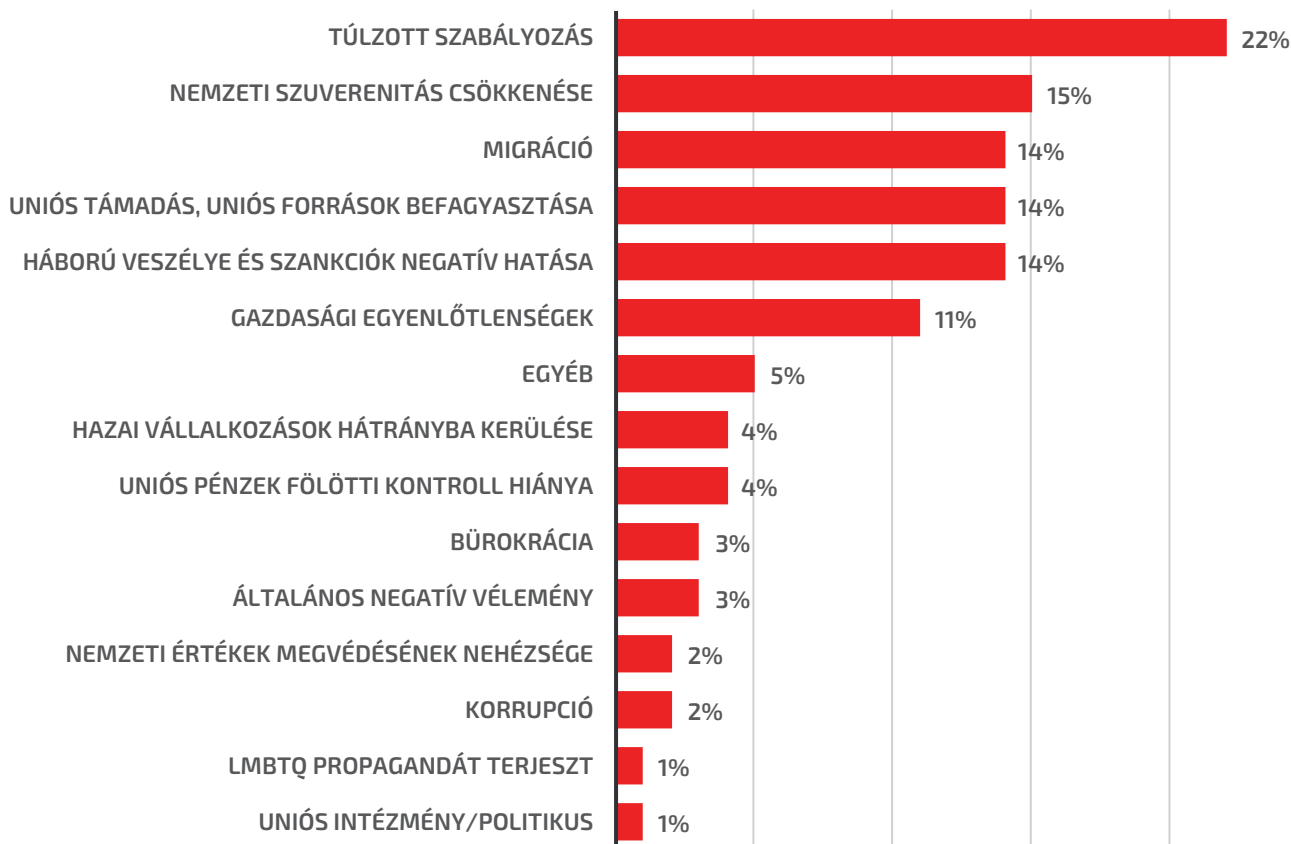
Amikor arra kértük a válaszadókat, hogy nevezzék meg azt a három dolgot, amit a legnagyobb hátránynak ítélnék meg Magyarország uniós tagságával kapcsolatban, a válaszadók ötöde (22%) a *túlzott szabályozást* emelte ki. Szerintük olyan területek is részben vagy egészen uniós szabályozás alatt találhatóak, amelyeknek tagállami hatáskörben lenne a helyük. Ehhez kapcsolódóan a második leggyakoribb hátrányként (15%) jelenik meg az, hogy az ország *nemzeti szuverenitása csökken* az uniós tagsággal. A dobogó harmadik helyén a *migráció* szerepel, amely a válaszadók 14 százaléka szerint az egyik legfontosabb hátránya a tagságunknak. Szintén a megkérdezettek 14 százaléka szerint az *Európai Unió magyar kormány elleni támadásai és a források befagyasztása*, valamint a *háborúba sodródás veszélye és a szankciók negatív hatása* a legfontosabb hátrányok. Az uniós támadásokra és a források befagyasztására 9 százalékponttal többen (két éve még csak 5%) utaltak a 2021-es felmérésünkhöz képest.

A főbb trendek közül fontos kiemelni, hogy a túlzott szabályozás 2021 után 2023-ban is az első helyen végzett a főbb hátrányok között, de csökkenő említési aránnyal (30% helyett 22%). Ez elsősorban annak tudható be, hogy az utóbbi két évben nagy erővel érkezett meg a listára az uniós szankciós politika és a háború veszélye, nem függetlenül a kormányzati kommunikációtól. Az uniós források befagyasztása, illetve a magyar kormány és az uniós intézmények közötti viszony eszkalálódása szintén jelentősen több említést kapott, mint korábbi kutatásunkban. E kérdések előtérbe kerülése együtt járt a migráció témájának visszaszorulásával: 2019-ben a migrációt tartották az uniós tagság legnagyobb hátrányának a magyarok, 2021-ben második helyre került a téma, míg 2023-ban már csak holtversenyes harmadik helyen áll a bevándorlás kérdése.

A spontán válaszok köréből még egy fontos terület emelkedik ki: eszerint a vágyott gazdasági fejlődés, az európai életszínvonal elérése mai napig nem valósult meg, így a hétköznapokban továbbra is érzékelhető a *gazdasági egyenlőtlenség* az egyes tagországok között. Ez a szempont a válaszadók 11 százaléka szerint sorolható a legnagyobb hátrányokhoz. Ehhez kapcsolódóan olyan következményeket is kiemeltek a válaszadók, mint a képzettek kivándorlása vagy az európai összehasonlításban alacsony jövedelmek. A lassú gazdasági integráció és felzárkózás mellett aggasztja a magyarok 4 százalékát a *hazai vállalkozások hátrányba kerülése*: a közös piac által olyan verseny alakul ki a hazai kis- és középvállalkozások, valamint a multinacionális vállalatok között, amely során kikerülhetetlen nehézségekkel kell szembesülniük a hazai vállalkozásoknak.

9. ábra

**Ön szerint melyek Magyarország uniós tagságának legnagyobb hátrányai?
(A választ adni tudók körében, N=807, %)**

A válaszadók 4 százaléka utalt arra, hogy az *európai uniós források és támogatások elosztása fölött hiányos a kontroll az uniós intézmények részéről*, emiatt nem a megfelelő fejlesztésekre és nem megfelelő minőségben költik el az európai állampolgárok által befizetett összegeket. Szintén hátrányként emelte ki a válaszadók 3 százaléka a *bürokratikus működésmódot*, valamint 2 százalék az uniós forrásokhoz kapcsolódó *korruptiót*.

A kormányzati kommunikáció fényében talán meglepően alacsony arányt (2%) ért el az a vélemény, miszerint a *nemzeti és konzervatív értékek veszélyeztetve vannak* az Európai Unió által, valamint 1 százalékuk említette súlyos hátránnyként az „LMBTQ propagandát”. A válaszadók szintén 1 százaléka valamilyen Európai Unió intézményre vagy politikusra utalt válaszában.

A legnagyobb hátrányok közül két olyan szempont is kiemelkedik, amely az európai uniós intézmények hatáskörének bővülésére, ezzel összhangban a nemzeti szuverenitás csökkenésére utalnak. A bevándorlás továbbra is dobogós helyet foglal el, azonban a téma fontosságát illetően csökkenő tendencia figyelhető meg. Továbbá fontos hangsúlyozni, hogy a háborútól való félelem, a szankciók negatív megítélése és az uniós források befagyasztása szintén előkelő helyeken érkeztek meg a magyarok uniós problématerképére.

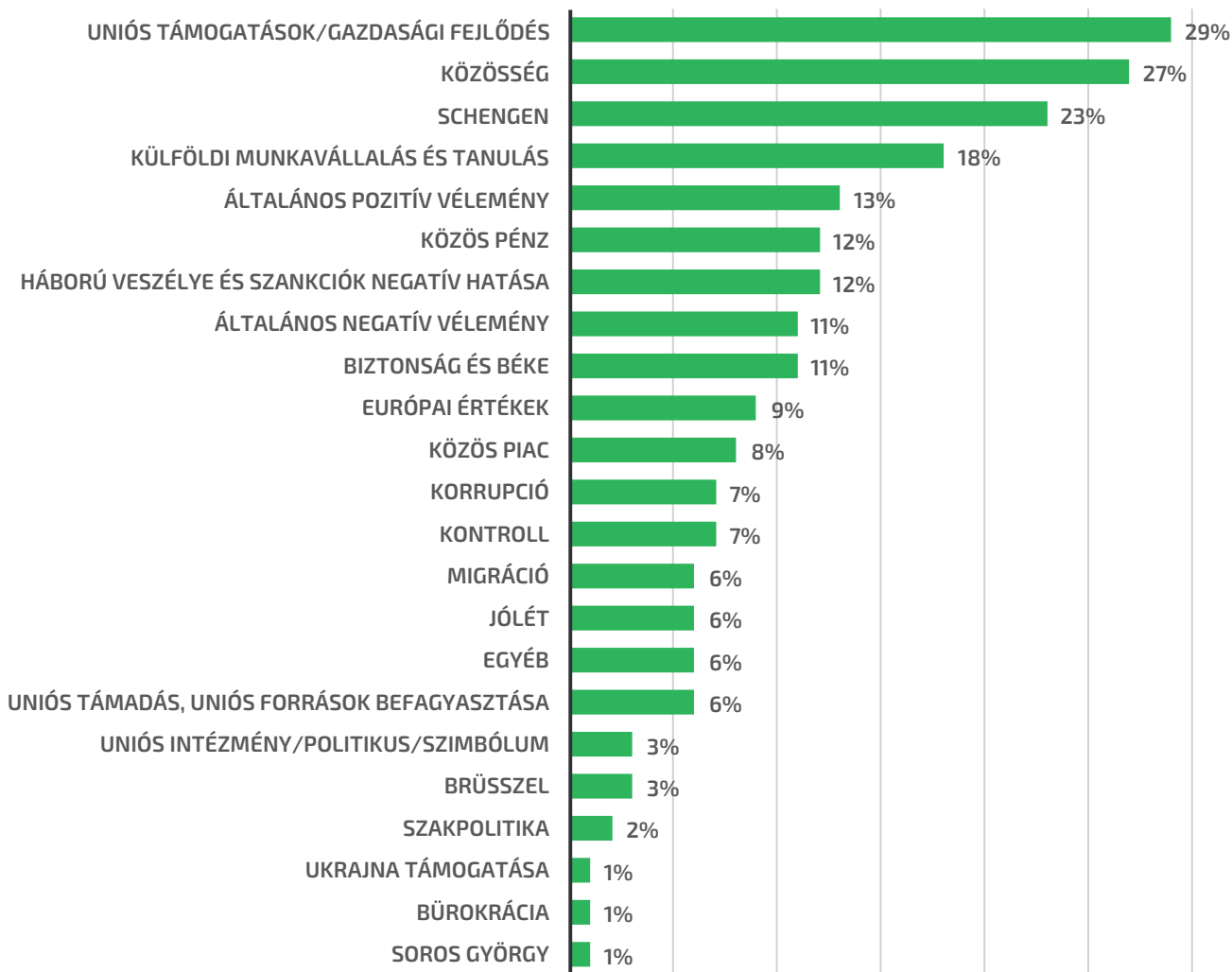
1.4. Az Európai Unió jelentése a magyarok számára

A vizsgálatunk során arra is megkértük a válaszadókat, hogy mondják meg, mi az első három dolog, ami az Európai Unióval kapcsolatban az eszükbe jut. A nyitott kérdés esetében legfeljebb három dolgot nevezhettek meg. Az 1000 fős reprezentatív mintából összesen 865 megkérdezett tudott legalább egy választ adni a feltett kérdésre (10. ábra), illetve összesen 1915 választ regisztráltunk. A megkérdezetteknek a következő kérdésre kellett választ adniuk: *„Az Ön számára mi az első három dolog, ami az Európai Unióval kapcsolatban az eszébe jut? Tehát mit jelent az Ön számára az Európai Unió?”*

Az eredmények ismét megerősítik, hogy a magyarok elsősorban az uniós pénzekre asszociálnak, ha az EU-ról van szó. A válaszadók közel egyharmada (29%) számára az *uniós támogatások Magyarország gazdaságára gyakorolt pozitív hatása* az első dolog, ami eszükbe jut az Európai Unióról: gyakori spontán említések voltak az uniós forrásokból megvalósuló fejlesztések, a pénzügyi támogatások és az ezek következményeként megvalósuló gazdasági fejlődés. Ez egy nagyon stabil attitűd a magyar társadalomban: 2019-ben, 2021-ben és 2023-ban is az uniós támogatások álltak a lista élén.

10. ábra

**Az Ön számára mi az első három dolog, ami az Európai Unióval kapcsolatban az eszébe jut?
(A választ adni tudók körében, N=865, %)**

A dobogó második helyén az EU-val mint *közösséggel* kapcsolatos különböző válaszok szerepeltek (27%), amely esetében a valahova tartozás érzése, a segítségnyújtás, az együttműködés és az európai egység gondolata jelent meg, jellemzően semleges vagy pozitív kontextusban. Két évvel ezelőtt 7 százalékponttal kevesebben (20%) emelték ki, hogy egy közösséghez tartozunk, ami ezáltal a korábbi negyedik helyről a második helyre került. A *schengeni egyezmény* által biztosított szabad mozgás és utazás lehetősége a magyarok közel negyede (23%) számára kifejezetten fontos szempont: két évvel korábban a választ adni tudó megkérdezettek csak 16 százaléka – 7 százalékpontos növekedés – utalt valamilyen formában rá. Szintén kiemelt helyen szerepel továbbra is a *külföldi munkavállalás és a könnyebb külföldi tanulmányok lehetősége*: közel minden ötödik válaszadó (18%) számára kiemelt jelentőséggel bír a tagságunk ezen pozitív következménye.

A megkérdezettek 13 százaléka számára olyan *általános pozitív asszociációk* kapcsolódnak az európai közösséghez, mint az *erő*, a *szabadság*, a *boldogság*, a *lehetőségek széles palettája*, a *közös célok* vagy a *bizalom*. A *közös valuta*, az euró, illetve annak bevezetésének vágya minden tizedik válaszadó számára (12%) kiemelkedően fontos tényező, míg a *közös piac* pozitív fejleményei szintén nem elhanyagolható szerephez jutnak a listán.

A dobogó hetedik helyén szerepelnek azon spontán válaszok, amelyek arra utalnak, hogy az uniós politika miatt fennáll a veszélye a háborúba sodródásnak, valamint a szankcióknak a hétköznapiakban is érezhető negatív hatása van. A megkérdezettek 12 százaléka említi magától a *háború eskalációját és a szankciók hatását*, amiket kifejezetten az Európai Unióhoz köt. Ezzel összhangban a válaszadók további 1 százaléka utalt arra, hogy az Unió *támogatja Ukrajnát* a háborúban. Ezt követően a nyolcadik helyen szerepelnek *általános negatív asszociációk*: a magyarok 11 százaléka számára kirajzolódik egy olyan Európai Unió képe is, amely korlátozza a tagállamokat, elnyomó társadalmi, gazdasági és jogi szabályozásokkal bizonyos irányba próbálja terelni az országokat, valamint ideológiai nyomást gyakorol az állampolgárookra.

A háborútól való félelem mellett ugyanakkor a megkérdezettek 11 százaléka szerint éppen az uniós tagságunk a garancia arra, hogy a háború nem fog eskalálódni: *biztonságot* és békét garantál az, ha egy ilyen szervezet tagjai vagyunk. Az *európai közösség értékeire*, mint például a demokráciára, a jogállamiságra vagy az alapvető emberi jogok tiszteletben tartására a magyarok 9 százaléka utalt válaszában. Mindezek mellett a magyarok 6 százaléka számára az Európai Unió a *nyugati életszínvonalat és a jólétet* jelképezi.

A válaszadók mindössze 6 százaléka utalt a *migrációra*, amely így a tizennegyedik helyen szerepel, míg két évvel ezelőtt a hetedik helyen szerepelt, 2019-ben pedig még a 2. leggyakoribb asszociáció volt. Ez is alátámasztja, hogy a kormányzati kommunikáció korábban elsődleges narratívájaként megjelenő migráció visszaszorulóban van.

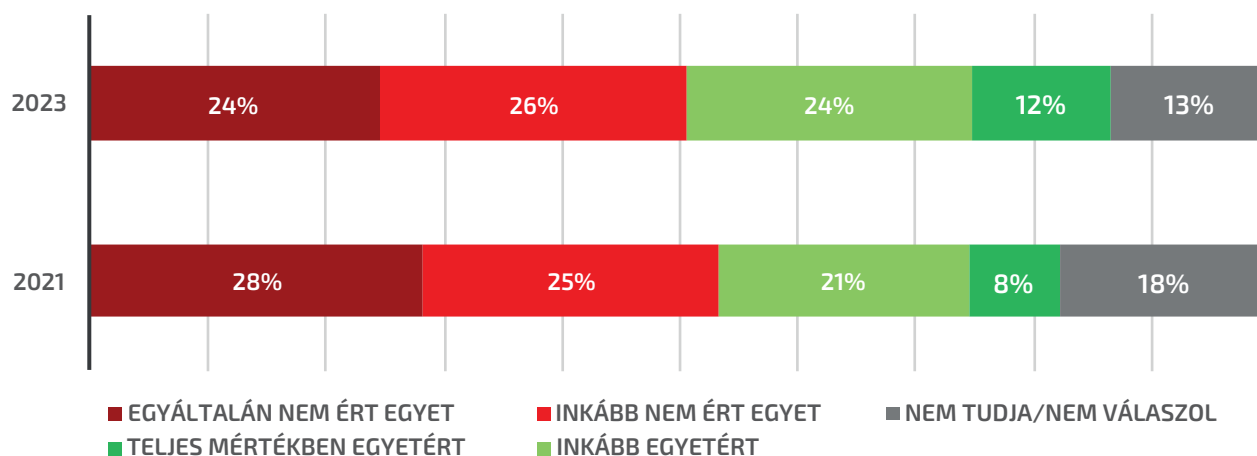
Összességében az látható, hogy a magyaroknak elsősorban pozitív véleményük van az Európai Unióról. A megkérdezettek számára a legfontosabb hozadéka az Európai Unió tagságnak az uniós források általi gazdasági fejlődés, a „határok nélküli Európa” gondolata, a valahova tartozás érzése, az európai értékek biztosítása és a biztonság érzése. Az első tíz helyen a többnyire pozitív asszociációk mellett mindössze az általános negatív vélemények, valamint a háborútól való félelem és a szankciók negatív hatása jelentek meg.

1.5. Magyarország uniós tagságának gazdasági mérlege

A magyarok többsége (50%) szerint Magyarország több pénzt kap az EU költségvetéséből, mint amit befizet, de a megkérdezettek 36 százaléka úgy gondolja, hogy Magyarország nettó befizetővé vált (11. ábra). A két évvel ezelőtti állapothoz képest 2023-ra 7 százalékponttal nőtt azok aránya, akik szerint Magyarország nettó befizetője az uniós költségvetésnek, és 3 százalékponttal kevesebben gondolják úgy, hogy ez nem igaz.

11. ábra

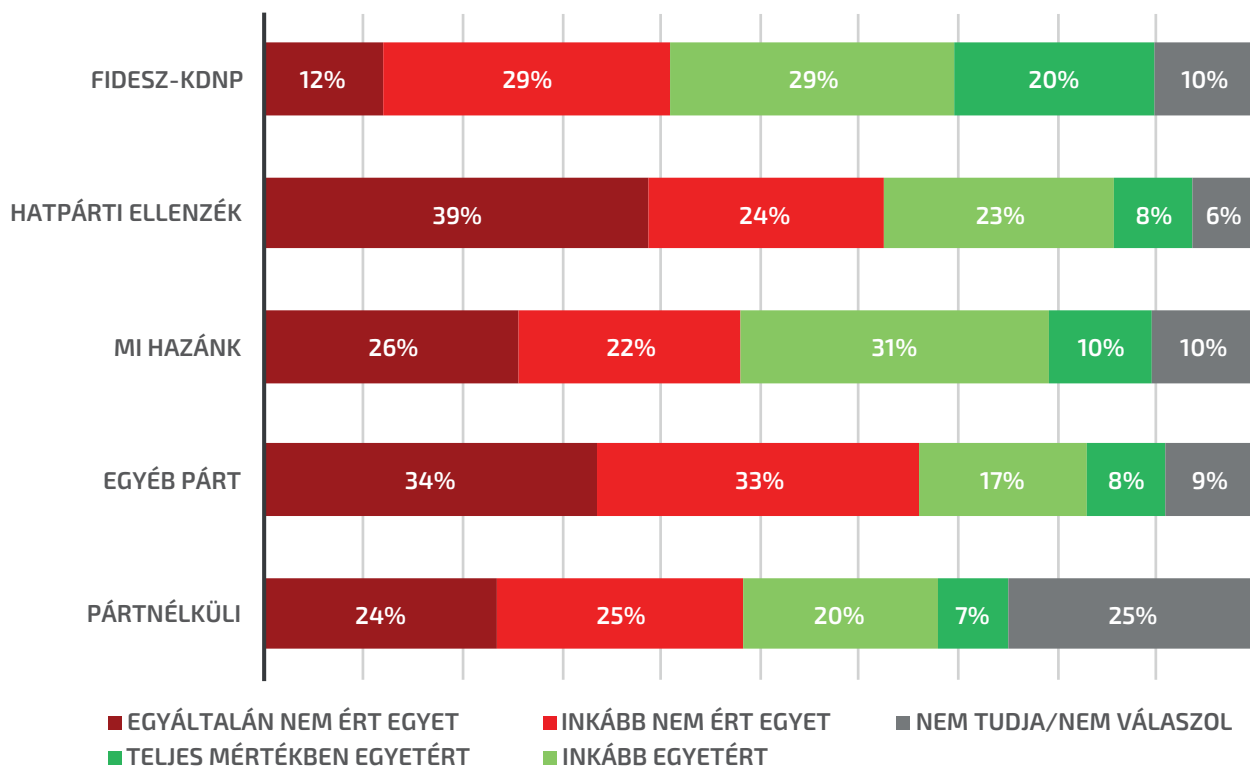
Magyarország több pénzt fizet be az Európai Unió költségvetésébe, mint amennyit visszakap onnan. (Összes megkérdezett, %)

Markáns különbségek mutatkoznak a magyar társadalomban a politikai preferenciák mentén (12. ábra). A Fidesz-KDNP szavazóinak fele (49%) úgy véli, hogy az elmúlt évek folyamán nettó befizetővé vált Magyarország, míg a hatpárti ellenzék szavazói (63%), a Mi Hazánk támogatói (48%), az egyéb pártok voksolói (67%) és a párt nélküliek (49%) ezzel ellentétes álláspontot képviselnek.

12. ábra

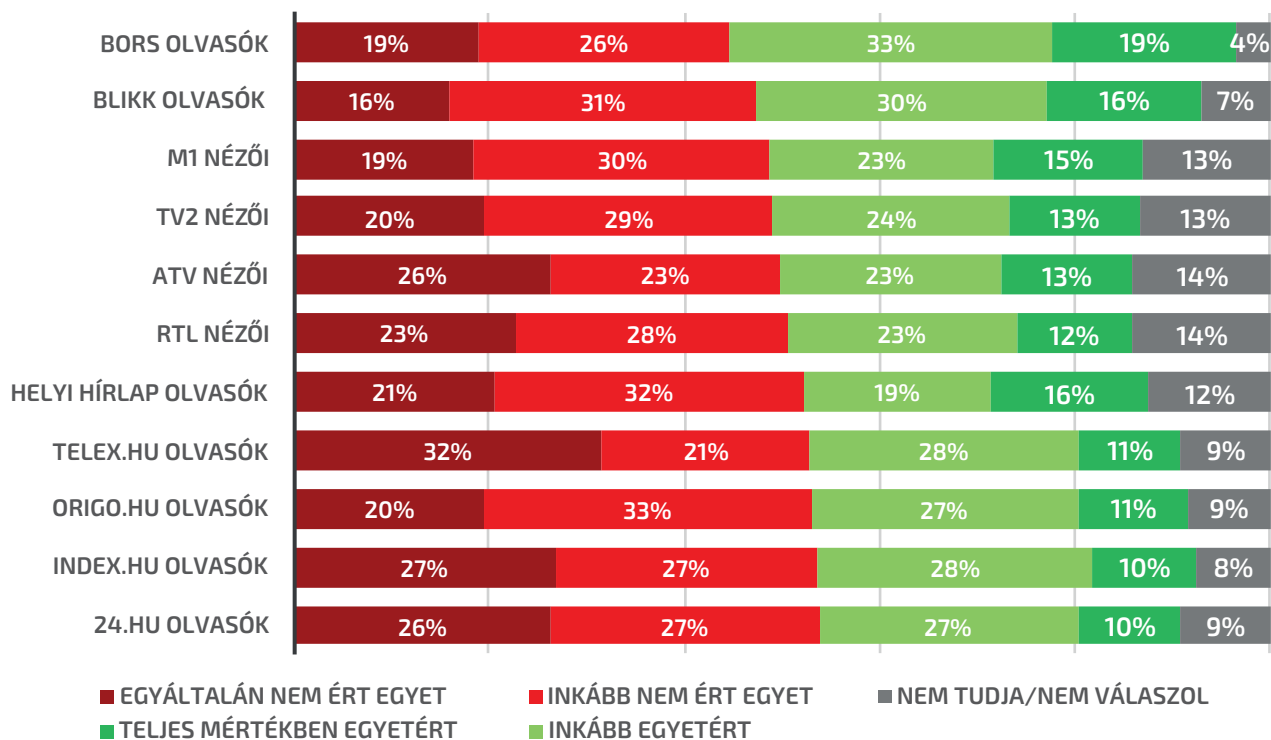
Magyarország több pénzt fizet be az Európai Unió költségvetésébe, mint amennyit visszakap onnan. (Összes megkérdezett, %)

Azt is vizsgáltuk, hogy az EU-val kapcsolatos ellenérzések és tévhitek milyen összefüggésben állnak a médiafogyasztási szokásokkal. Mérsékelt különbségek mutatkoztak az egyes médiafogyasztási csoportok között, amikor arról kérdeztük a válaszadókat, hogy egyetértenek-e azzal a (téves) állítással, miszerint Magyarország több pénzt fizet be az Európai Unió költségvetésébe, mint amennyit visszakap onnan (13. ábra). A legtöbb csoportban többségben voltak azok, akik elutasították ezt az állítást. Ugyanakkor kimagasló volt azok aránya, akik elhitték, hogy Magyarország nettó befizető a két bulvárlap, a Blikk és a Bors olvasótáborában (46% és 52%).

13. ábra

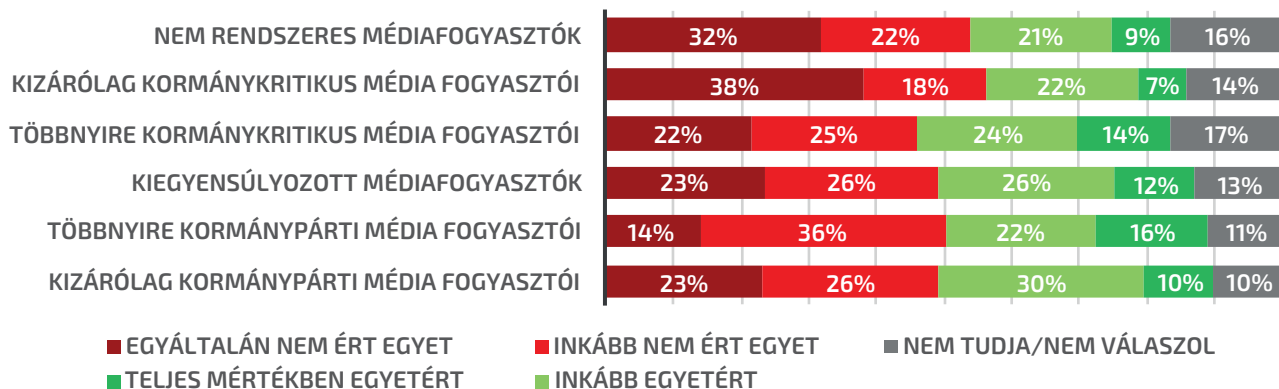
Magyarország több pénzt fizet be az Európai Unió költségvetésébe, mint amennyit visszakap onnan (Összes megkérdezett, %)

Amikor az összetett médiakategóriákat vizsgáltuk, akkor két csoportban volt érdemben kisebb azok aránya, akik szerint több pénzt fizetünk be az EU költségvetésébe, mint amennyit visszakapunk onnan (14. ábra). Ez a két csoport a nem rendszeres médiafogyasztók, valamint a kizárólag kormánykritikus média fogyasztói (körükben csak 30% és 29% hitte el ezt az állítást). Ebben a két csoportban voltak egyedül abszolút többségben azok, akik elutasították, hogy Magyarország nettó befizető lenne (54% és 56%). A többi csoportban 8-11 százalékponttal többen hitték el az állítást (38-40%), és 7-9 százalékponttal kevesebben voltak ellentétes állásponton (47-50%). Fontos azonban hozzátenni, hogy valamennyi médiafogyasztási csoportban többen voltak, akik szerint nem vagyunk nettó befizetők.¹

14. ábra

Magyarország több pénzt fizet be az Európai Unió költségvetésébe, mint amennyit visszakap onnan (Összes megkérdezett, %)

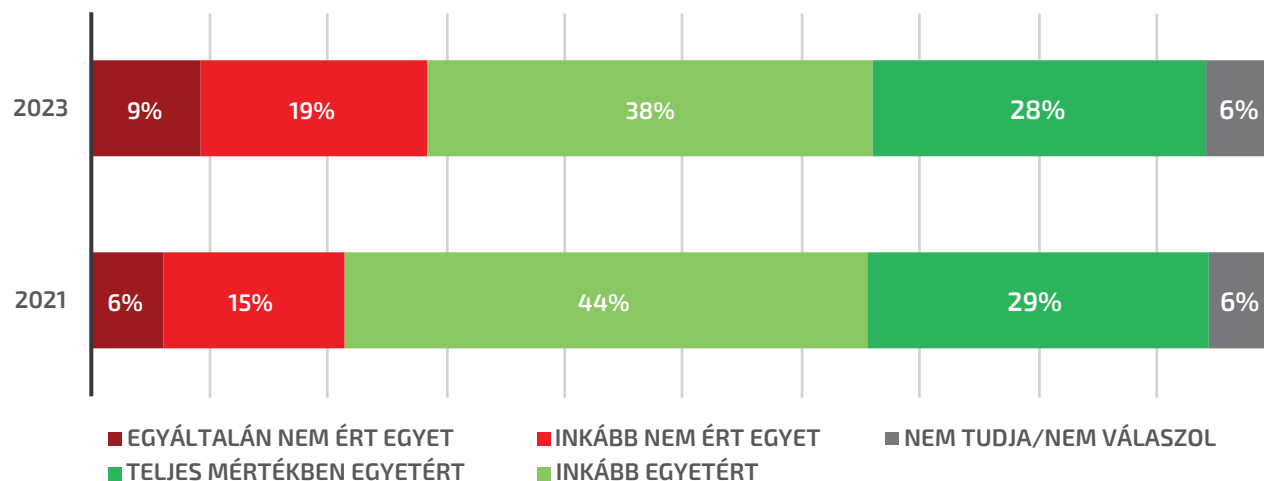

¹ Az átfogó médiafogyasztási csoportokat egy olyan kérdésblokkra adott válaszok alapján számoltuk ki, amelyben a legnépszerűbb magyarországi televíziós, online és print lapokkal kapcsolatosan mértük fel, hogy milyen gyakran fogyasztják azokat a megkérdezettek. Azt a válaszadót tekintettük egy médiacsatorna rendszeres fogyasztójának, aki azt válaszolta, hogy naponta vagy hetente többször olvassa vagy nézi azt. Minden válaszadó esetén kiszámoltuk, hogy milyen arányban néz kormánykritikus és kormánypárti médiát. Akkor soroltunk valakit kizárólag kormánypárti/kormánykritikus médiafogyasztónak, ha csak az egyik csoportba tartozó médiát fogyasztott rendszeresen a válaszai alapján. Akkor soroltuk a válaszadót többnyire kormánypárti médiafogyasztónak, ha legalább kétszer annyi kormánypárti médiacsatornát nézett vagy olvasott rendszeresen, mint kormánykritikus médiacsatornát. Ennek megfelelően azt tekintettük többnyire kormánykritikus médiafogyasztónak, aki legalább kétszer annyi kormánykritikus médiacsatornát fogyasztott rendszeresen, mint kormánypártit. Azokat tekintettük kiegyensúlyozott médiafogyasztónak, akik a kettő közötti arányban fogyasztottak kormánypárti és kormánykritikus médiát. Azokat soroltuk a nem rendszeres médiafogyasztó kategóriába, akik egyik felsorolt médiacsatornát sem követték rendszeresen. Kormánypárti médiához soroltuk az M1-et, a TV2-t, az Index.hu-t, az Origo.hu-t, a Borsot és a megyei lapokat. Kormánykritikus médiához soroltuk az RTL-t, az ATV-t, a 24.hu-t, a Telex.hu-t és a Blikket.

A magyarok 66 százaléka szerint a gazdaságunk jelentősen profitál Magyarország EU-tagságából, amivel a megkérdezettek 28 százaléka nem ért egyet (15. ábra). Adataink azonban itt is az EU gazdasági legitimációjának lassú erózióját mutatják: 2023-ban 7 százalékponttal kevesebben gondolják úgy, hogy a gazdaságilag megéri az EU-tagság, mint két évvel korábban, míg ezzel megegyező mértékben nőtt azok aránya, akik szerint ez nem igaz.

15. ábra

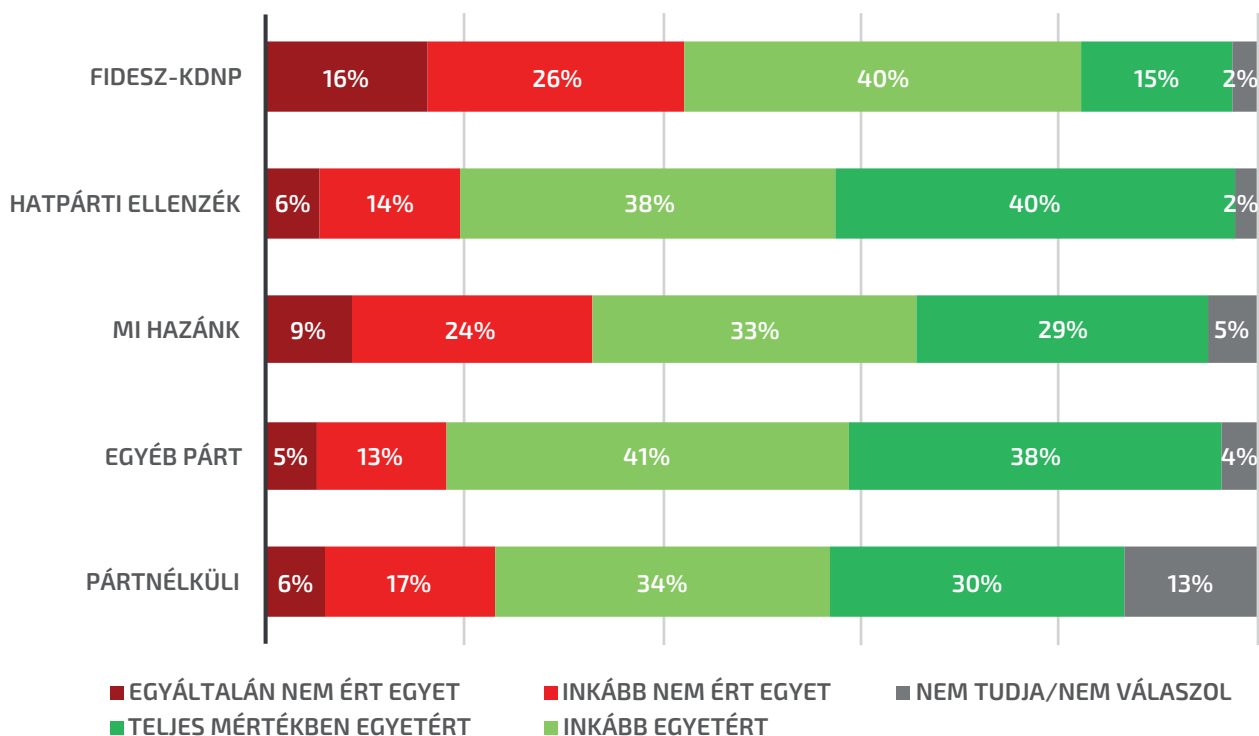
A magyar gazdaság jelentősen profitál az ország EU-tagságából. (Összes megkérdezett, %)

Habár többségében minden politikai tábor látja az uniós tagság gazdasági előnyeit, mégis vannak számottevő különbségek (16. ábra). Míg a kormánypárti szavazóknak csak az 55 százaléka ismeri el a gazdasági előnyöket, addig a Mi Hazánk szavazóinak (62%) és a párt nélkülieknek (64%) több mint 60 százaléka. A hatpárti ellenzékiek (78%) körében ennél is magasabb az egyetértők aránya.

16. ábra

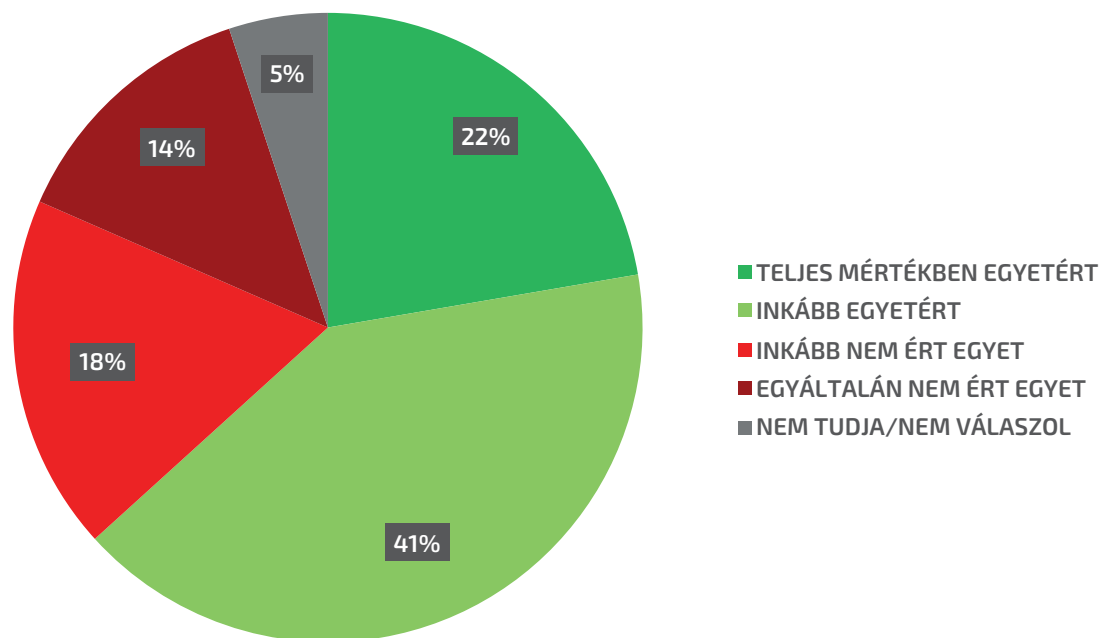
A magyar gazdaság jelentősen profitál az ország EU-tagságából. (Összes megkérdezett, %)

A makroszintű gazdasági előnyök érzékelése mellett a magyarok kétharmada (63%) azzal is egyetért, hogy az átlagembereknek jobb lehetőségei vannak Magyarország uniós tagsága miatt (17. ábra). Az állítással a megkérdezettek 31 százaléka nem tud egyetérteni. 2023-ban 4 százalékponttal többen gondolják azt, hogy személyesen is jobb lehetőségek állnak rendelkezésre az uniós tagság miatt, mint két évvel ezelőtt.

17. ábra

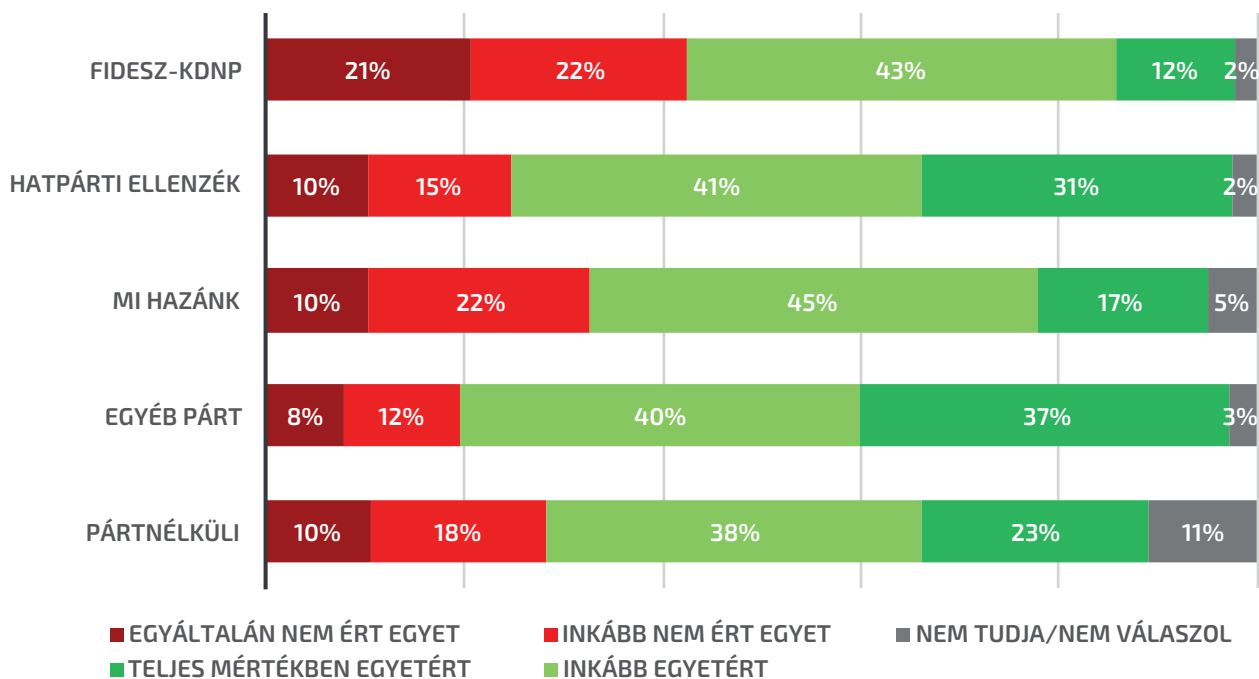
Az Önhöz hasonló embereknek jobb lehetőségei vannak Magyarország EU-tagsága miatt. (Összes megkérdezett, %)

Az életkor előrehaladtával egyre kevesebben vélekednek pozitívan a kérdésről: míg a fiatal felnőttek háromnegyede (73%) gondolja úgy, hogy jobb lehetőségei származnak abból, hogy hazánk az EU tagja, addig a 60 évnél idősebbek között már csak 58 százalék az egyetértők aránya. Minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik valaki, annál inkább érzékeli Magyarország EU-tagságának előnyeit: az alapközü végzettséggel rendelkezők 56 százaléka ért egyet az állítással, míg az érettségizettek és a diplomások körében ez már 69-69 százalék. A politikai preferenciák mentén is megosztott a magyar társadalom (18. ábra): a Fidesz-KDNP szavazóinak többsége (55%) is látja a jobb lehetőségeket, azonban 43 százalékuk szkeptikus az állítással kapcsolatban. Ezzel szemben a hatpárti ellenzék (72%), a Mi Hazánk (62%), valamint a párt nélküliek (61%) döntő többsége gondolja úgy, hogy a hozzájuk hasonló embereknek jobb lehetőségei vannak hazánk EU-tagsága miatt.

18. ábra

Az Önhöz hasonló embereknek jobb lehetőségei vannak Magyarország EU-tagsága miatt. (Összes megkérdezett, %)

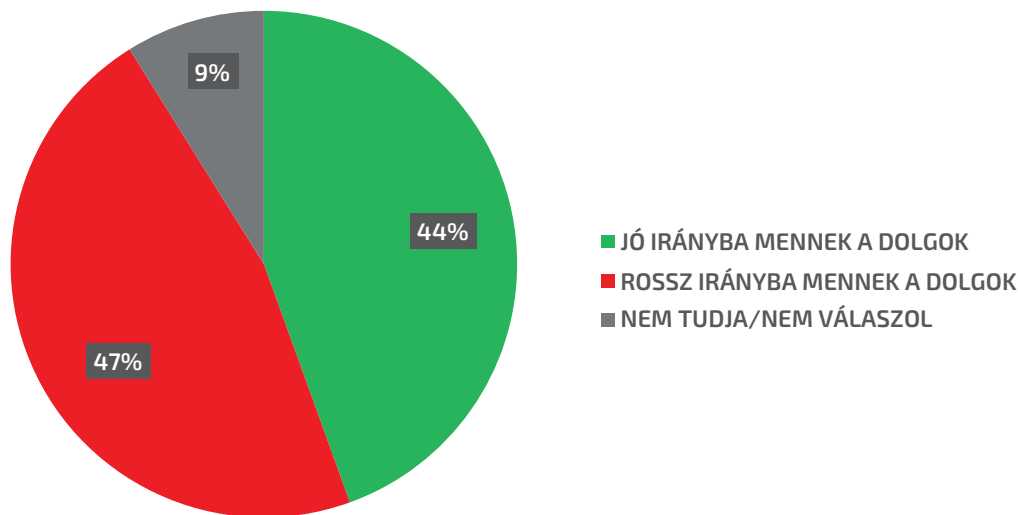
2. Az Európai Unió jövője

2.1. Az Európai Unióban zajló folyamatok megítélése

A magyar társadalom erősen megosztott az Európai Unióban zajló folyamatok jelenlegi irányával kapcsolatban: 44 százalék szerint jó, 47 százalék szerint rossz irányba mennek a dolgok az EU-ban (19. ábra). Míg négy évvel ezelőtt nagyjából ugyanannyi magyar gondolta, hogy az EU-ban alapvetően jó irányba mennek a dolgok (46%) mint most (44%), addig az uniós folyamatokról negatívan vélekedők aránya majdnem tíz százalékkal nőtt (47%) a 2019-es felméréshez képest (38%). A kérdésben nem nyilatkozók aránya érdemben csökkent (16% helyett 9%) négy év alatt.

19. ábra

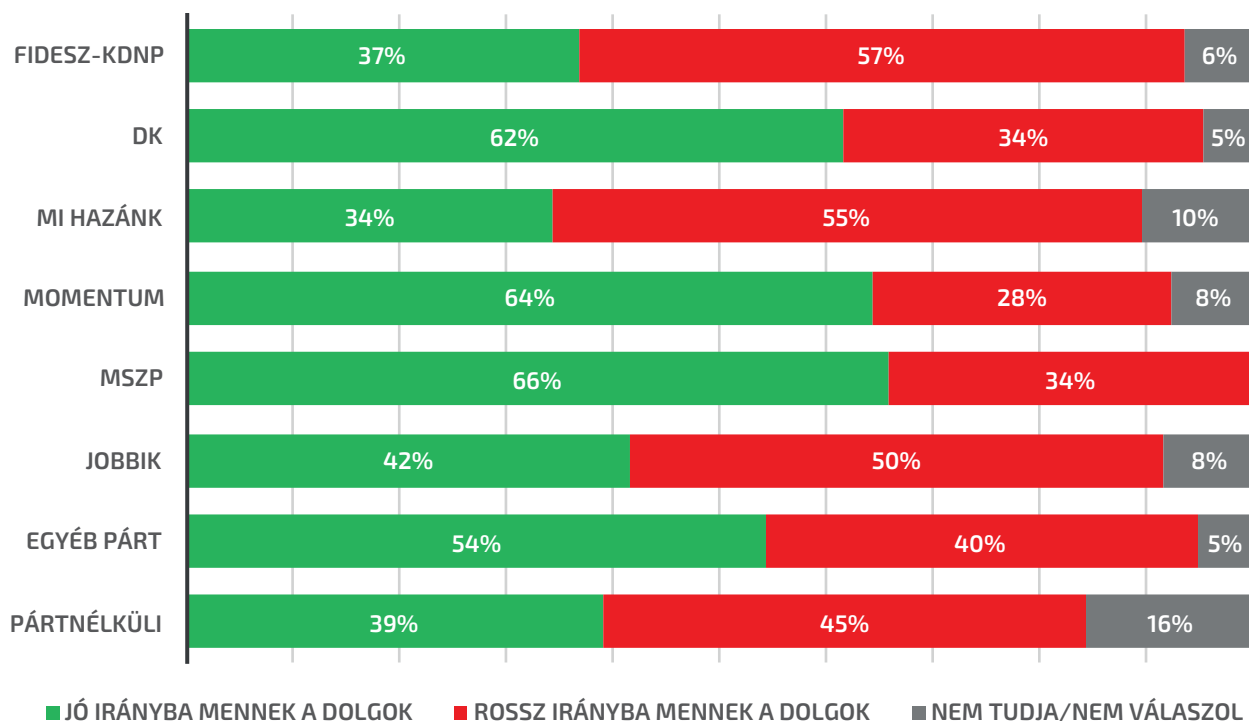
**Ön szerint összességében jó vagy rossz irányba mennek a dolgok az Európai Unióban?
(Összes megkérdezett, %)**

Leginkább a Fidesz-KDNP szavazói (57%), a Mi Hazánk (55%) és a Jobbik (50%) szimpatizánsai vélekednek úgy, hogy az EU-ban rossz irányba mennek a dolgok, míg az MSZP (66%), a Momentum (64%), illetve a DK (62%) szavazóinak többsége szerint alapvetően jó irányba tartanak az uniós folyamatok (20. ábra). A 2019-es preferenciákhoz képest a kormánypárti szavazók körében 3 százalékponttal többen vélekedtek úgy, hogy rossz irányba mennek a dolgok. 2019-ben a Momentum (76%) és a DK (69%) szimpatizánsai még pozitívabban nyilatkoztak az Európai Unióban zajló folyamatokról, mint 2023-ban. A párt nélküliek között relatív többségben van a negatív álláspont (45% vs. 39%). Ez érdemi változást jelent, mivel a bizonytalanok relatív többsége négy évvel ezelőtt még bizakodóbb volt az EU-ban zajló folyamatokkal kapcsolatban.

20. ábra

Ön szerint összességében jó vagy rossz irányba mennek a dolgok az Európai Unióban? (Összes megkérdezett, %)

2.2. Az Európai Unió által képviselt értékek

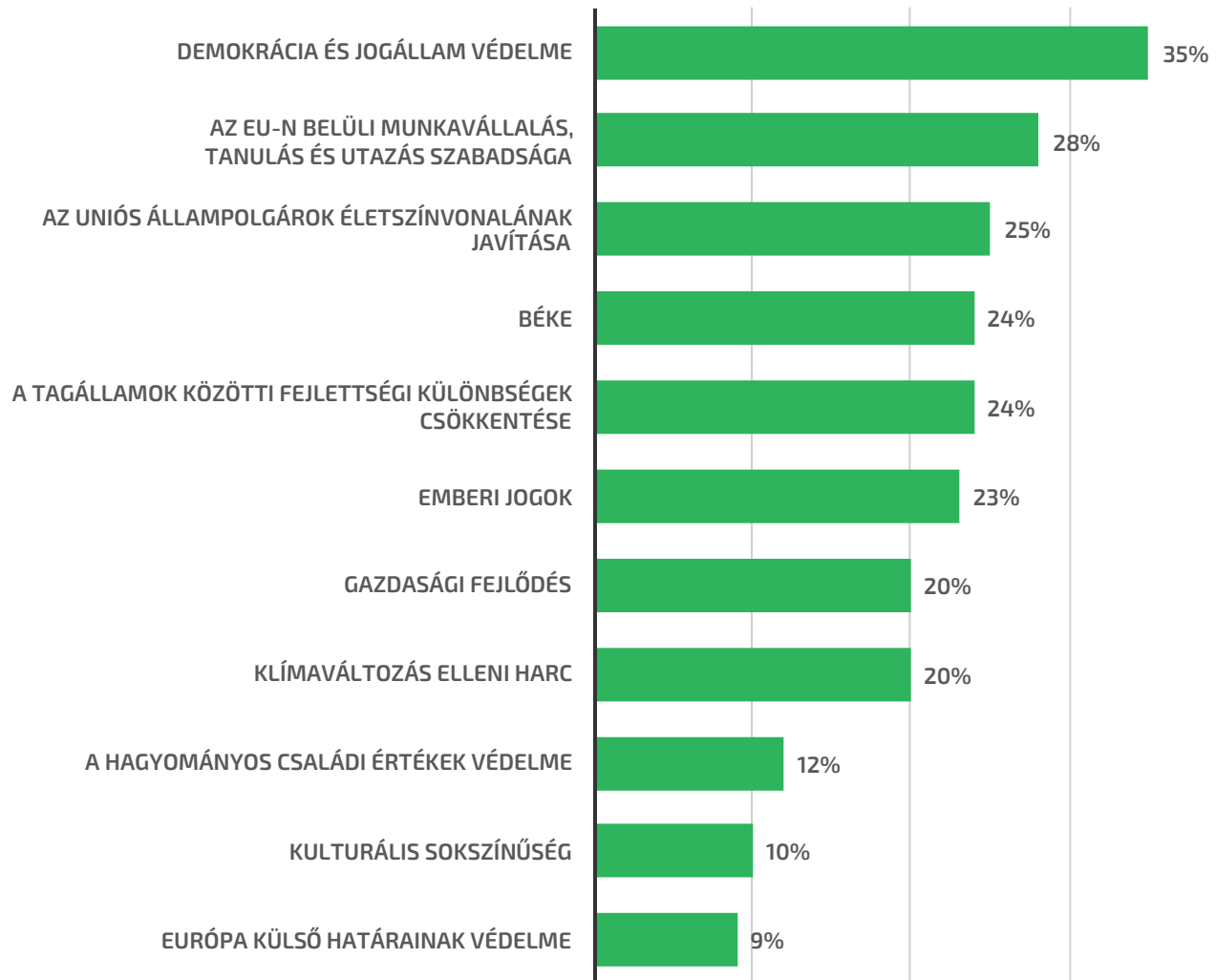
Kérdőívünk következő részében arra kértük a résztvevőket, hogy a felsorolt értékek közül válasszák ki azt a három legfontosabbat, amelyet szerintük az Európai Unió jelenleg képvisel. Eredményeink alapján a magyarok úgy vélik, az EU leginkább a demokrácia és a jogállam védelmét (35%), az EU-n belüli munkavállalás, tanulás és utazás szabadságát (28%), illetve az uniós állampolgárok életszínvonalának javítását (25%) képviseli (21. ábra). Utóbbihoz nagyon közeli válaszarányt kaptunk a béke (24%), a tagállamok közötti fejlettségbeli különbségek csökkentése (24%) és az emberi jogok (23%) értékeire is.

A lista a 2019-es adatokhoz képest jelentősen átalakult: négy évvel ezelőtt ugyanerre a kérdésre a kitöltők a gazdasági fejlődést (44%) jelölték meg legfontosabb értéknek, melyet az EU-n belüli munkavállalás, tanulás és utazás szabadsága (33%) és az emberi jogok követettek (32%). 2023-ban kevesebb, mint feleannyian (20%) gondolták, hogy a gazdasági fejlődés az EU által képviselt legfontosabb értékek közé tartozik, mint négy évvel ezelőtt.

A 2023-as lista utolsó három helyén a családi értékek (12%), a kulturális sokszínűség (10%) és Európa külső határainak védelme (9%) végzett. A kulturális sokszínűség mint uniós érték megítélése ráadásul jelentősen csökkent 2019-es felméréshez képest (négy éve 21% sorolta a három legfontosabb EU-s érték közé). Az EU külső határainak védelme (12%), valamint a hagyományos családi értékek prioritásként kezelése (18%) a négy évvel ezelőtti listán is az utolsó helyeken szerepeltek.

21. ábra

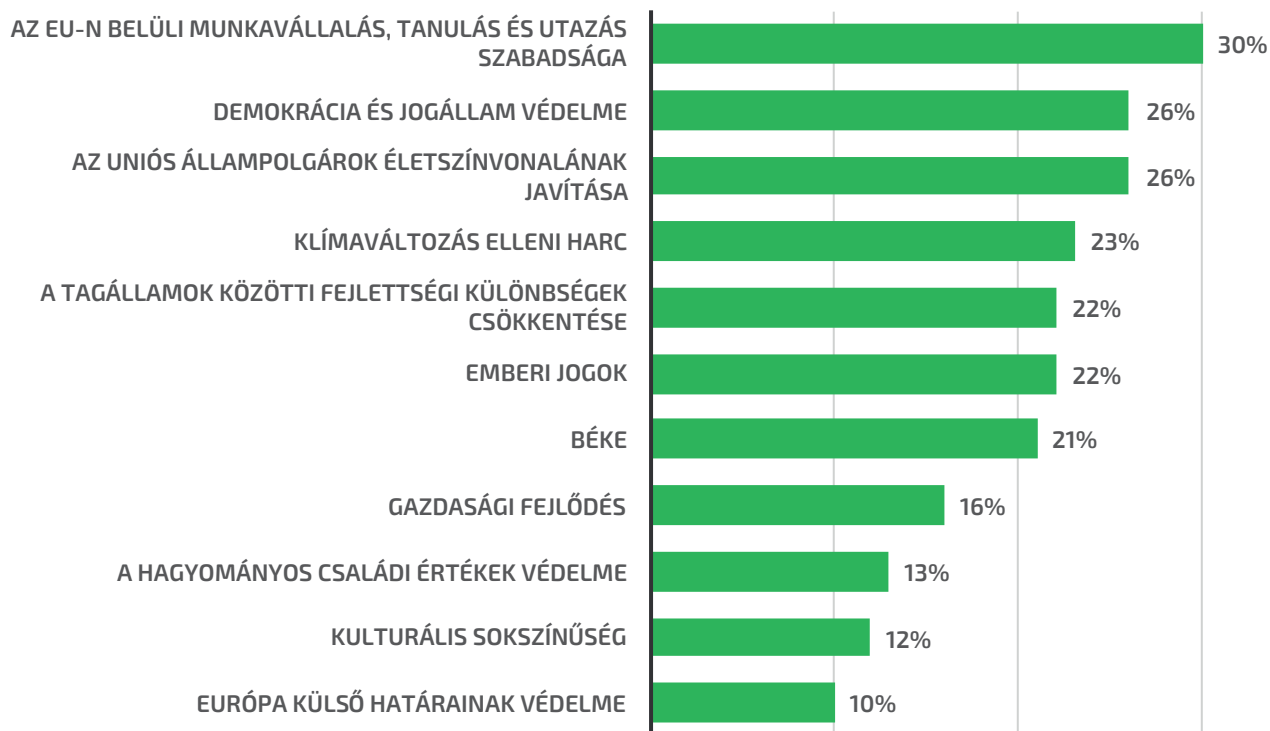
Az Ön véleménye szerint az Európai Unió az alábbiak közül melyik értékeket képviseli jelenleg a leginkább? (Összes megkérdezett, %)

A kormánypárti szavazók szerint jelenleg az EU leginkább a munkavállalás, a tanulás és az utazás szabadságát (30%), a demokrácia és a jogállamiság védelmét (26%), illetve az életszínvonal növelését (26%) képviseli (22. ábra), míg a kulturális sokszínűségben, a családi értékek védelmezésében, illetve a külső határok védelmében sem a Fidesz-KDNP szavazói, sem pedig a hatpárti ellenzék támogatói nem látják hangsúlyosnak az EU fellépését. Az ellenzéki szavazók körében messze kiemelkedik a demokrácia és a jogállamiság védelme (51% sorolta az EU-ra jellemző három legfontosabb érték közé), de a békét (33%) és az EU-s állampolgárok életszínvonalának javítását (32%) is sokan kiemelték (23. ábra).

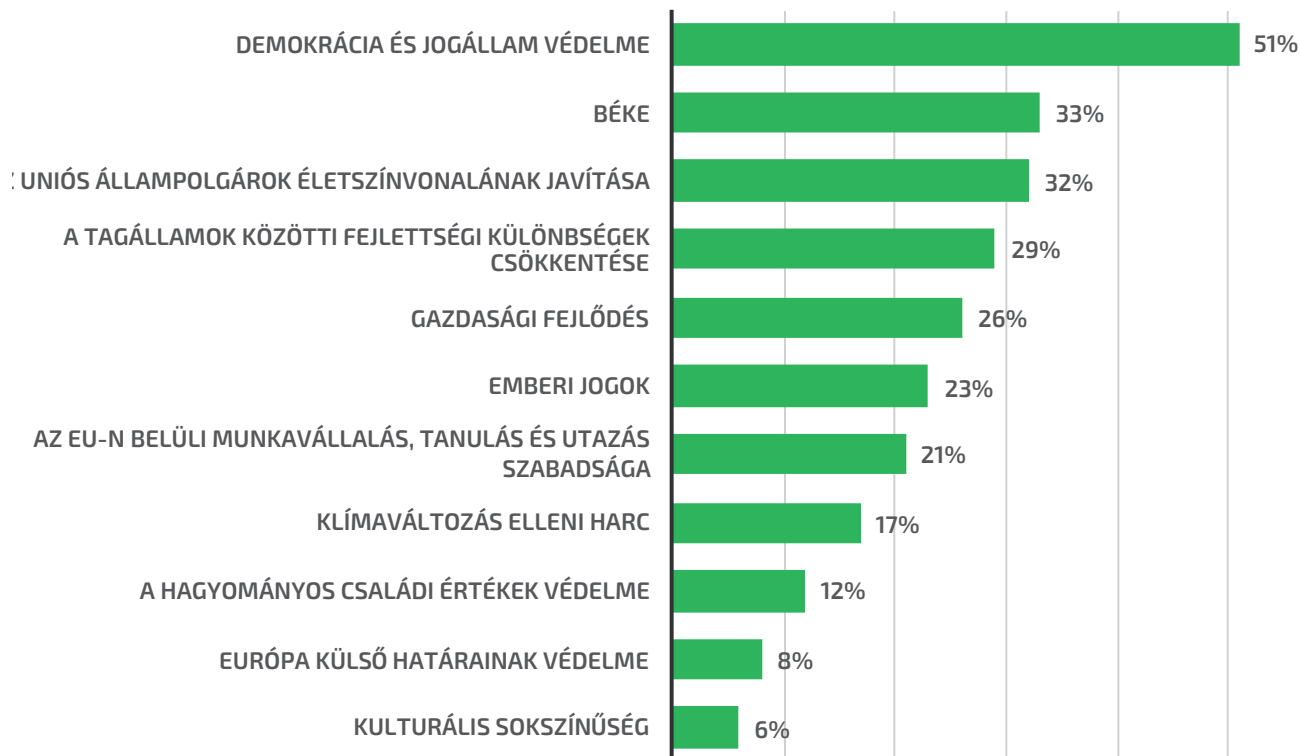
22. ábra

Az Ön véleménye szerint az Európai Unió az alábbiak közül melyik értékeket képviseli jelenleg a leginkább? (Kormánypárti választók, %)

23. ábra

Az Ön véleménye szerint az Európai Unió az alábbiak közül melyik értékeket képviseli jelenleg a leginkább? (A hatpárti ellenzék szavazói, %)

A demokrácia és a jogállamiság védelmét legkevésbé a kormánypártok (26%), leginkább pedig a DK (56%) és a Momentum (53%) szavazói gondolták kiemelkedően fontos EU-s értéknek. A kormánypárti szavazók (21%) az ellenzékiekhez (33%) képest jóval kevésbé gondolják azt, hogy a béke jelenleg fontos érték lenne az EU számára. Az MSZP szavazói a gazdasági fejlődést és az állampolgárok életszínvonalának javítását (mindkettő egyaránt 40%) kötik össze a legjobban az EU-val a felsorolt értékek közül. A Mi Hazánk szavazói a fideszesekhez hasonlóan a tanulás, munkavállalás és utazás szabadságát (40%) helyezték az élre.

2.3. Milyen értékeket képviseljen az Európai Unió a jövőben?

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a magyarok szerint az EU-nak milyen értékeket kellene képviselnie a jövőben. A megkérdezettek 44 százaléka a békét jelölte meg az első három legfontosabb érték között, 35 százalék jelölte meg az állampolgárok életszínvonalának javítását, 31% szerint pedig az EU-nak főként a demokrácia és a jogállam védelmét kell képviselnie a jövőben (24. ábra). Szintén sokan, 20 százalék feletti arányban választották a tagállamok közötti egyenlőtlenségek csökkentését (28%), az emberi jogokat (23%) és az gazdasági fejlődést (22%). Kevesen jelölték meg a klímaváltozás elleni harcot (12%) és az EU külső határainak védelmét (10%), a kulturális sokszínűséget pedig szinte senki nem sorolta a jövőben képviselendő három legfontosabb uniós érték közé (2%).

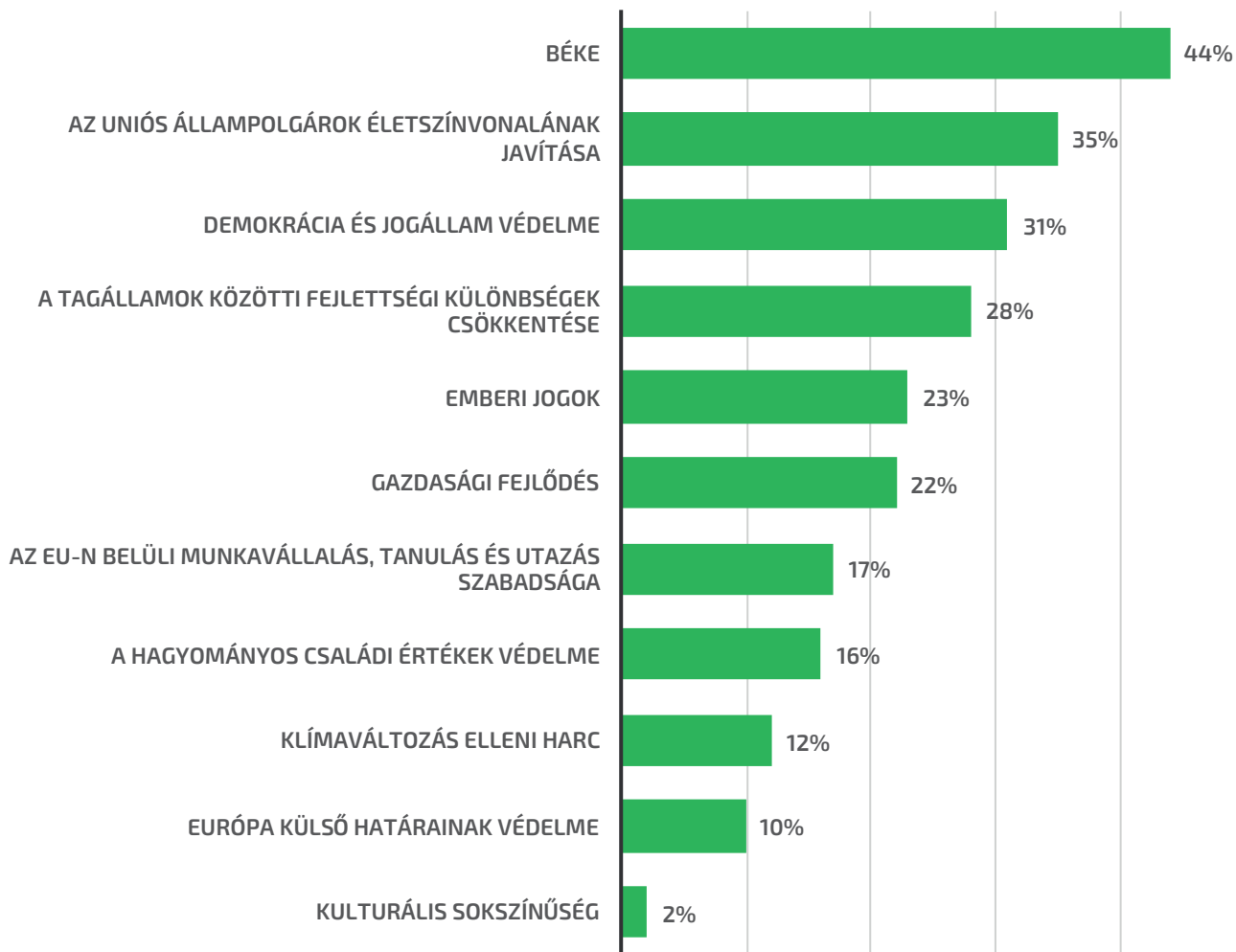
Korábbi kutatásunk adataival összehasonlítva válik igazán világossá, hogy a szomszédban zajló háború miként formálta át a magyarok EU-val kapcsolatos elvárásait is. A 2019-ben végzett felmérésünkben az uniós polgárok életszínvonalának javítása (35%), valamint a demokratikus értékek védelme (35%) szintén az első három helyen szerepelt kutatásunkban, akkor azonban a legfontosabb értéknek a magyarok a gazdasági fejlődést tartották a jövőre nézve (44%). 2023-ban meggyőző különbséggel végzett a béke (44%) értéke az első helyen – a béke négy évvel ezelőtt csupán az ötödik helyen szerepelt ebben a kérdéskörben.

Pártpreferencia tekintetében figyelemre méltó, hogy ugyanazon értékek állnak a kormánypárti (25. ábra) és a hatpárti ellenzéki szavazók (26. ábra) prioritáslistájának élén, még ha az arányokban vannak is különbségek. 2023-ban a fideszesek (44%) és az ellenzékiek (45%) is azt várják a leginkább az EU-tól, hogy a béke értékét képviselje. Második és harmadik helyen mindkét oldalon az uniós állampolgárok életszínvonalának javítása, illetve a demokrácia és jogállam védelme végzett, de az ellenzékiek előbbi esetben 13, utóbbi kérdésben 10 százalékponttal többen választották ezen értékeket, mint a kormánypártiak.

A Mi Hazánk szavazói a béke (46%) és az életszínvonal javítása (39%) mellett dobogós helyre tették a tagállamok közötti fejlettségi különbségek csökkentését is (34%). Európa külső határainak védelme, a klímaváltozás elleni harc, valamint a kulturális sokszínűség azonban pártpreferenciától függetlenül nem játszik komoly szerepet az EU jövőjével kapcsolatos várakozásokban. Habár kétszer annyian választották a fideszesek között a külső határok védelmét (13%), mint a hatpárti ellenzékiek között (6%), ez a válaszopció ezzel együtt is a kormánypárti szavazók körében az utolsó előtti helyen végzett.

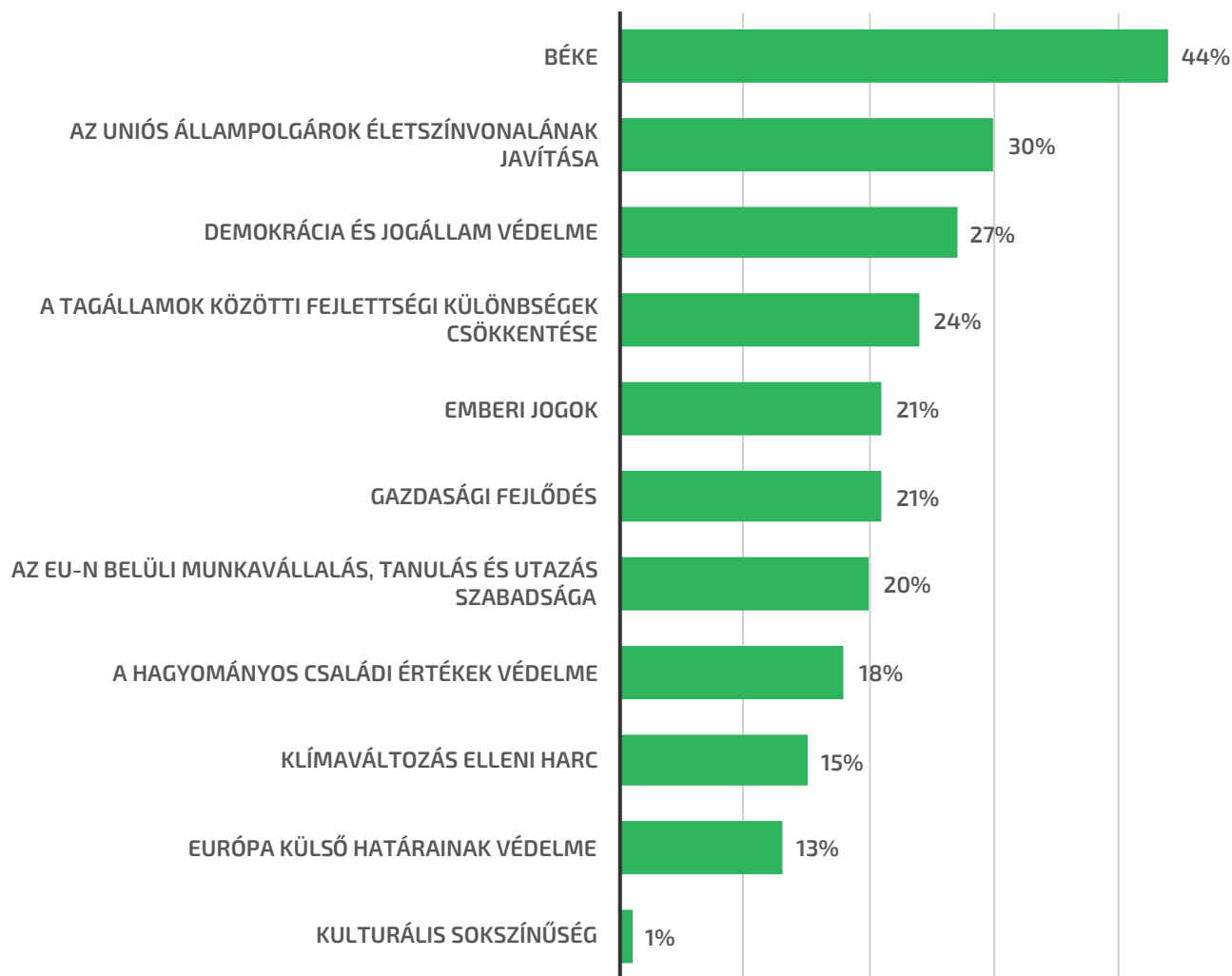
24. ábra

Az Ön véleménye szerint az Európai Uniónak melyik értékeit kellene képviselni a jövőben a leginkább? (Összes megkérdezett, %)

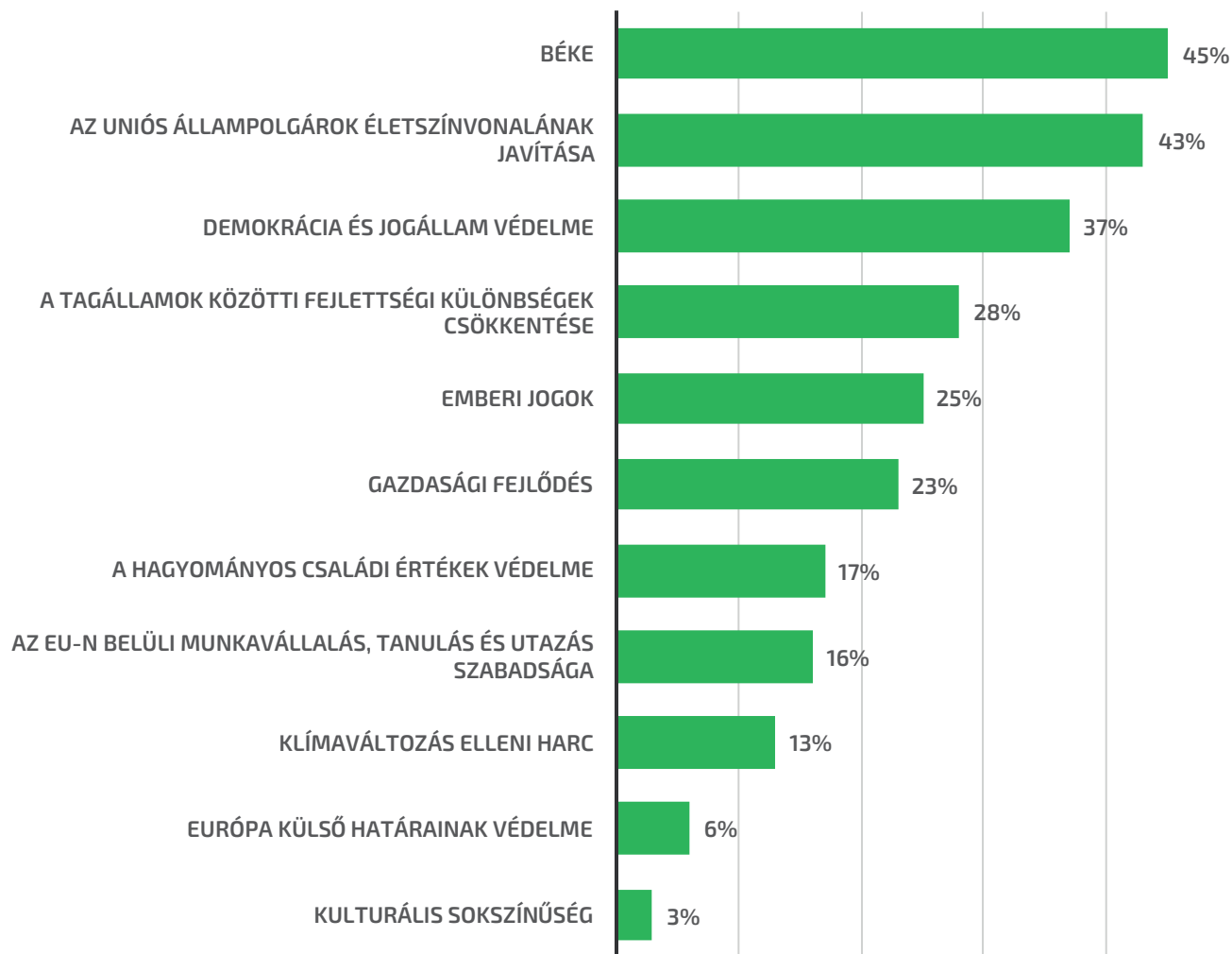
25. ábra

Az Ön véleménye szerint az Európai Uniónak melyik értékeket kellene képviselni a jövőben a leginkább? (Kormánypárti választók, %)

26. ábra

Az Ön véleménye szerint az Európai Uniónak melyik értéket kellene képviselni a jövőben a leginkább? (A hatpárti ellenzék szavazói, %)

2.4. Az Európai Unió szerepe a világban

Ami az Európai Unió globális szerepét illeti, a legtöbben úgy vélik, hogy „szociális Európaként” kellene példát mutatni a világ többi része számára (27. ábra). Tízből négyen válaszolták azt, hogy az EU-nak olyan jóléti államnak kell lennie, ami a világban élen jár a közszolgáltatások biztosításában és a rászorulókat támogatásában. Az élen végző „szociális Európa” mellett az egységes gazdasági fellépést a világgazdaságban is rendkívül sokan (33%) tartják prioritásnak. Hasonlóan nagy arányban (32%) válaszoltak úgy, hogy az EU-nak a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok globális védelmezőjének kell lennie. Többen gondolják úgy, hogy az EU-nak élen kell járnia a klímaváltozás elleni harcban (27%) és a technológiai innovációban (20%), mint ahányan azt tartják fontosnak, hogy az EU katonai hatalom legyen (18%). Nem sokan tartják prioritásnak, hogy az EU kulturális nagyhatalomként hasson elsősorban a világra (17%), és azt sem, hogy a keresztény értékek és hagyományok védőbástyájának szerepét töltsse be (17%). Mindössze minden tizedik válaszadó gondolta ugyanakkor azt, hogy az EU-nak egyáltalán nincs szüksége globális ambíciókra.

A kormánypárti szavazók (28. ábra) szintén jóléti államként (45%) és a világgazdaságban egységesen fellépni képes gazdasági blokkként tekintenek az EU-ra (29%), azonban azt is elvárják, hogy az EU élen járjon a környezetvédelemben és a klímaváltozás elleni harcban (26%). A keresztény értékek védelme a Fidesz-KDNP szimpatizánsok körében az átlagosnál jobban, a hatodik helyen szerepelt (21%), de ők sem vélték úgy, hogy az EU-nak katonai nagyhatalomnak kellene lennie (16%). A hatpárti ellenzékiek (29. ábra) a közszolgáltatások biztosítása és a rászorulókat segítése (40%), valamint a gazdasági egység (37%) mellett az EU harmadik legfontosabb szerepének a demokrácia és az emberi jogok védelmét jelölték meg (35%). A Mi Hazánk szavazói szintén a szociális Európa megteremtését (39%), a demokrácia védelmét (37%) és az egységes gazdasági blokk létrehozását (33%) tartották az Európai Unió három legfontosabb globális feladatának.

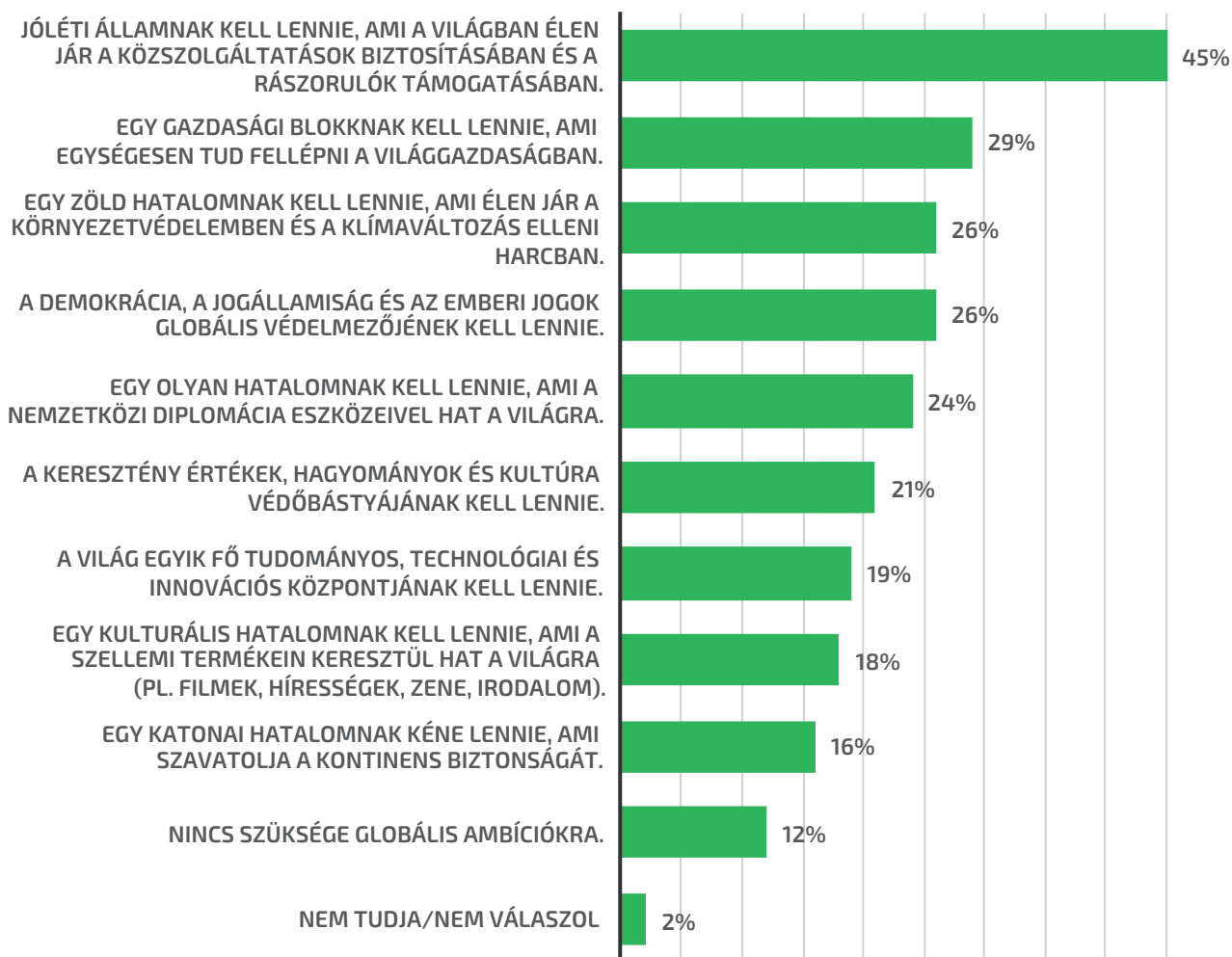
27. ábra

**Melyik az a három, aminek meg kéne határoznia az EU világban betöltött szerepét?
(Összes megkérdezett, %)**

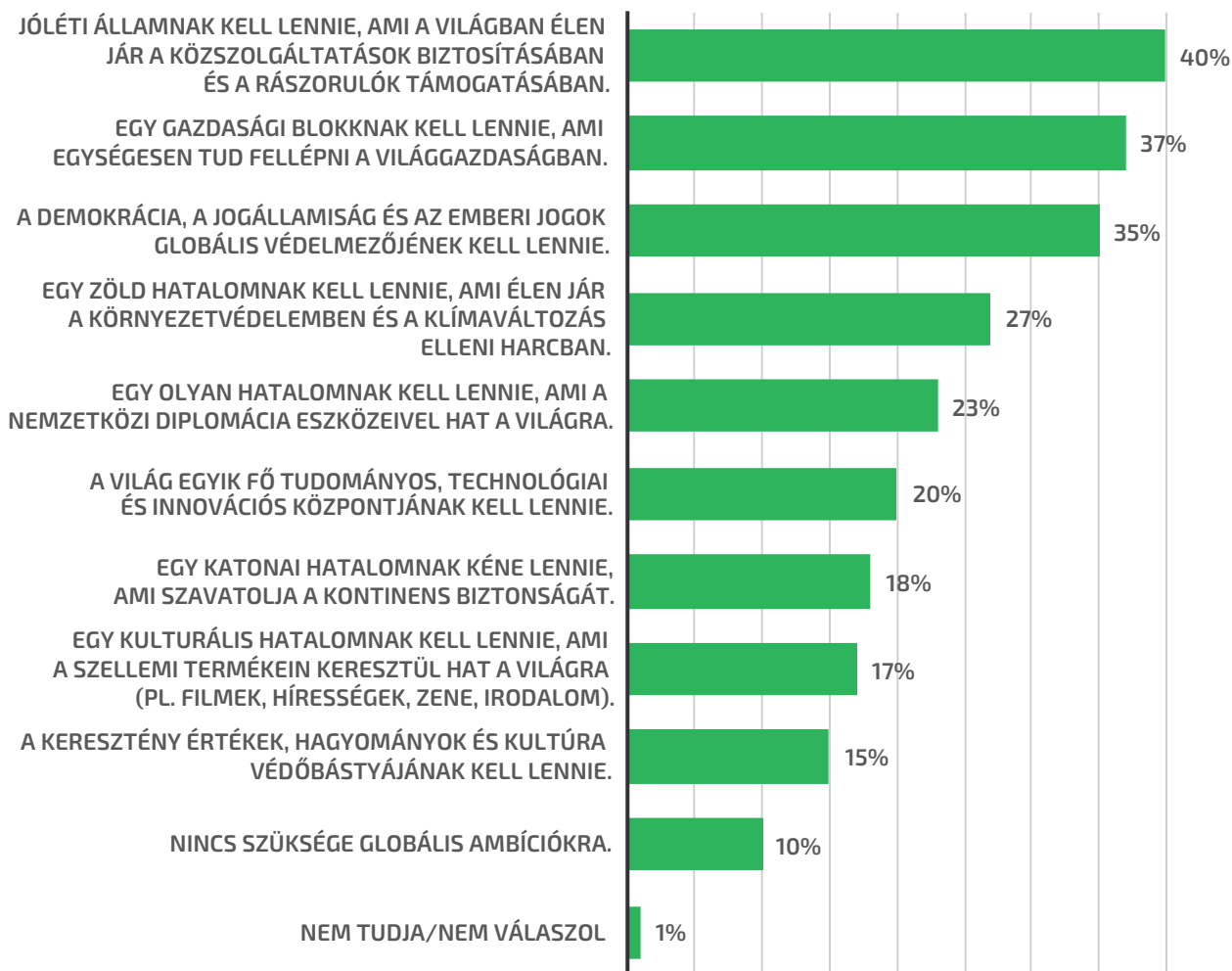
28. ábra

**Melyik az a három, aminek meg kéne határoznia az EU világban betöltött szerepét?
(Kormánypárti választók, %)**

29. ábra

**Melyik az a három, aminek meg kéne határoznia az EU világban betöltött szerepét?
(A hatpárti ellenzék szavazói, %)**

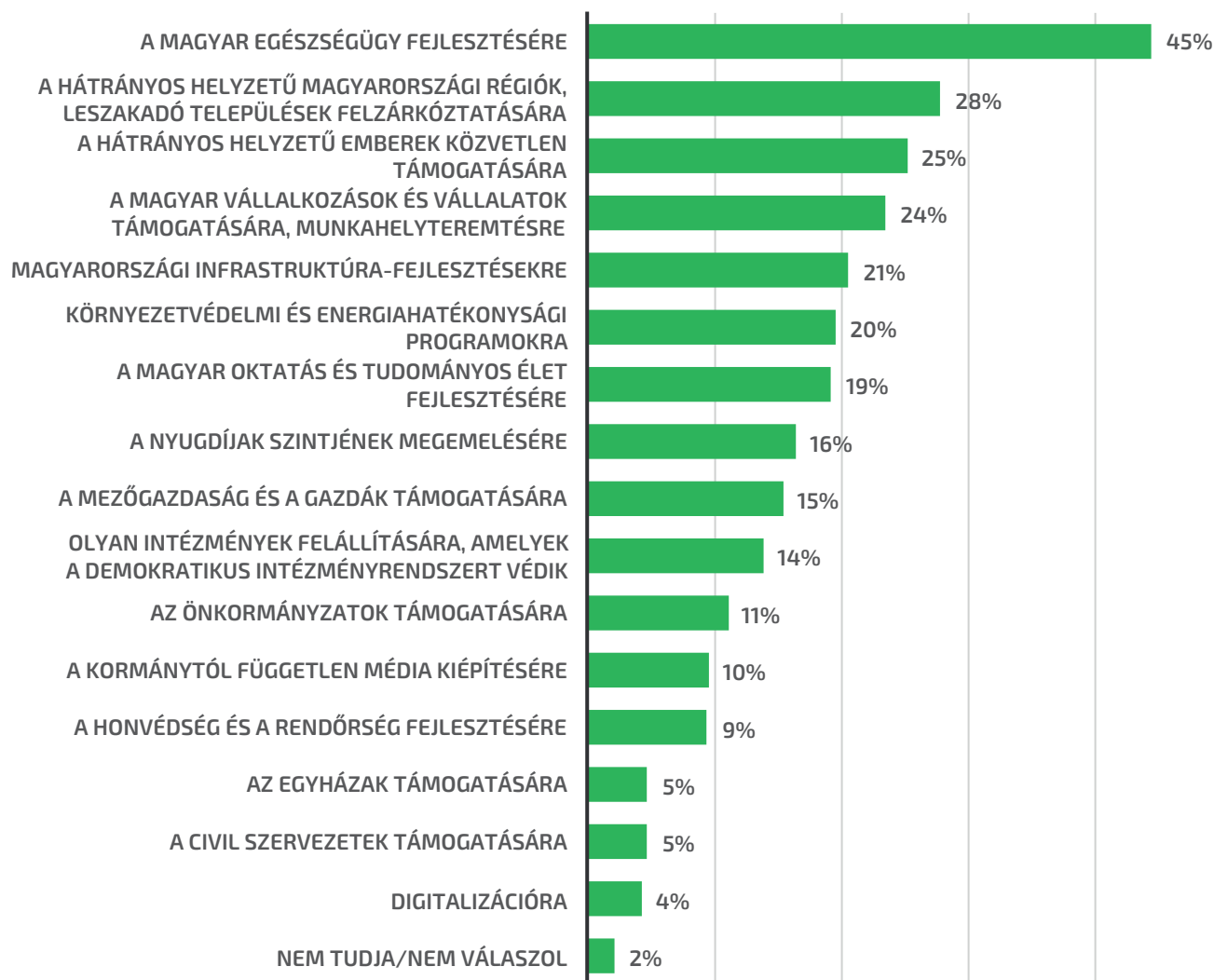

2.5. Mire fordítsa Magyarország az uniós forrásokat?

Az uniós forrásokkal kapcsolatos elképzelésekből is képet kaphatunk arról, hogy mely területeken szeretnék a magyarok igazán, ha az uniós tagság hatást gyakorolna az életükre. Az ezt vizsgáló kérdésblokkunkban is a három legfontosabbnak tartott célt kellett kiválasztaniuk a válaszadóknak. Az eredmények alapján a magyarok 45 százaléka szerint elsősorban a hazai egészségügy fejlesztésére kellene költeni az EU-s pénzeket, 28 százalék szerint a hátrányos helyzetű magyarországi régiók, leszakadó települések felzárkóztatására, további 25 százalék szerint pedig a hátrányos helyzetű emberek közvetlen támogatására (30. ábra). Viszonylag magas támogatottságot élvezett még a hazai vállalkozások és a munkahelyteremtés támogatása (24%), az infrastruktúra fejlesztése (21%), illetve a környezetvédelmi és energiahatékonysági programok támogatása (20%). A középmezőnyben foglalt helyet az oktatás (19%), a mezőgazdaság (15%) és az önkormányzatok (11%) támogatása. A civil szervezetek és az egyházak támogatása egyaránt alacsony népszerűségnek örvendett (5%), a digitalizáció pedig a prioritási lista legaljára került (4%).

30. ábra

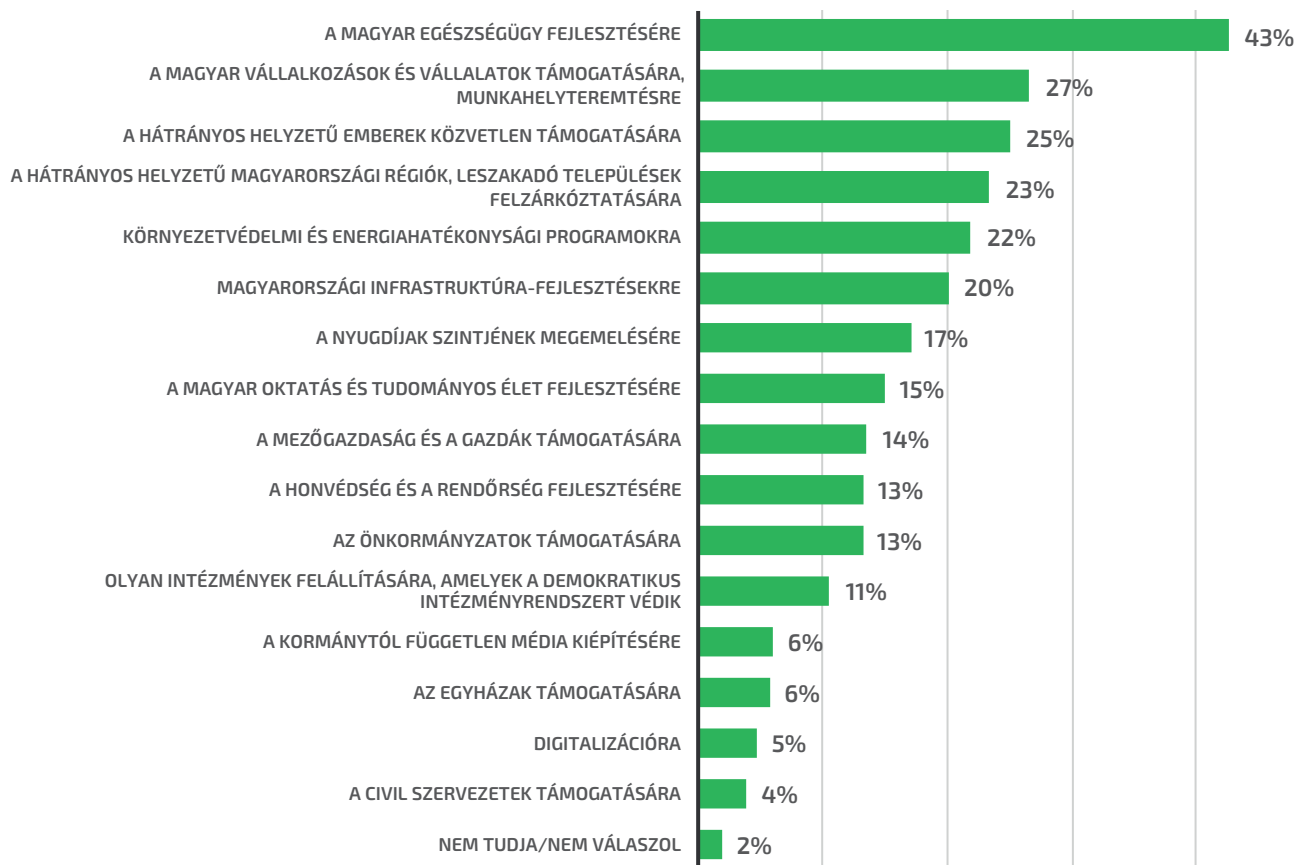
Ön szerint elsősorban mire kellene költeni az EU-s forrásokat Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

A kormánypárti szavazók (31. ábra) az egészségügy fejlesztése mellett (43%) kiemelten fontosnak tartják a magyar vállalkozások és vállalatok támogatását (27%) illetve a hátrányos helyzetű emberek segítését (25%). Nem meglepő módon kifejezetten rosszul szerepelt körükben a civil szervezetek (4%) és a kormánytól független média támogatása (6%), valamint a digitalizáció (5%). Ami azonban érdekesség, hogy az egyházak finanszírozása is a lista aljára került (6%).

31. ábra

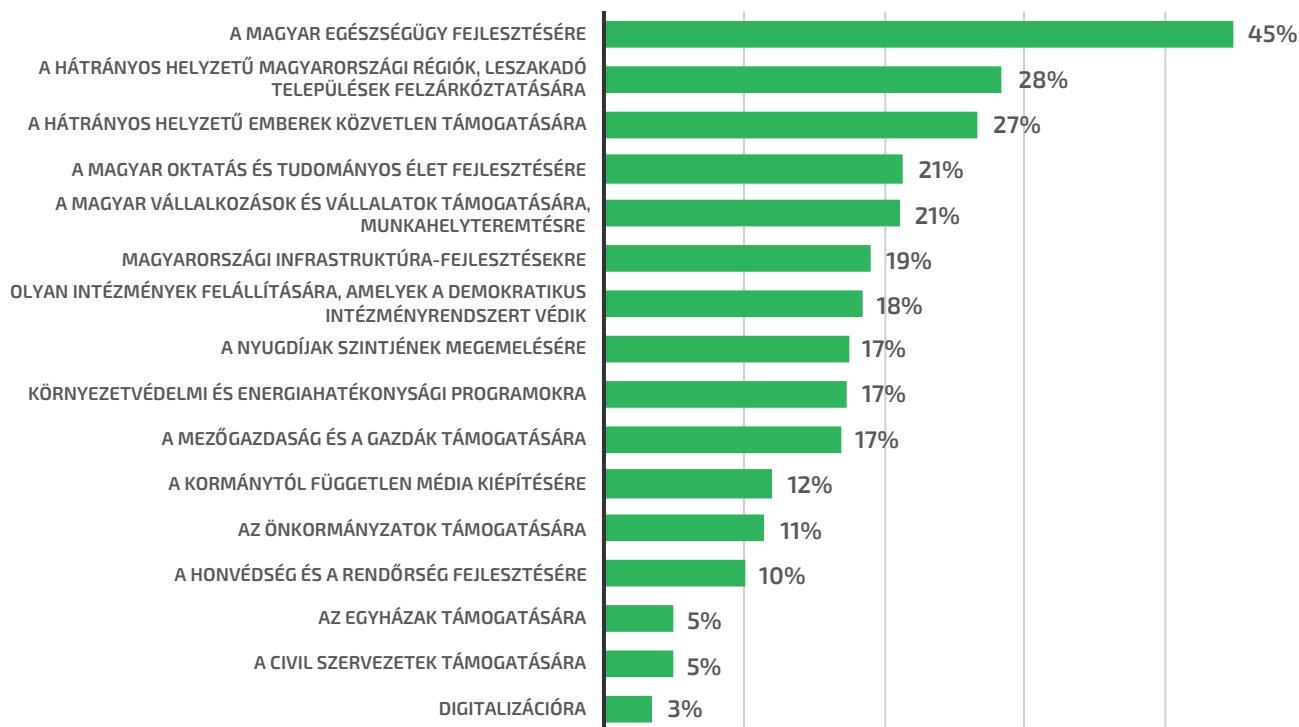
**Ön szerint elsősorban mire kellene költeni az EU-s forrásokat Magyarországon?
(Kormánypárti választók, %)**

A hatpárti ellenzék (32. ábra) szerint az egészségügyre (45%), a leszakadó régiók fejlesztésére (28%), illetve a hátrányos helyzetű emberek segítésére (27%) kellene költeni az EU-s pénzeket, valamint ugyanúgy nem tartják fontosnak a digitalizációt (3%), a civil szervezetek (5%), valamint az egyházak támogatását (5%). Míg az ellenzékiek között az oktatás uniós forrásokból támogatása a 4., addig a kormánypártiak listáján csak a 8. helyen áll. Az ellenzéki szavazók között kétszer annyian sorolták be a három legfontosabb forrásköltési cél közé a független média támogatását, mint a fideszesek között, de még így is csak a 11. helyen végzett az ellenzékiek körében. A Mi Hazánk szimpatizánsai az egészségügy mellett (54%) elsősorban a magyarországi infrastruktúra fejlesztésére (30%) és a vállalkozások támogatására (28%) csoportosítanának uniós forrásokat.

32. ábra

Őn szerint elsősorban mire kellene költeni az EU-s forrásokat Magyarországon? (A hatpárti ellenzék szavazói, %)

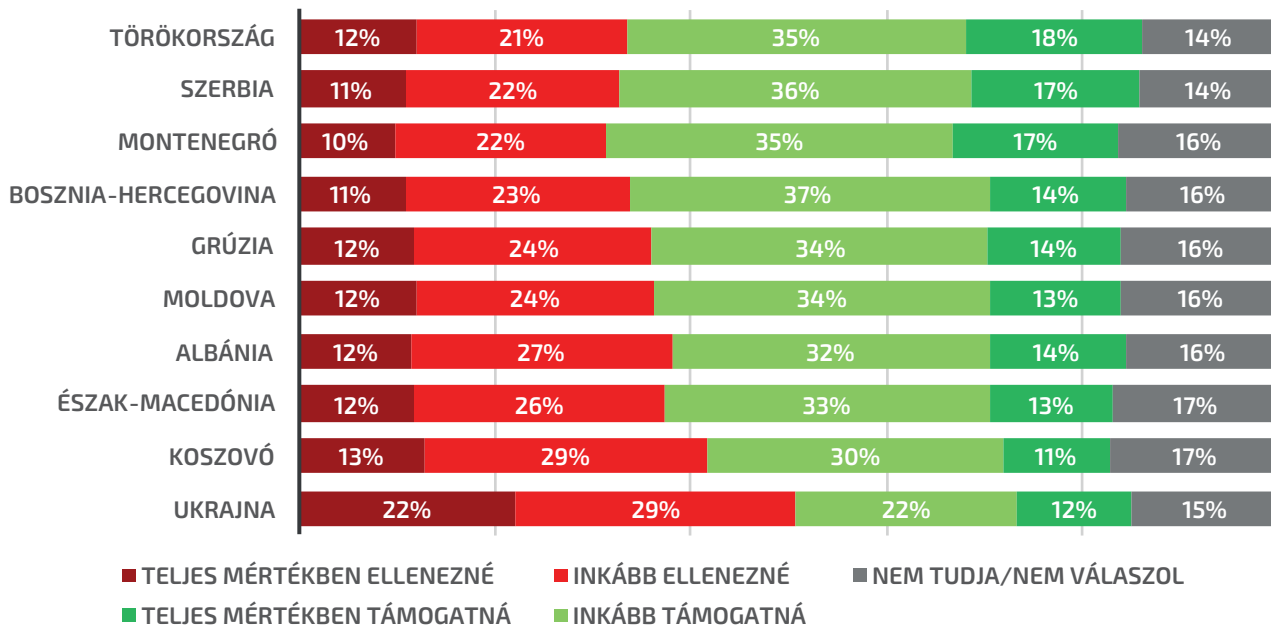

2.6. Az Európai Unió bővítése

Ahhoz, hogy bemutassuk, a magyarok milyen Európát szeretnék, kutatásunkban arra is kitértünk, hogy a magyar társadalom milyen új tagállamokkal bővítené az Európai Uniót. Összességében megállapítható, hogy a magyarok nyitottak az EU további bővítése felé (33. ábra). A válaszadók több mint fele támogatná Törökországot (53%), Szerbiát (53%), Montenegrót (52%) és Bosznia-Hercegovinát (51%) uniós tagságát. A megkérdezettek relatív többsége Grúziát (48%), Moldovát (47%), Albániát (46%), valamint Észak-Macedóniát (46%) is felvenné az EU-ba. Koszovót (41% támogatja, míg 42% ellenzi) és Ukrajnát (34% támogatja, 51% ellenzi) esetleges csatlakozását viszont többen utasítják el, mint ahányan támogatják. A lista utolsó helyén végző Ukrajna megítélése nem vonatkoztatható el az elmúlt másfél év kormányzati kommunikációjától, mely az országot és annak elnökét erősen negatív fényben tüntette fel a magyar lakosság előtt.

33. ábra

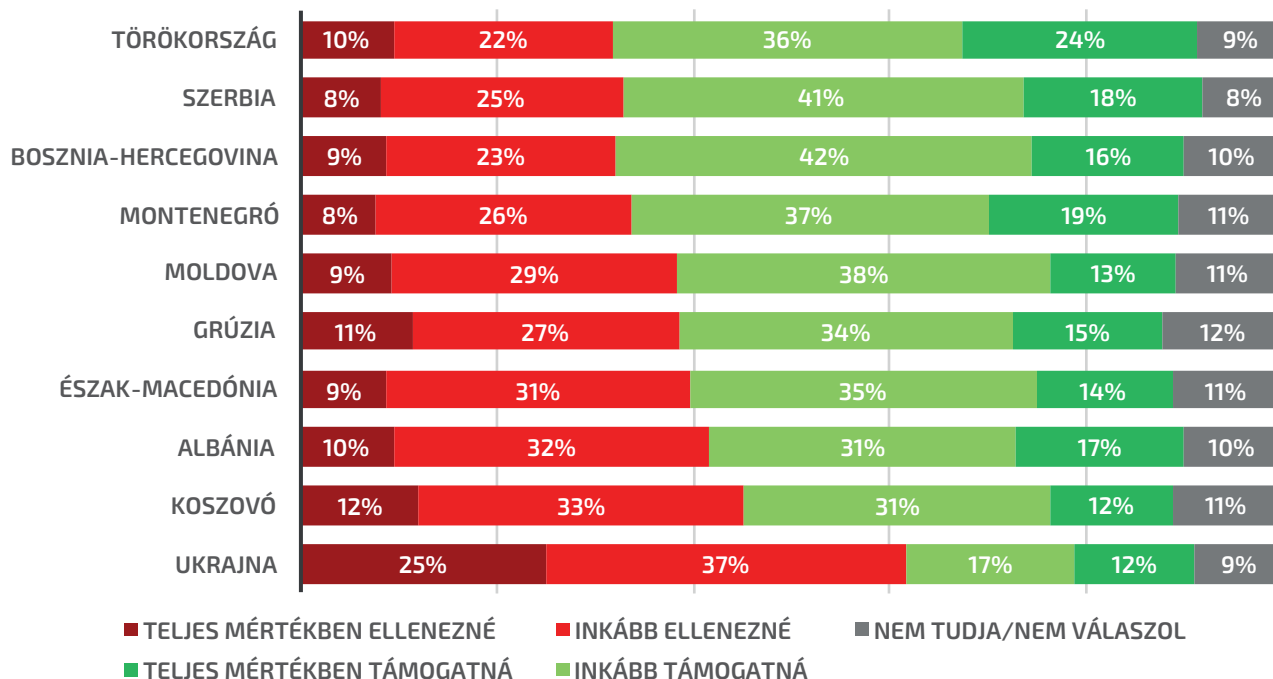
Inkább támogatná vagy inkább ellenezné az alábbi országok felvételét az Európai Unióba? (Összes megkérdezett, %)

A kormánypárti szavazóknál Törökország került a bővítési lista élére: a fideszesek 60 százaléka támogatná az ország EU-tagságát (34. ábra). A kormánypártiak többsége felvételt szavazna meg továbbá Szerbiának (59%), Bosznia-Hercegovinának (58%), Montenegrónak (56%), illetve Moldovának (51%) is. Ezen országok felvételét a Fidesz-KDNP szavazói a magyar átlaghoz képest jóval nagyobb arányban támogatták. Relatív többségben voltak a fideszesek között, akik Grúzia (49%), Észak-Macedónia (49%) és Albánia tagságára szavaztak (48%). A kormánypártiak relatív többsége azonban elutasította Koszovó (45%) EU-s tagságát, túlnyomó többségük pedig Ukrajna felvételét (62%). Utóbbi esetében az összes válaszadóhoz képest jóval nagyobb mértékben (11 százalékponttal) voltak elutasítók.

34. ábra

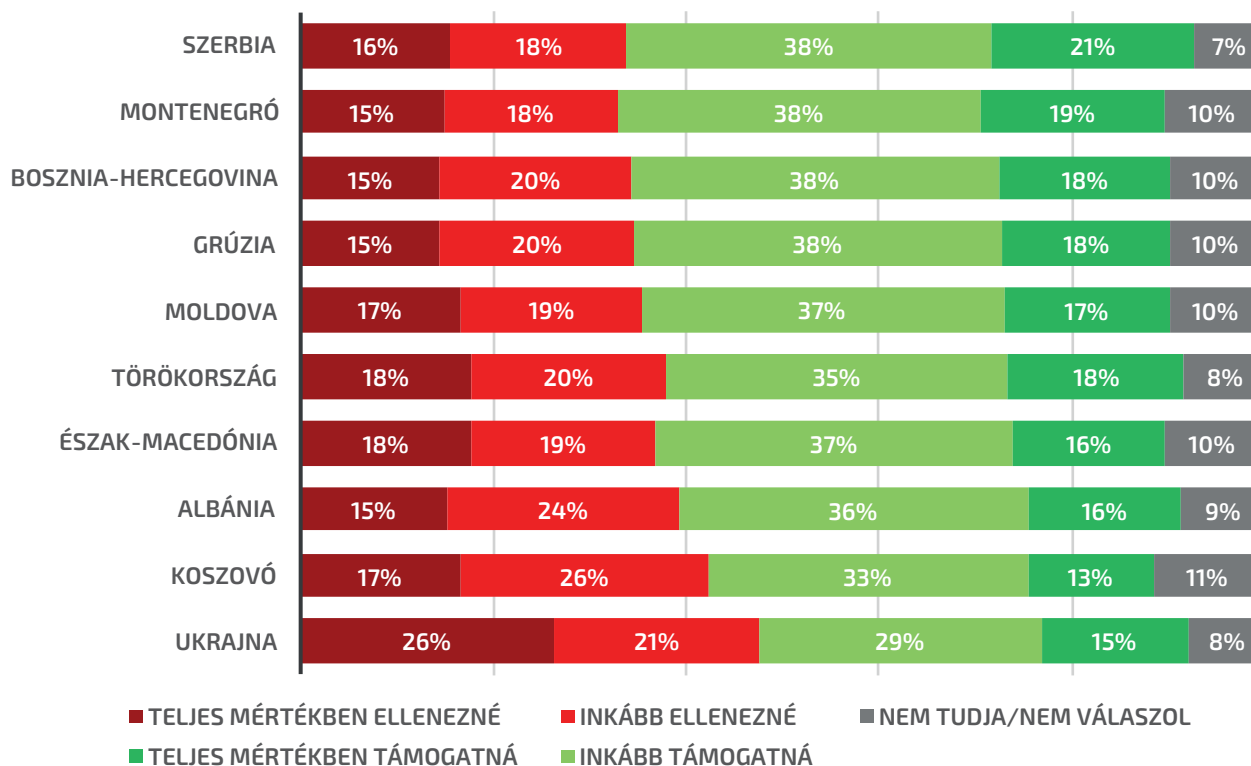
Inkább támogatná vagy inkább ellenezné az alábbi országok felvételét az Európai Unióba? (Kormánypárti választók, %)

A hatpárti ellenzék szavazói Szerbia EU-tagságát támogatták a legnagyobb arányban (59%). Több mint felük Montenegró (57%), Bosznia-Hercegovina (56%), Grúzia (56%), Moldova (54%), Törökország (53%), Észak-Macedónia (53%) és Albánia (52%) felvételét is támogatná. Relatív többségük ráadásul még Koszovót is felvenné az EU-s tagállamok közé. Egyedül Ukrajna csatlakozását nem támogatná az ellenzékiek relatív többsége, bár az arányok nagyon kiegyenlítettek: a hatpárti ellenzék szavazói körében 47% ellenezné, 44% pedig támogatná Ukrajna EU-s tagságát (35. ábra).

35. ábra

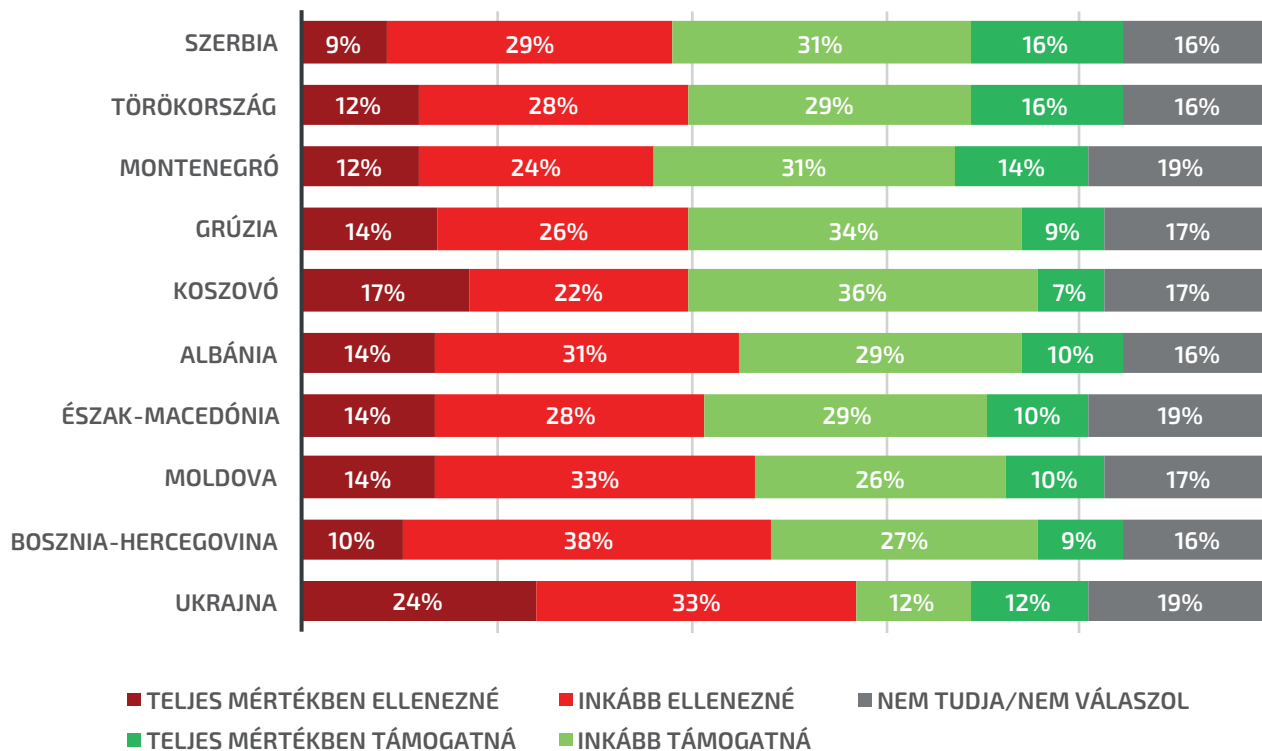
**Inkább támogatná vagy inkább ellenezné az alábbi országok felvételét az Európai Unióba?
(A hatpárti ellenzék szavazói, %)**

A Mi Hazánk szavazói körében egyetlen ország csatlakozásának támogatottsága sem éri el az 50 százalékot (36. ábra). A leginkább még Szerbia (47%), Törökország (45%) és Montenegró (45%) csatlakozásával értenek egyet a szélsőjobboldali párt támogatói. Relatív többségük elutasító Albánia (45%), Észak-Macedónia (42%), Moldova (47%) és Bosznia-Hercegovina (48%) uniós tagságát illetően is, 57 százalékuk pedig határozottan ellenezné Ukrajna felvételét.

36. ábra

Inkább támogatná vagy inkább ellenezné az alábbi országok felvételét az Európai Unióba? (Mi Hazánk szavazók, %)

3. Nemzeti vagy uniós hatáskörök? Szakpolitikák európai integrációja

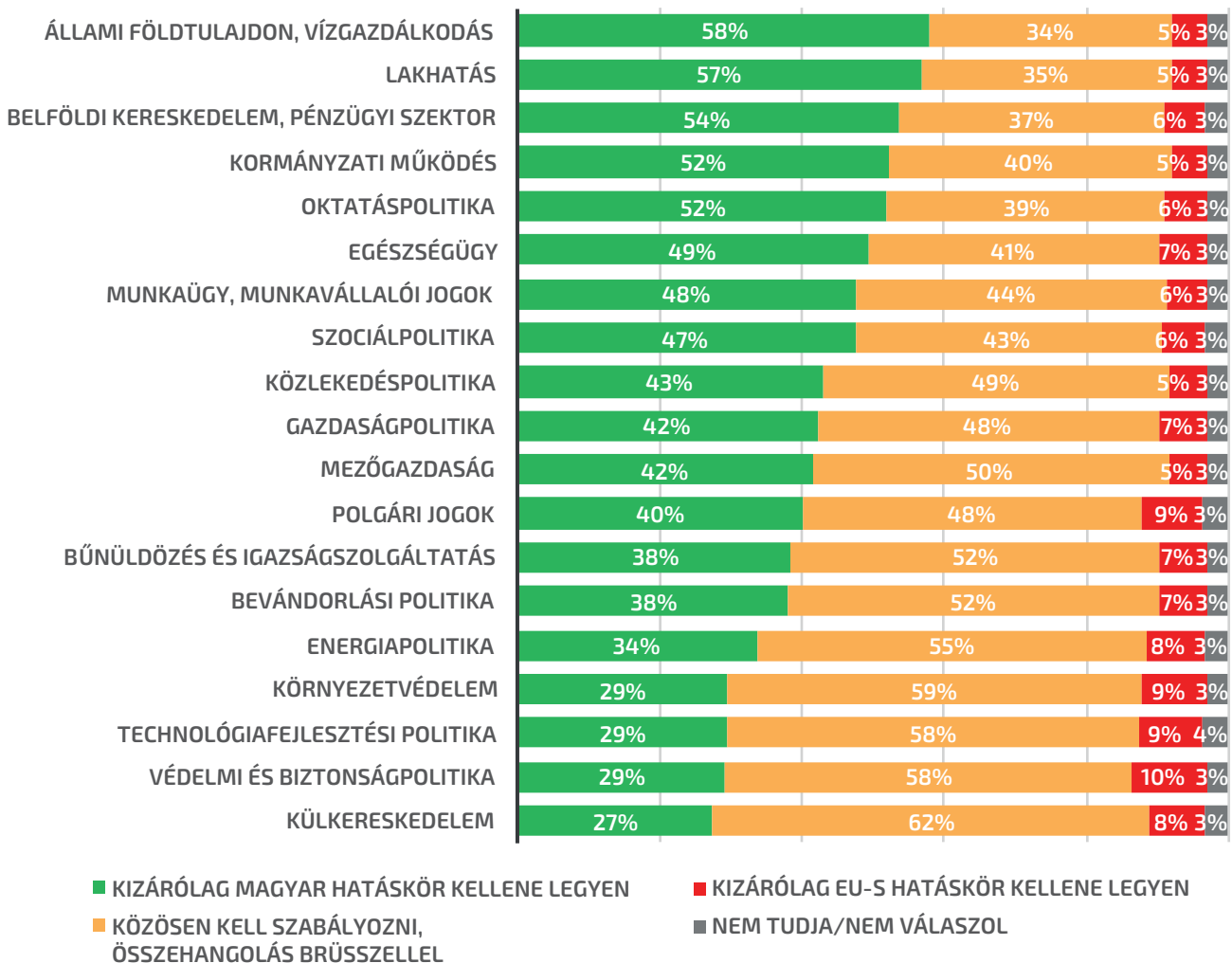
3.1. Az EU szakpolitikai integrációjának határai a magyarok szemében

E fejezetben azt vizsgáljuk, hogy a magyarok hogyan gondolkodnak 19 meghatározott szakpolitikai területről: véleményük szerint kizárólag tagállami vagy EU-s hatáskörben kellene lenniük, vagy közösen kellene az adott területet szabályozni Brüsszellel. A megkérdezetteknek a következő kérdést követően kellett értékelniük az egyes szakpolitikai területeket: „*Ön szerint mi lenne ideális, a következő területek közül melyekben kellene Magyarországnak egyedül döntenie, melyekben kellene Brüsszellel közösen, összehangoltan határozni, és melyeket utalná teljes egészében az Európai Unió hatáskörébe?*”. A kiválasztott szakpolitikák a Comparative Agendas Project által meghatározott területek voltak.

A magyarok abszolút többsége szerint az állami földtulajdon és vízgazdálkodás (58%), a lakhatás (57%), a belföldi kereskedelem és pénzügyi szektor (54%), a kormányzati működés (52%) és az oktatáspolitikák (52%) területeinek kizárólag tagállami hatáskörben kéne lennie (37. ábra). Két évvel korábban szintén a fent megnevezett szakpolitikák szerepeltek az első öt helyen, azonban a sorrendben és az arányokban is van változás. Habár ezen szakpolitikák esetén továbbra is megmaradt a szuverenista többség, 5-9 százalékponttal növekedett az integrációpártiak aránya (vagyis azoknak az aránya, akik szerint össze kéne hangolni vagy teljes mértékben az EU hatáskörébe kéne utalni az adott szakpolitikát).

37. ábra

Ön szerint mi lenne ideális, a következő területek közül melyekben kellene Magyarországnak egyedül döntenie, melyekben kellene Brüsszellel közösen, összehangoltan határozni, és melyeket utalná teljes egészében az Európai Unió hatáskörébe? (Összes megkérdezett, %)

Három területen, a munkaügy és munkavállalói jogok, a szociálpolitika és a mezőgazdaság terén elveszítette a korábbi abszolút többségét a szuverenista álláspont. Ezeken a területeken 7, 4 és 9 százalékponttal növekedett azoknak az aránya, akik szerint Brüsszelnek valamilyen befolyása kellene legyen. A munkaügy és a szociálpolitika mellett még az egészségügy területén megosztott a magyar társadalom két egyenlő nagyságú tábor között a szakpolitikai integráció kérdésében.

Az integrációpárti álláspont támogatottsága az összes szakpolitika esetén növekedett 2021 és 2023 között. Érdeemes kiemelni, hogy legnagyobb mértékben a bevándorláspolitikára növekedett ez a tábor, 12 százalékponttal. Szembetűnő, hogy a kormány menekültellenes kampányainak legintenzívebb időszakát követően néhány évvel az abszolút többség már a kormánnyal ellentétes állásponton van: 52% szerint össze kéne hangolni a bevándorlás kezelését Brüsszellel, míg 7% teljes mértékben az EU-s döntéshozatalra bízna a migráció kezelését.

Kis többségben voltak az integrációpártiak a szuverenistákkal szemben 2021-ben és 2023-ban is a közlekedéspolitika, a gazdaságpolitika, a polgári jogok, valamint a bűnüldözés és igazságszolgáltatás terén. Nagy többségben volt (kétharmad körüli támogatottság) a szakpolitikai integrációt támogató tábor mindkét évben az energiapolitika, a környezetvédelem, a technológiafejlesztési politika, a védelmi és biztonságpolitika, illetve a külkereskedelem területén. Ezek közül az utóbbi három szakpolitika esetén növekedett számottevően az integráció-pártiak aránya (4, 8 és 8 százalékponttal).

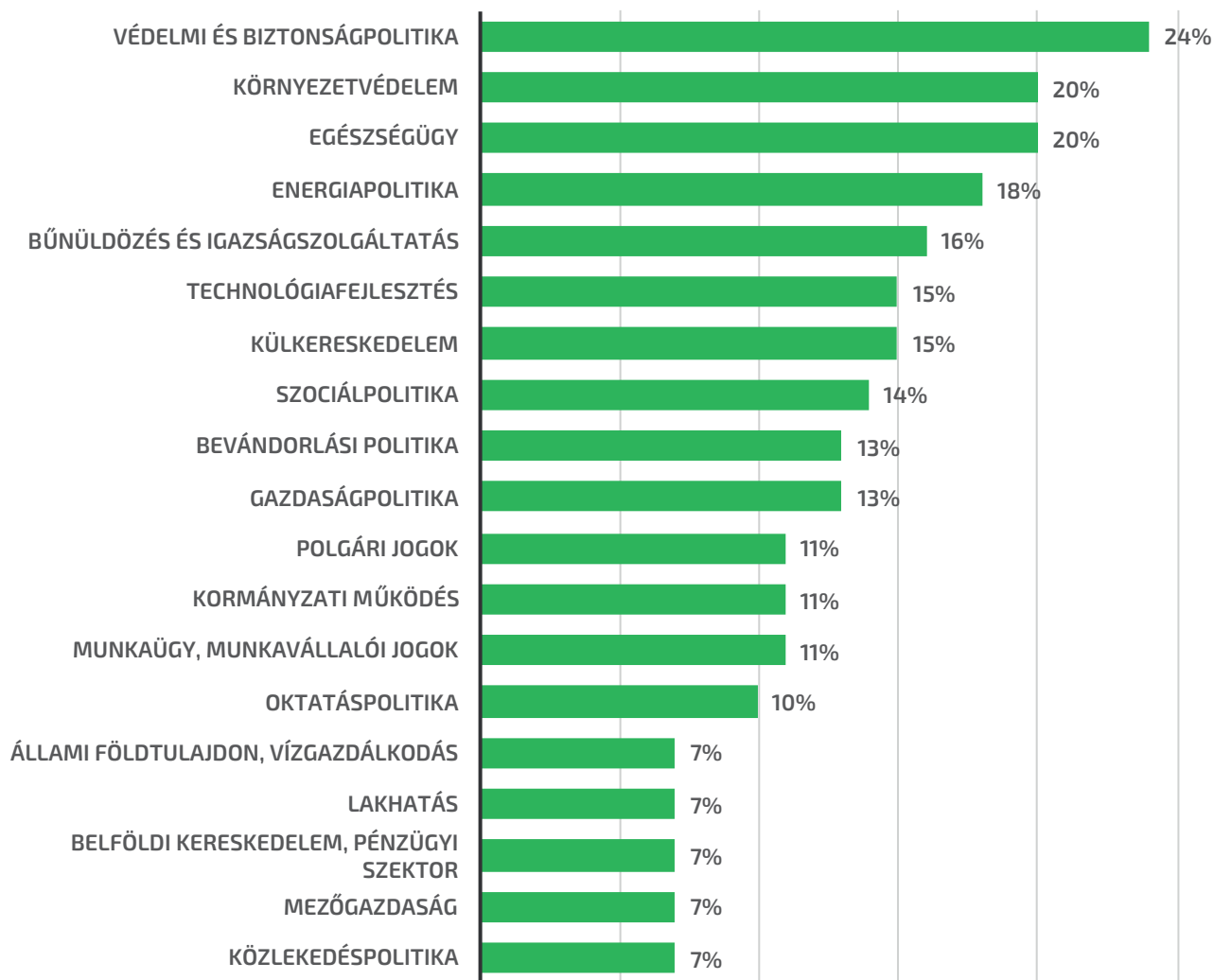
3.2. Az EU hatásköreivel kapcsolatos preferenciák

A következő kérdéssel arra kerestük a választ, hogy a magyarok véleménye szerint melyek azok a szakpolitikai területek, amelyeket legszívesebben látnának Európai Unió hatáskörben (38. ábra). A felsorolt 19 szakpolitika közül legfeljebb hármat választhattak a megkérdezettek, és a következő kérdést olvashatták a válaszadást megelőzően: „Kérjük válassza ki, hogy melyik az a három szakpolitika, amelyeket a legszívesebben látna Európai Unió hatáskörben a jövőben?”. A megkérdezettek 10 százaléka nem tudott vagy nem akart választ adni a kérdésre.

Minden negyedik magyar (24%) véleménye szerint szükség lenne arra, hogy a *védelmi és biztonságpolitikát* Európai Unió hatáskörbe delegálják, ami 5 százalékpontos növekedés (19%) két év távlatában. A biztonságpolitika élre ugrása valószínűsíthetően az orosz-ukrán háborúnak köszönhető. Második helyen a *környezetvédelem* (20%) és az *egészségügy* (20%) állnak holtversenyben: 2021-ben a környezetvédelem még az első helyen (29%), míg az egészségügy a második helyen (26%) végzett.

38. ábra

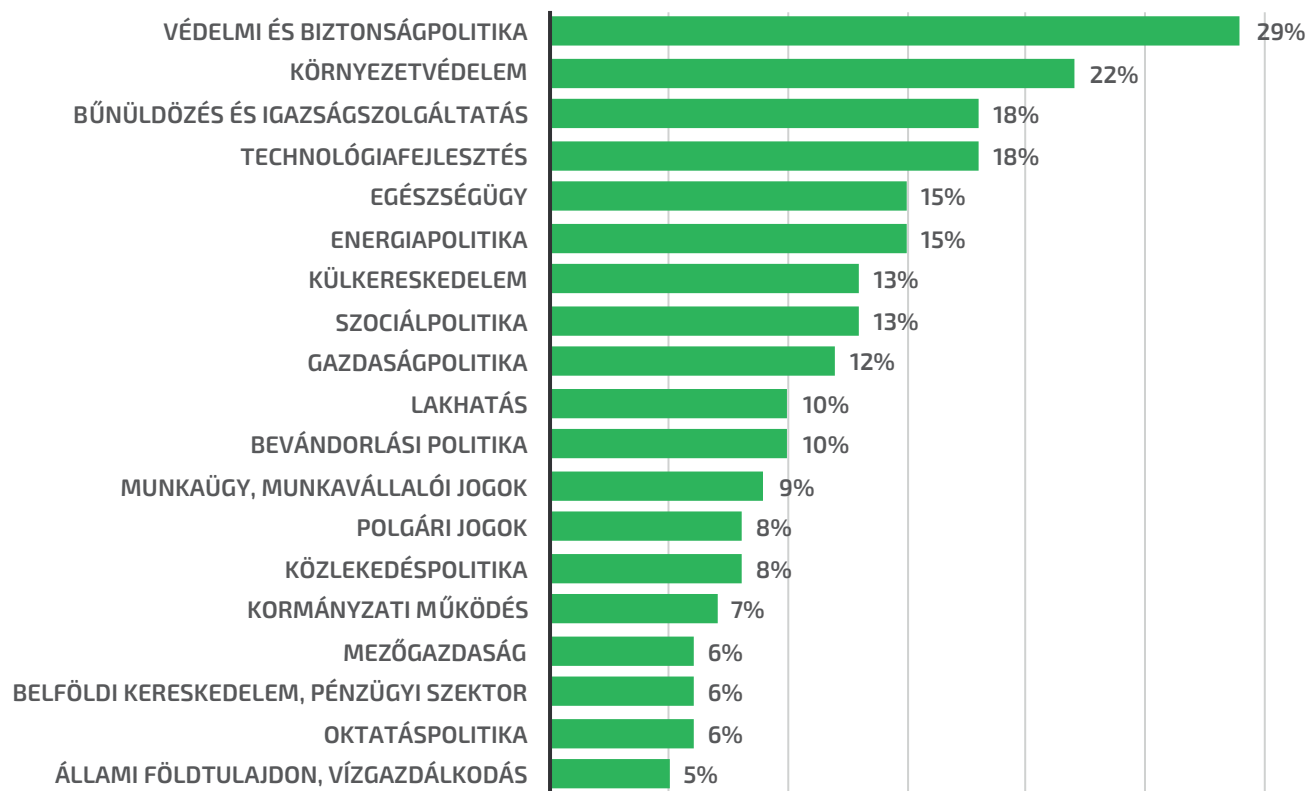
Melyik az a három szakpolitika, amelyet a legszívesebben látna Európai Unió hatáskörben a jövőben? (Összes megkérdezett, %)

A Fidesz-KDNP szavazóinak 29 százaléka szerint elsődlegesen a *védelmi és biztonságpolitikának* szükséges uniós hatáskörben lennie a jövőben: a kormánypártiak közel egyharmada is úgy gondolja tehát, hogy az európai együttműködés elengedhetetlen az állampolgárok biztonságának garantálása érdekében (39. ábra). A dobogó második helyén a *környezetvédelem* (22%) végzett (két éve még a zöld ügyek álltak e lista élén), míg a harmadik helyen a kormánypártiak listáján a *bűnüldözés és igazságszolgáltatás* (18%), valamint a *technológiafejlesztés* (18%) végeztek. A kormánypárti szavazók esetében nyolc szakpolitika is 10 százaléknál alacsonyabb értéket ért el.

39. ábra

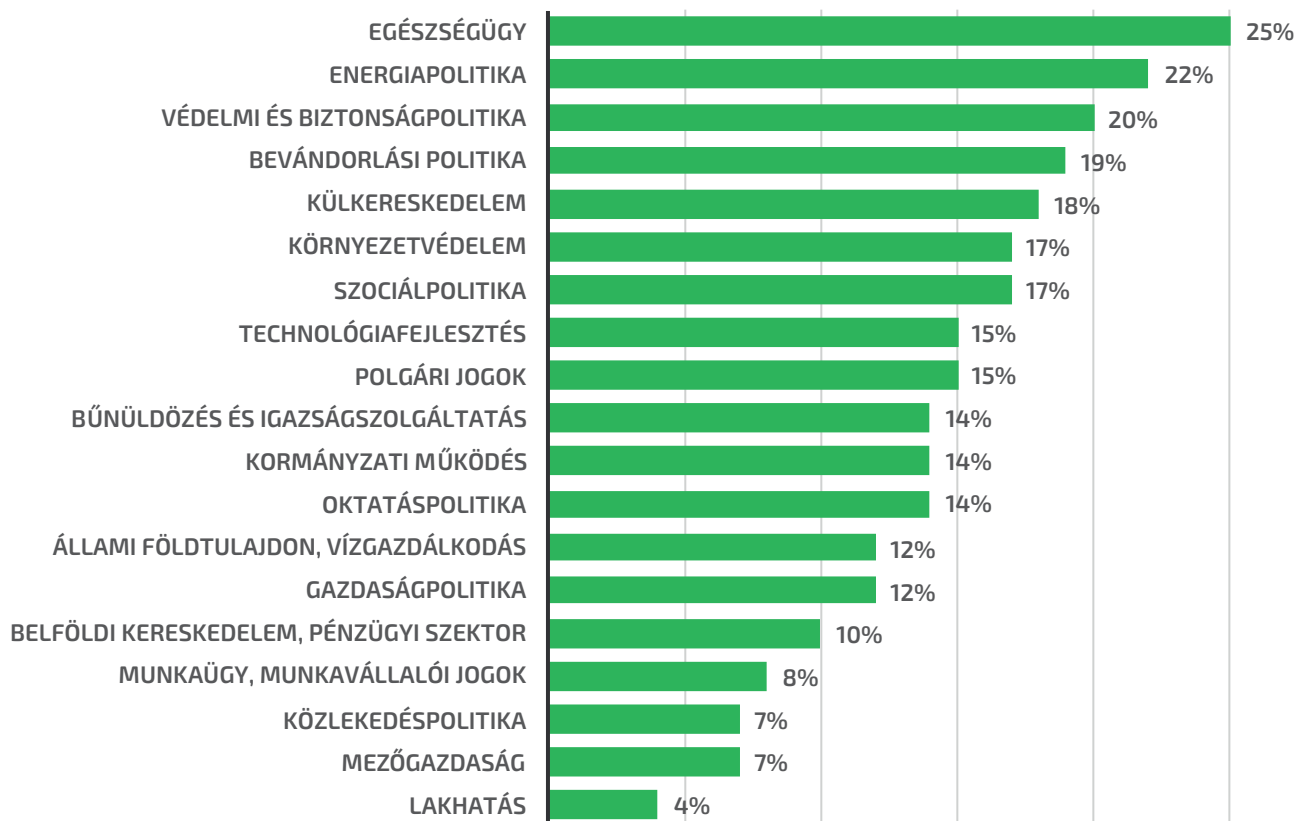
Melyik az a három szakpolitika, amelyet a legszívesebben látna Európai Uniós hatáskörben a jövőben? (Kormánypárti szavazók, %)

A hatpárti ellenzéket támogatók – a korábbi eredményekkel összhangban – leginkább az *egészségügy* szabályozását (25%) delegálnák uniós hatáskörbe a jövőben (40. ábra). Az ellenzékiek több mint ötöde (22%) szerint az *energiapolitika* irányítását is uniós hatáskörbe kell rendelni, aminek az elmúlt egy év energiaválsága lehet a fő oka (az energiaügy két éve még csak 5. volt az ellenzékiek listáján). A dobogó harmadik helyén a *védelmi és biztonságpolitikai* terület áll (20%).

40. ábra

Melyik az a három szakpolitika, amelyet a legszívesebben látna Európai Unió hatáskörben a jövőben? (Hatpárti ellenzék szavazói, %)

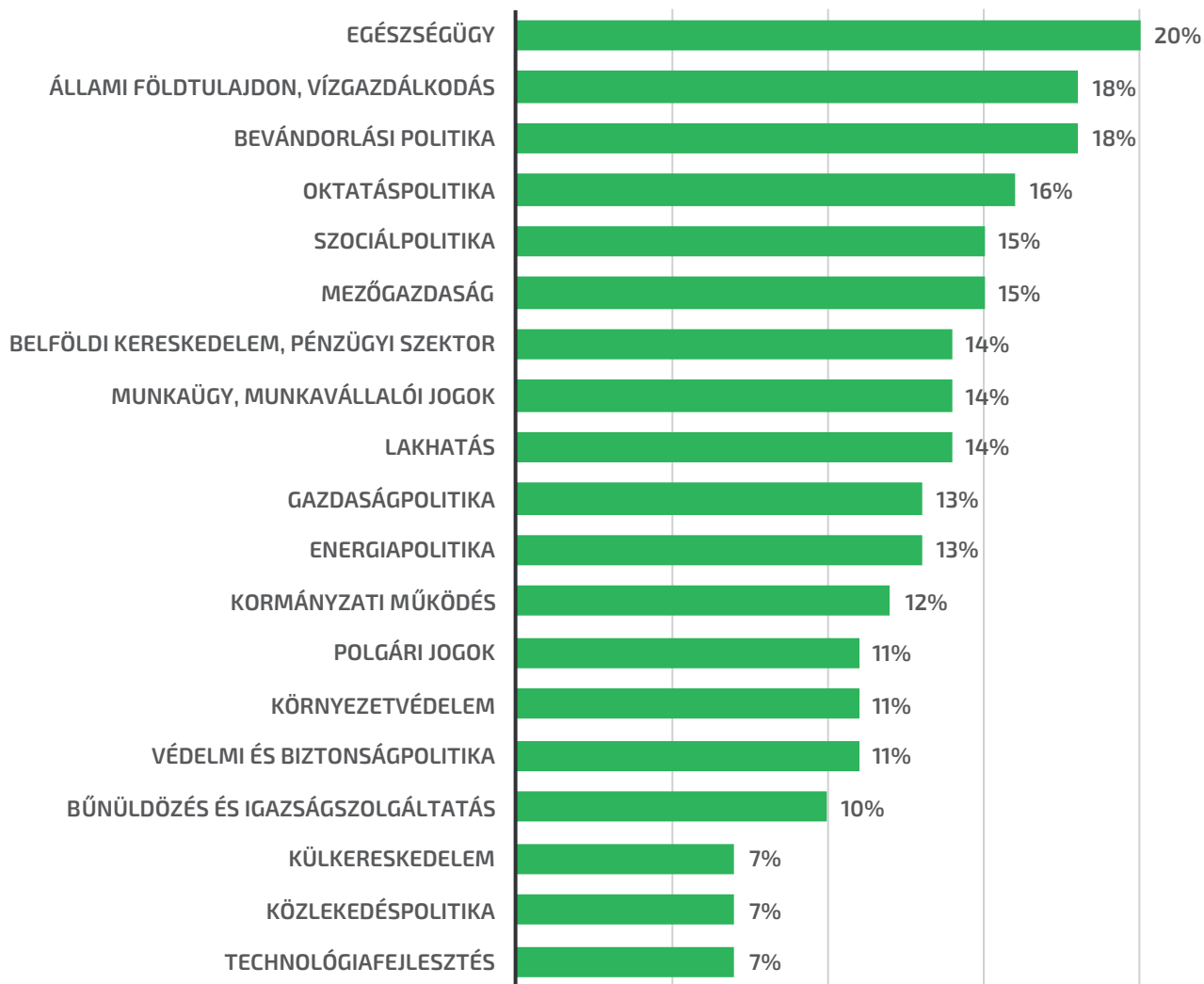
3.3. A tagállami hatáskörökkel kapcsolatos preferenciák

Azt követően, hogy megvizsgáltuk, melyek azok a területek, amelyeket a magyarok legszívesebben látnának uniós hatáskörben, áttekintettük azt is, hogy melyeket utalnának leginkább tagállami hatáskörbe (41. ábra). A felsorolt 19 szakpolitika közül legfeljebb hármat választhattak a megkérdezettek, és a következő kérdést olvashatták a válaszadást megelőzően: „Kérjük válassza ki, hogy melyik az a három szakpolitika, amelyeket a legszívesebben látna továbbra is vagy újra tagállami hatáskörben a jövőben”. A megkérdezettek 9 százaléka nem tudott vagy nem akart választ adni a kérdésre.

A magyarok ötöde (20%) szerint az *egészségügy* olyan terület, amelynek továbbra is tagállami hatáskörben kell maradni. A dobogó második helyén holtversenyben az *állami földtulajdon és vízgazdálkodás* (18%), valamint a *bevándorlási politika* állnak, míg az *oktatáspolitiká* a megkérdezettek 16 százaléka szerint szintén tagállami hatáskörben tartandó. Két éve az egészségügy, a bevándorlási politika és az oktatásügy is dobogós helyen szerepelt, azonban történtek érdemi változások: a korábban magasan első bevándorlási politikát 10 százalékponttal (28 százalékról 18 százalékra), az egészségügyet 8 százalékponttal (28 százalékról 20 százalékra), míg az oktatáspolitikát 5 százalékponttal (23 százalékról 18 százalékra) kevesebben értékelték úgy, hogy tagállami hatáskörben kellene lennie. Az állami földtulajdon és vízgazdálkodás esetében viszont 6 százalékponttal többen – 12 százalékról 18 százalékra nőtt – gondolkodnak így.

41. ábra

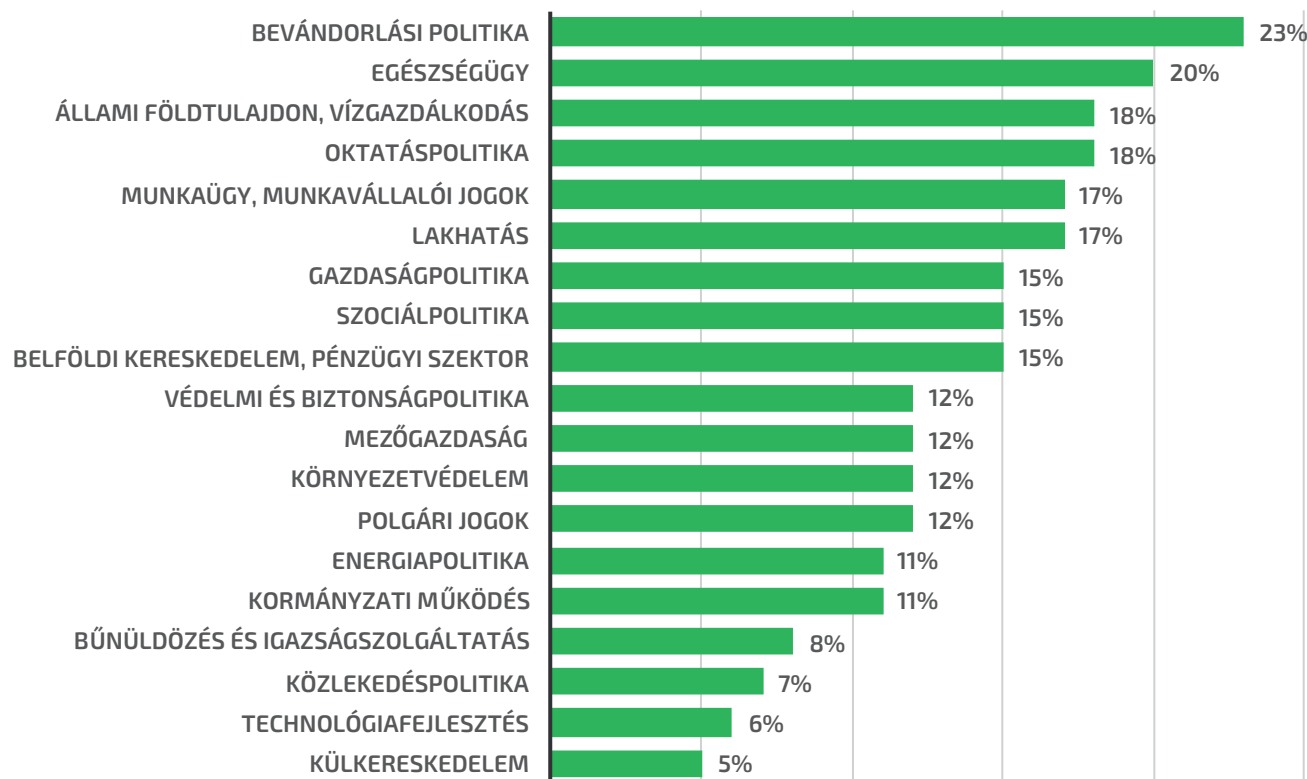
Melyik az a három szakpolitika, amelyeket a legszívesebben látna továbbra is vagy újra tagállami hatáskörben a jövőben? (Összes megkérdezett, %)

A kormánypárti szavazók – a korábbi kutatásunkhoz hasonlóan – leginkább a bevándorlási politikát (23%) szeretnék tagállami hatáskörben látni a jövőben, azonban még körükben is 11 százalékpontos csökkenés – 34 százalékról 23 százalékra – volt tapasztalható (42. ábra). A Fidesz-KDNP voksolójának ötöde (20%) szerint az egészségügy is olyan szakpolitika, ami nemzeti irányítással működhet csak hatékonyan. Szintén közel az ötöde a kormánypárti szavazóknak az *állami földtulajdon és vízgazdálkodás* (18%), valamint az *oktatáspolitiká* (18%) esetében is hasonlóképp gondolkodik.

42. ábra

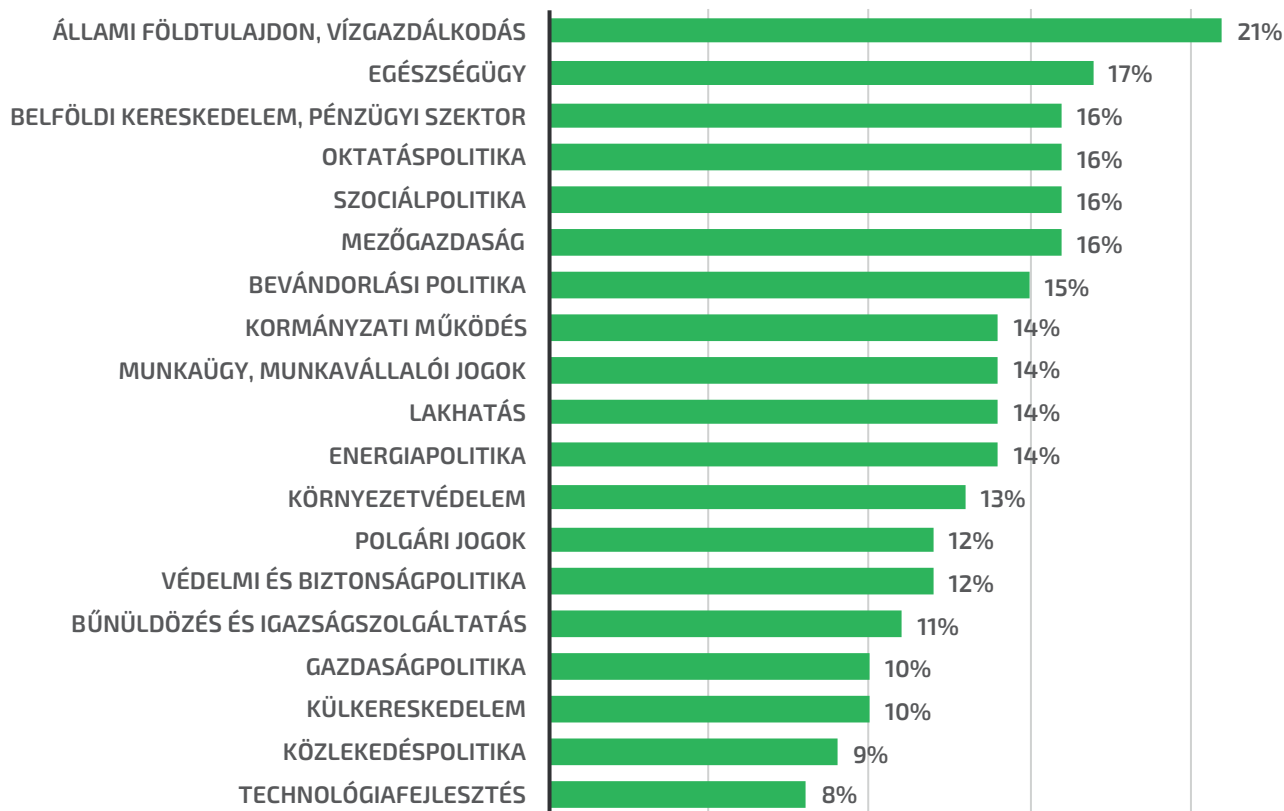
Melyik az a három szakpolitika, amelyet a legszívesebben látna továbbra is vagy újra tagállami hatáskörben a jövőben? (Kormánypárti szavazók, %)

A hatpárti ellenzékiek listájának élén az *állami földtulajdon és a vízgazdálkodás* (21%) áll, e terület esetében vélekednek leginkább úgy, hogy kizárólagos tagállami hatáskör szükséges (43. ábra). A második helyen az *egészségügy* (17%) áll, míg az ellenzékiek 16-16 százaléka szerint szintén tagállami hatáskör szükséges a *belföldi kereskedelem és pénzügyi szektor*, az *oktatáspolitiká*, a *szociálpolitika* és a *mezőgazdaság* területein is. Két éve még az ellenzékiek listájának élén is a bevándorlás állt, 2023-ban ez már csak a 7. legtöbb említést kapta.

43. ábra

Melyik az a három szakpolitika, amelyeket a legszívesebben látna továbbra is vagy újra tagállami hatáskörben a jövőben? (Hatpárti ellenzék szavazói, %)

4. Magyarország és az Európai Unió viszonyának aktuális kérdései

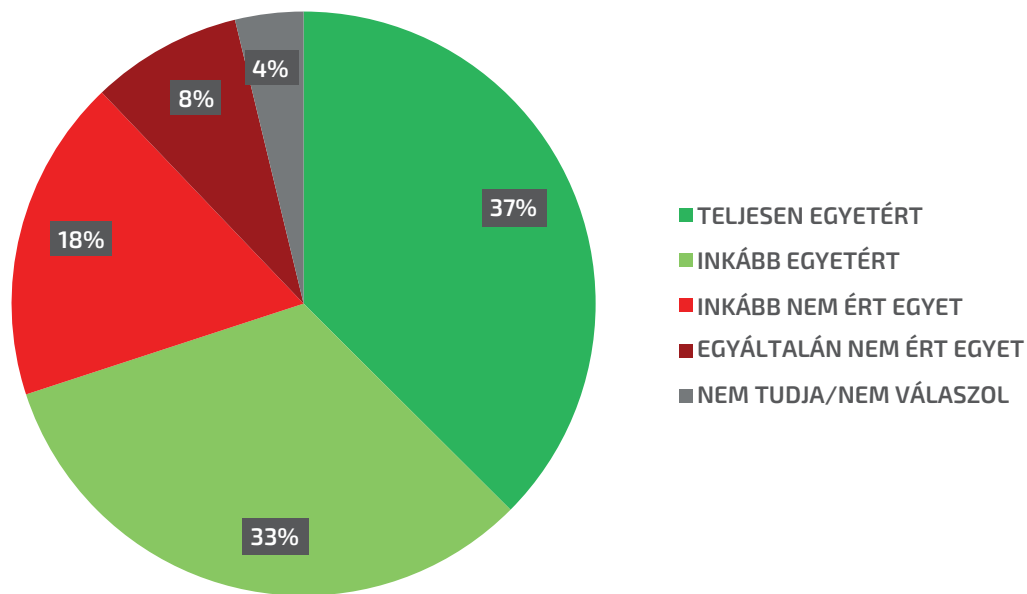
A következő fejezetben olyan kérdéseket vizsgálunk, amelyek kifejezetten aktuálisak Magyarország és az Európai Unió vonatkozásában. Kíváncsiak voltunk a magyarok véleményére a mérőföldkövek teljesítése, a közalapítványi egyetemek számára felfüggesztett Erasmus program, az Európai Ügyészséghez való csatlakozás, az euró bevezetése, Románia schengeni csatlakozása, és a közös európai hadsereg témái kapcsán. A megkérdezettek a következő kérdést olvashatták az egyes állítások értékelése előtt: *„Most állításokat olvasok fel, kérem, mindegyikről mondja meg, hogy egyetért vele vagy nem ért egyet vele!”*.

4.1. Hozzáférés az uniós pénzügyi forrásokhoz

A magyarok 70 százaléka szerint a kormánynak teljesíteni kell az Európai Bizottság összes mérföldkövét azért, hogy Magyarország számára végre elérhetővé váljanak az EU-s pénzügyi források (44. ábra). A megkérdezettek negyede (26%) nem ért egyet ezzel.

44. ábra

A magyar kormánynak teljesíteni kell az Európai Bizottság összes mérföldkövét annak érdekében, hogy elérhetőek legyenek Magyarország számára az EU-s pénzügyi források. (Összes megkérdezett, %)

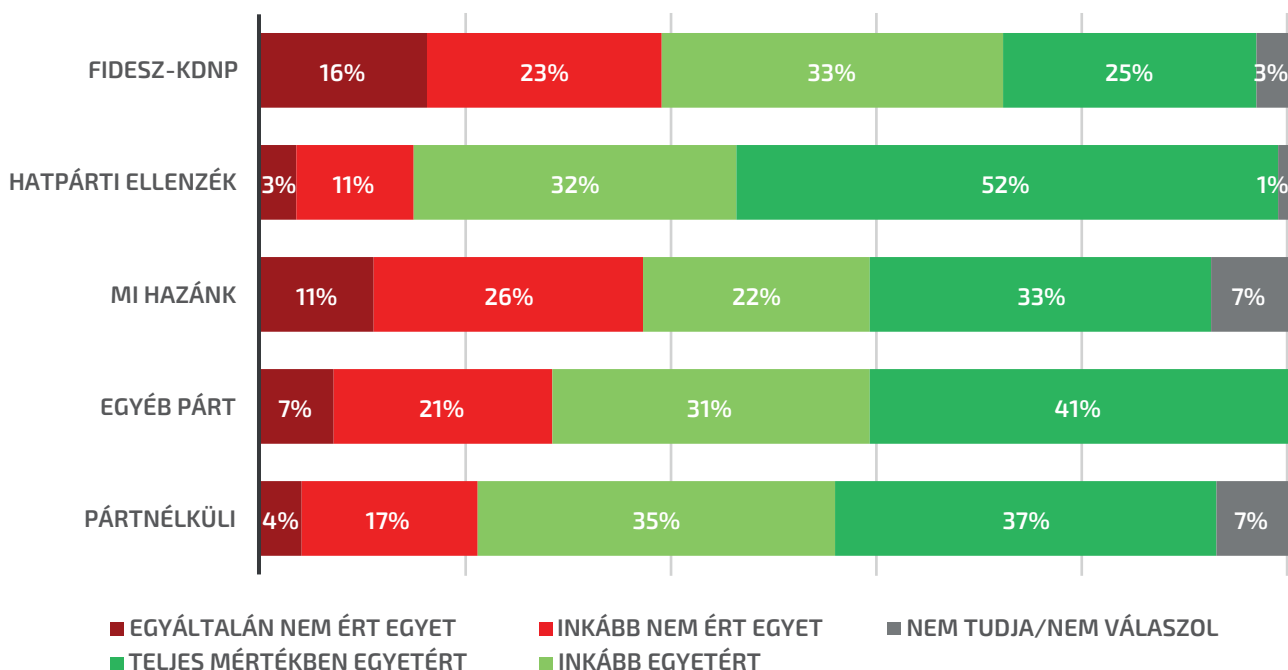

A legfeljebb 8 általános (66%), valamint a szakmunkás és szakiskolai (67%) végzettségűek kétharmada szerint ez a szükséges lépés a pénzügyi forrásokhoz való hozzájutáshoz, míg az érettségizettek (73%) és a diplomások (75%) háromnegyede gondolkodik hasonlóképp.

A Fidesz-KDNP (58%) és a Mi Hazánk (55%) szavazóinak abszolút többsége is úgy vélekedik, hogy a kormánynak teljesítenie kell az Európai Bizottság összes mérföldkövét (45. ábra). A hatpárti ellenzék voksolóinak 84 százaléka, valamint az egyéb pártokat támogatók és a párt nélküliek 72-72 százaléka egyetért az állítással.

45. ábra

A magyar kormánynak teljesítenie kell az Európai Bizottság összes mérföldkövét annak érdekében, hogy elérhetőek legyenek Magyarország számára az EU-s pénzügyi források. (Összes megkérdezett, %)

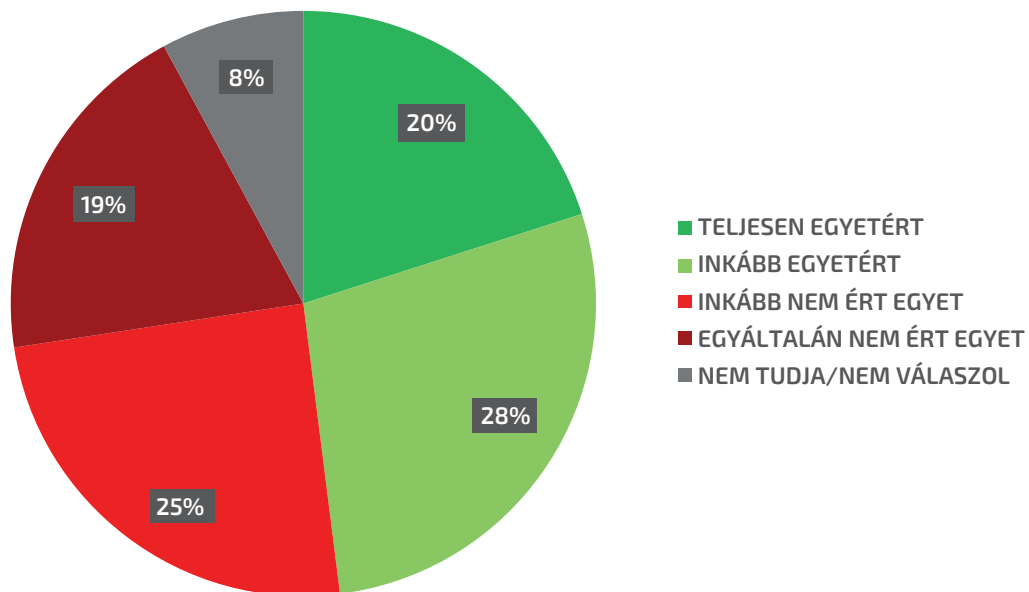

4.2. A közalapítványi egyetemek és az Erasmus program

Az Erasmus program felfüggesztésével kapcsolatban a magyar társadalomban sokkal megosztottabb (46. ábra): a megkérdezettek 48 százaléka szerint a külföldi tanulmányok EU-s ösztöndíjrendszerének felfüggesztése helyes döntés volt, azonban 45 százalék ezzel nem ért egyet.

46. ábra

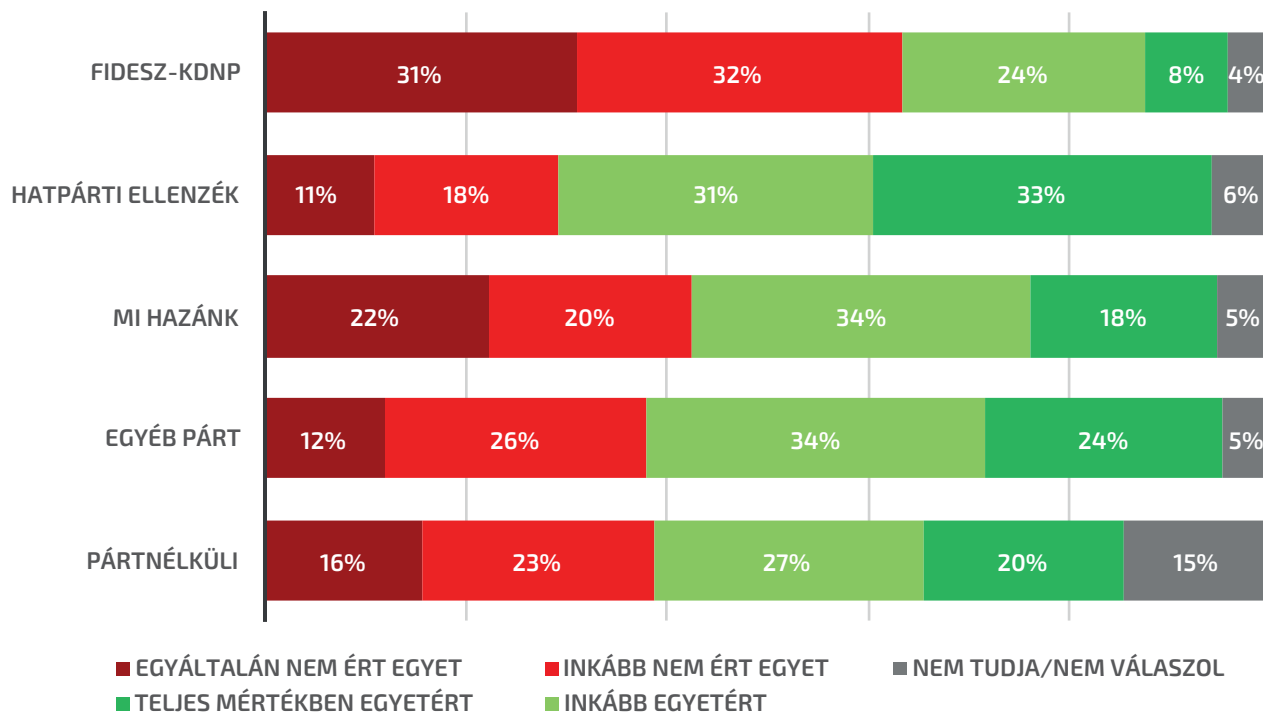
Az EU helyesen cselekedett, amikor felfüggesztette a közalapítványokba átszervezett magyar egyetemeken tanuló hallgatók számára az Erasmus programot (a külföldi tanulmányok ösztöndíjrendszerét). (Összes megkérdezett, %)

A Fidesz-KDNP szavazói (63%) határozottan elutasítják az Erasmus felfüggesztését a közalapítványokba kiszervezett magyar egyetemek számára (47. ábra). Ezzel szemben a hatpárti ellenzékre (64%), a Mi Hazánkra (52%) és az egyéb pártokra (58%) szavazók körében többségi álláspont, hogy helyes döntés volt az Erasmus program felfüggesztése. A döntés támogatottsága és az iskolai végzettség pozitív összefüggést mutat: a legkevésbé az alapfokú végzettségűek (44%), míg a leginkább a diplomások (54%) támogatják az Európai Unió lépését.

47. ábra

Az EU helyesen cselekedett, amikor felfüggesztette a közalapítványokba átszervezett magyar egyetemeken tanuló hallgatók számára az Erasmus programot (a külföldi tanulmányok ösztöndíjrendszerét). (Összes megkérdezett, %)

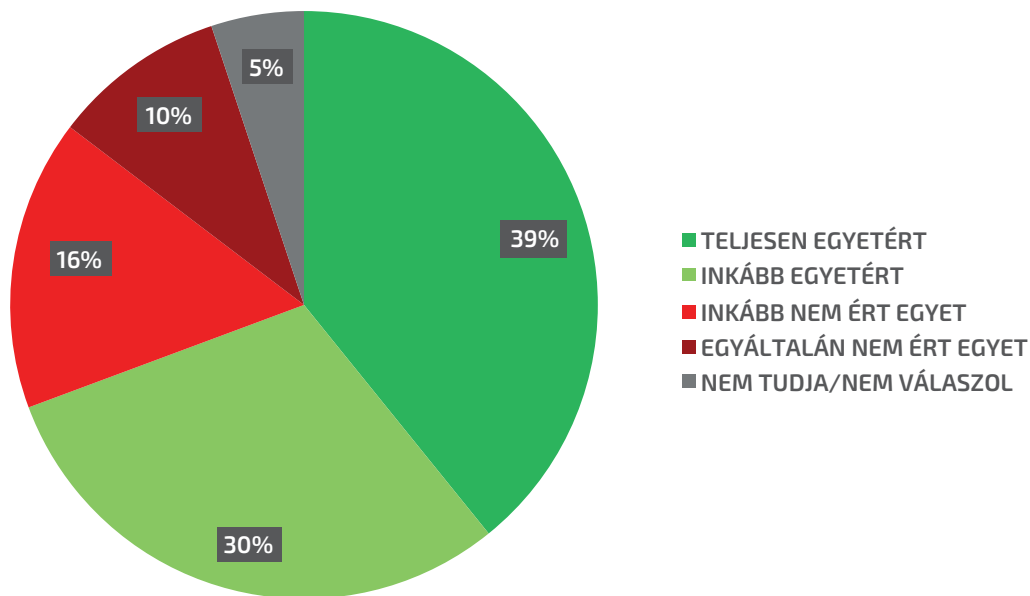

4.3. Európai Ügyészség

Felmértük azt is, hogy a magyarok hogyan vélekednek az Európai Ügyészséghez való csatlakozásról, mennyire tartanák jó ötletnek, hogy ezáltal európai szinten is vizsgálhatóvá válnának a hazai korrupciós esetek (48. ábra). A megkérdezettek több mint kétharmada (69%) szerint csatlakoznia kellene Magyarországnak a szervezethez. A magyarok negyede (26%) vélekedik úgy, hogy megfelelő, ha csak magyar szervek vizsgálják a korrupciós eseteket, és így nem kellene az Európai Ügyészséghez csatlakozni.

48. ábra

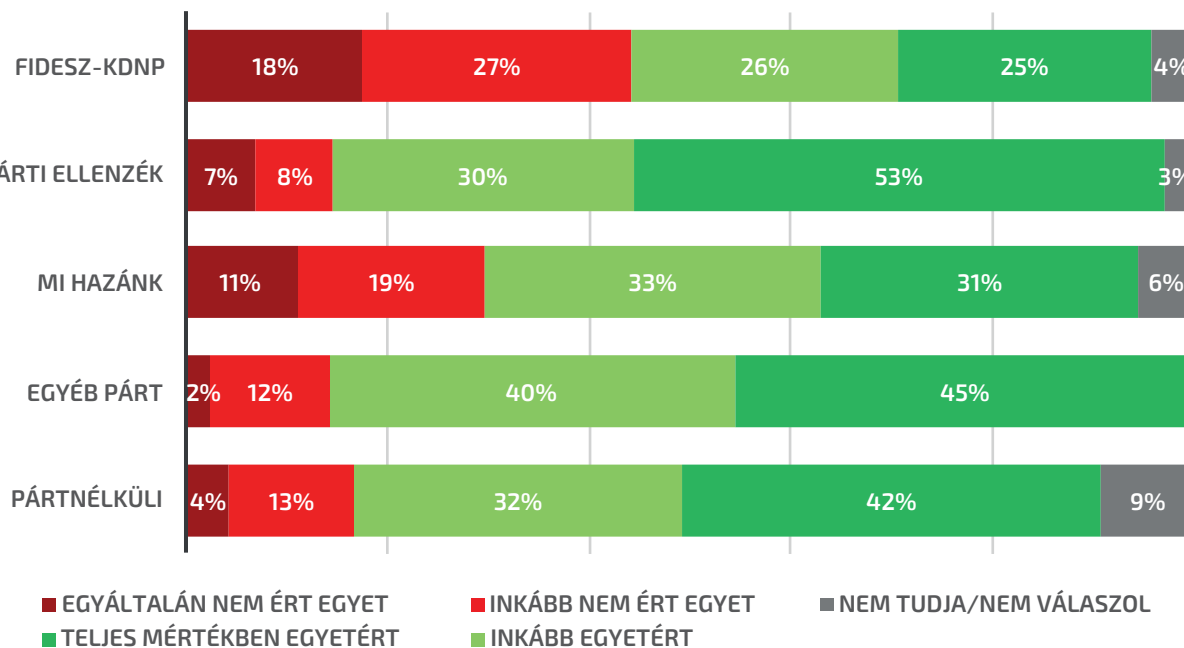
Magyarországnak csatlakoznia kellene az Európai Ügyészséghez, hogy a korrupciós eseteket európai szinten is vizsgálni tudják. (Összes megkérdezett, %)

Iskolai végzettség tekintetében legkevésbé a szakmunkás és szakiskolai végzettségűek (64%), míg leginkább a diplomások (78%) pártolják az Európai Ügyészséghez való csatlakozást. Az alapfokú végzettségűek (68%) és az érettségizettek (69%) valamivel több, mint kétharmada is hasonlóképp gondolkodik. Természetesen a politikai preferencia is jelentős mértékben befolyásolja a kérdésről kialakult véleményeket (49. ábra). A kormánypárti szavazók fele (51%) is támogatja a csatlakozást, miközben 45% ellenzi ezt a lépést. Emellett a Mi Hazánk támogatóinak a szűk harmada (30%) utasítja el az Európai Ügyészséghez való csatlakozást, de kétharmaduk (64%) szintén szükségesnek tartja az európai szintű kontrollt. A hatpárti ellenzék szavazóinak 83 százaléka szükségesnek tartja az Európai Ügyészséghez való csatlakozást és mindössze 15 százalékuk ellenzi.

49. ábra

Magyarországnak csatlakoznia kellene az Európai Ügyészséghez, hogy a korrupciós eseteket európai szinten is vizsgálni tudják. (Összes megkérdezett, %)

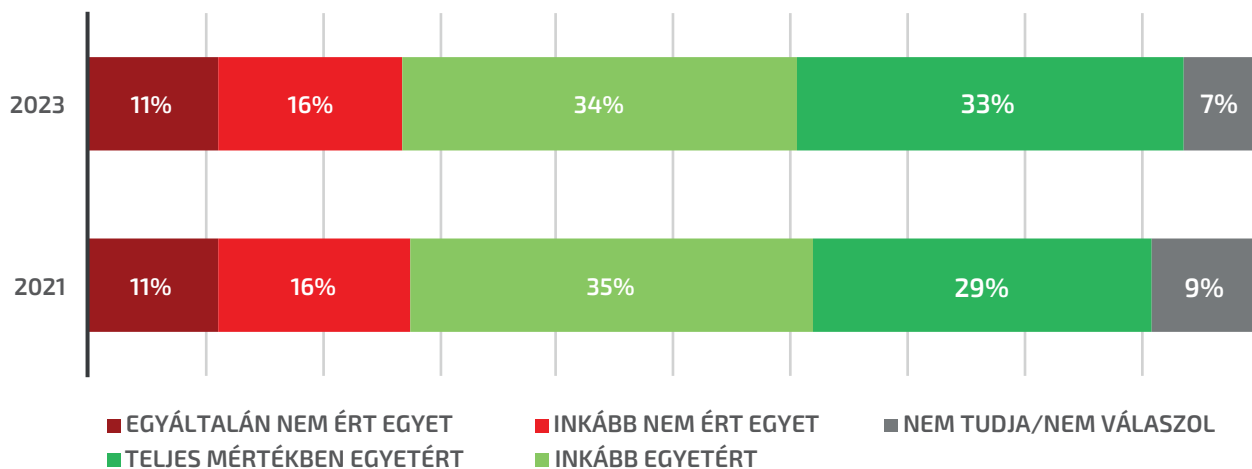

4.4. Az euró bevezetése

A következő kérdéssel az euró bevezetésével kapcsolatos attitűdöket vizsgáltuk, összevetve a két évvel ezelőtti állapottal (50. ábra). A magyarok kétharmada (67%) szerint, ha hazánk teljesíti a feltételeket, akkor be kell vezetni az eurót. Ezzel a megkérdezettek negyede (27%) nem ért egyet. Két évvel ezelőtt is hasonlóan gondolkodtak a magyarok a kérdéstről: 64 százaléuk a bevezetés pártján állt, míg 27 százaléuk ellenezte azt. Összességében tehát két év alatt 3 százalékponttal nőtt az eurót támogatók aránya Magyarországon.

50. ábra

Amennyiben Magyarország teljesíti a feltételeket, be kell vezetni az eurót hazánkban.
(Összes megkérdezett, %)

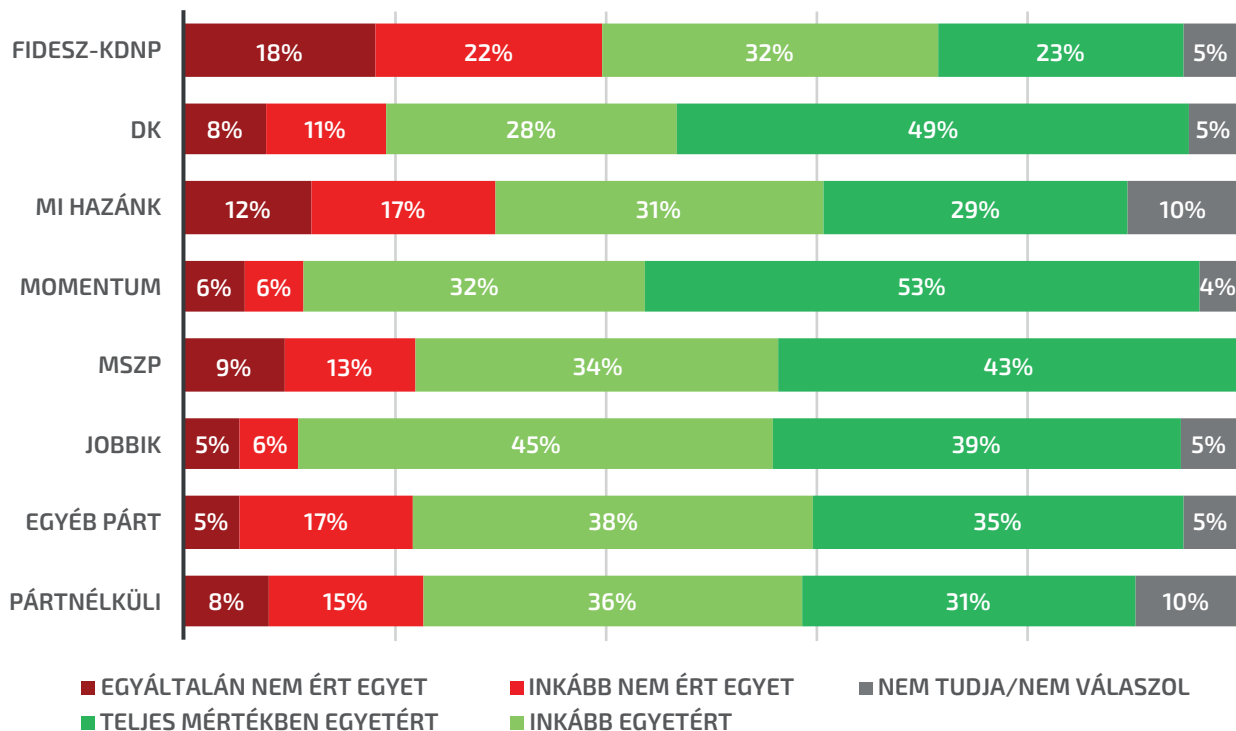

Az iskolai végzettség és az euró bevezetésével kapcsolatos attitűd között pozitív korreláció van: az alapfokú (63%), valamint szakmunkás és szakiskolai végzettségűek (62%) kevesebb mint kétharmada pártolja a bevezetését, míg az érettségizettek 69 százaléka és a diplomások 73 százaléka vélekedik így.

A pártpolitikai hovatartozás ebben az esetben is jelentősen befolyásolja a kérdésről kialakult véleményeket, de fontos hozzátenni, hogy minden politikai táborban többsége van az euró bevezetésének (51. ábra). Az euró bevezetését az átlagnál kevésbé támogatják a kormánypárti szavazók (55%) és a Mi Hazánk támogatói (60%). Ezzel szemben a DK, a Momentum, az MSZP és a Jobbik voksolói körében 75 százalékot is meghaladó támogatottság mutatható ki.

51. ábra

Amennyiben Magyarország teljesíti a feltételeket, be kell vezetni az eurót hazánkban. (Összes megkérdezett, %)

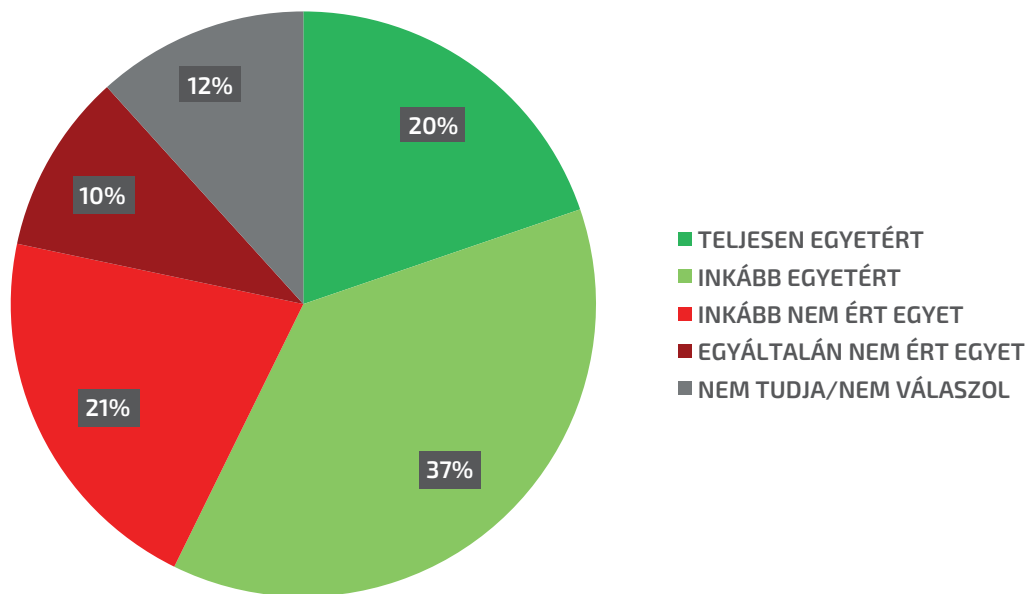

4.5. Románia schengeni csatlakozása

A megkérdezettek többsége (58%) szerint Magyarországnak határozottan fel kell lépnie annak érdekében, hogy Románia is tudjon csatlakozni a Schengeni övezethez, így a szabad mozgás lehetővé válna a két ország között (52. ábra). A magyarok egyharmada (31%) ellenzi ezt lépést, míg 12 százalék nem tud vagy nem akar választ adni a kérdésre.

52. ábra

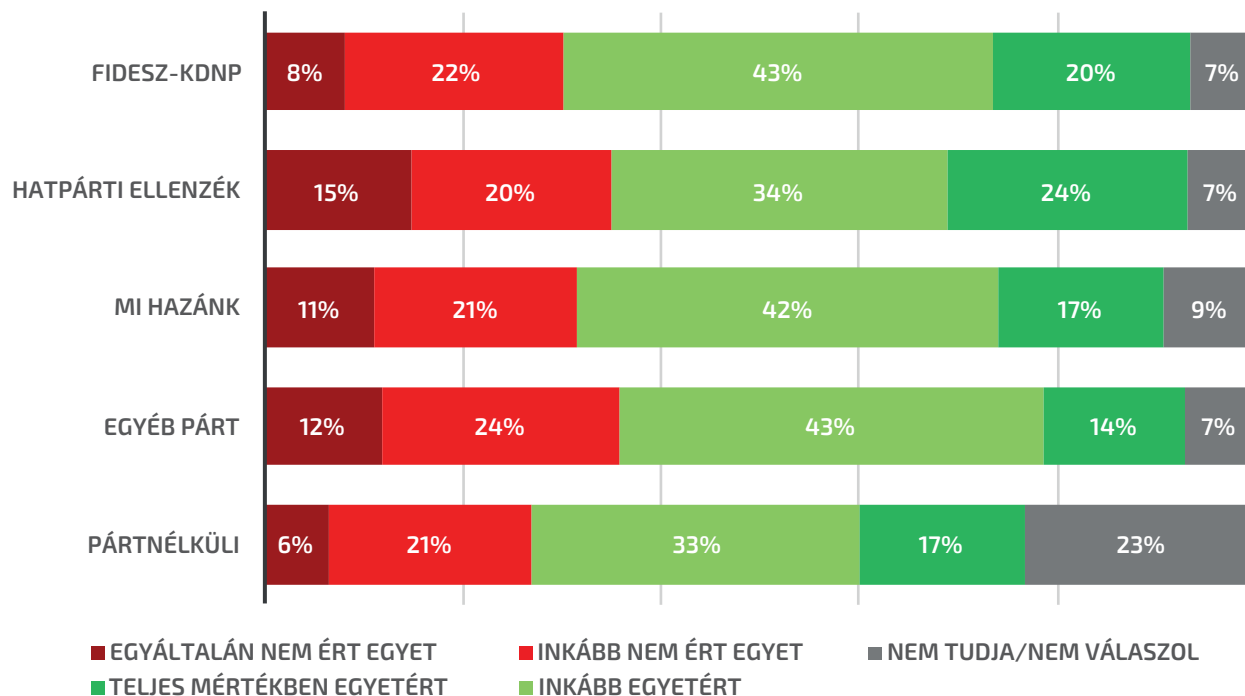
Magyarországnak határozottan fel kell lépnie annak érdekében, hogy Románia csatlakozhasson a szabad mozgást biztosító Schengeni övezethez.
(Összes megkérdezett, %)

A Fidesz-KDNP szavazóinak közel kétharmada (63%) szerint a magyar kormánynek lépéseket kell tennie annak érdekében, hogy Románia csatlakozni tudjon a szabad mozgást biztosító övezethez (53. ábra). Emellett a hatpárti ellenzék szavazóinak (58%), a Mi Hazánk támogatóinak (59%) és az egyéb pártok voksolóinak (57%) többsége is ezen az állásponton van. Az érettségizettekkel (63%) és a diplomásokkal (63%) összehasonlítva, az alapfokú (52%), valamint a szakmunkás és szakiskolai (51%) végzettségűek körében 10 százalékponttal kevesebben gondolják úgy, hogy Magyarországnak lépéseket kell tennie Románia schengeni csatlakozása érdekében.

53. ábra

Magyarországnak határozottan fel kell lépnie annak érdekében, hogy Románia csatlakozhasson a szabad mozgást biztosító Schengeni övezethez. (Összes megkérdezett, %)

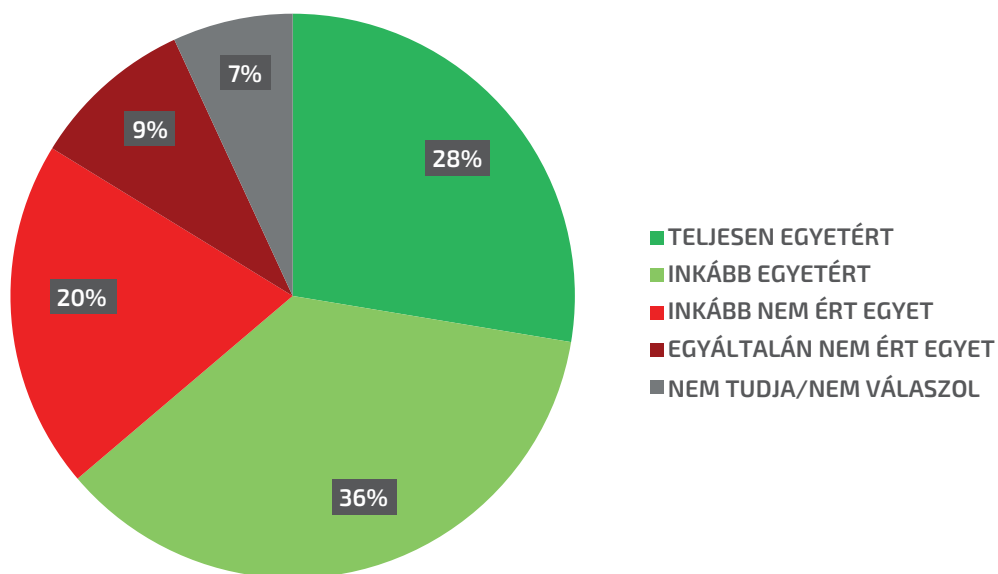

4.6. Közös európai hadsereg

A blokk utolsó kérdéseként azt is megvizsgáltuk, hogy a magyarok hogyan gondolkodnak egy közös EU-s hadsereg felállításáról (54. ábra). A megkérdezettek kétharmada (64%) támogató attitűddel rendelkezik, szükségesnek tartja egy közös hadsereg megszervezését, míg 29 százalék ellenezne egy ilyen döntést.

54. ábra

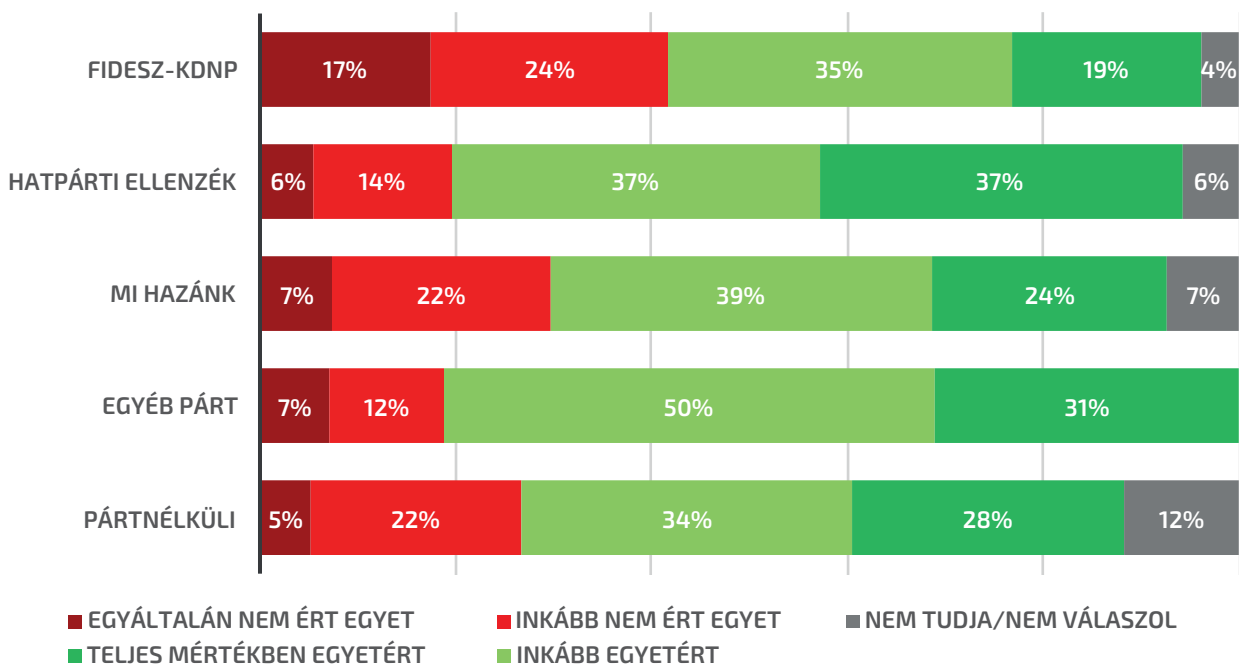
Szükség van egy közös Európai Uniós hadsereg felállítására. (Összes megkérdezett, %)

A leginkább támogató álláspontot az egyéb pártokra szavazók (81%) és a hatpárti ellenzéket támogatók (74%) képviselik a magyar társadalomban, azonban a kormánypártiaknak (54%), a Mi Hazánk szavazóinak (63%) és a párt nélkülieknek (52%) is a többsége úgy vélekedik, hogy a jövőben szükséges egy közös Európai Uniós hadsereg felállítása (55. ábra).

55. ábra

Szükség van egy közös Európai Uniós hadsereg felállítására. (Összes megkérdezett, %)

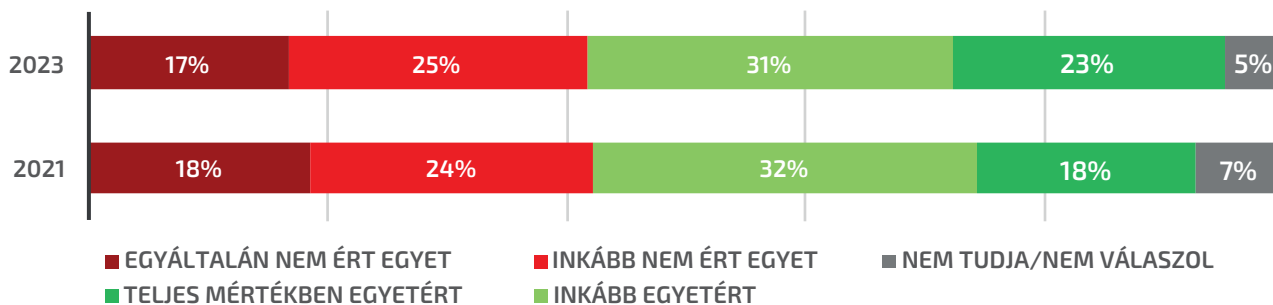
5. Félelmek és sérelmek a magyar társadalomban az Európai Unióval kapcsolatban

A következő blokkban olyan kérdésekkel foglalkozunk, amelyek reflektálnak a magyar társadalom vélt vagy valós félelmeire és sérelmeire az Európai Unióval kapcsolatban.

Azzal a kormánypárti médiában gyakran hallható állítással, miszerint „a brüsszeli bürokraták rá akarják erőltetni a magyar emberekre az akaratukat”, a magyarok 54 százaléka ért egyet, míg 12 százalékponttal kevesebben (42%) vélik úgy, hogy ez nem igaz (56. ábra). A kérdéssel kapcsolatos vélemények az elmúlt két év folyamán kis mértékben módosultak, a kormánypárti narratíva irányába: 2023-ban 4 százalékponttal többen értenek egyet azzal, hogy a brüsszeli bürokraták a magyar emberekre akarják erőltetni az akaratukat, míg az állítást elutasítók aránya érdemben nem változott, a nem válaszolók aránya pedig csökkent.

56. ábra

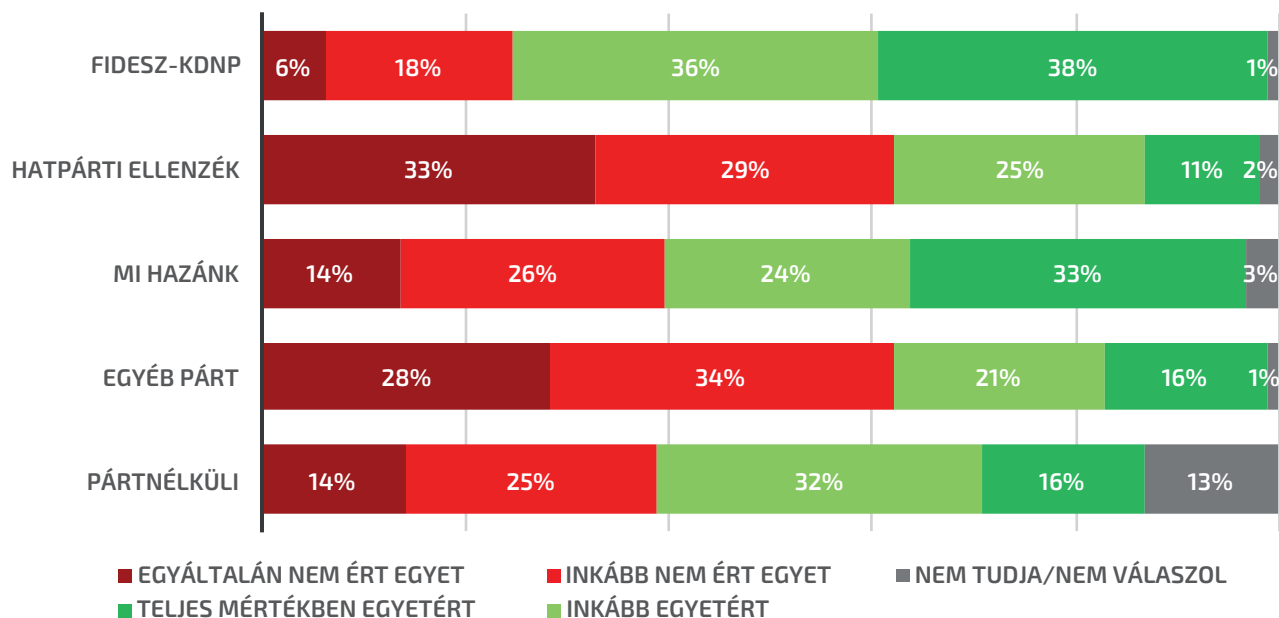
A brüsszeli bürokraták rá akarják erőltetni a magyar emberekre az akaratukat.
(Összes megkérdezett, %)

A Fidesz-KDNP (74%) és a Mi Hazánk (57%) szavazóinak abszolút többsége, valamint a párt nélküliek (48%) relatív többsége egyetért, hogy a brüsszeli bürokraták rá akarják erőltetni a magyar emberekre az akaratukat, míg a hatpárti ellenzék szavazói és az egyéb pártokat támogatók döntő többsége (62%) ezzel nem ért egyet (57. ábra).

57. ábra

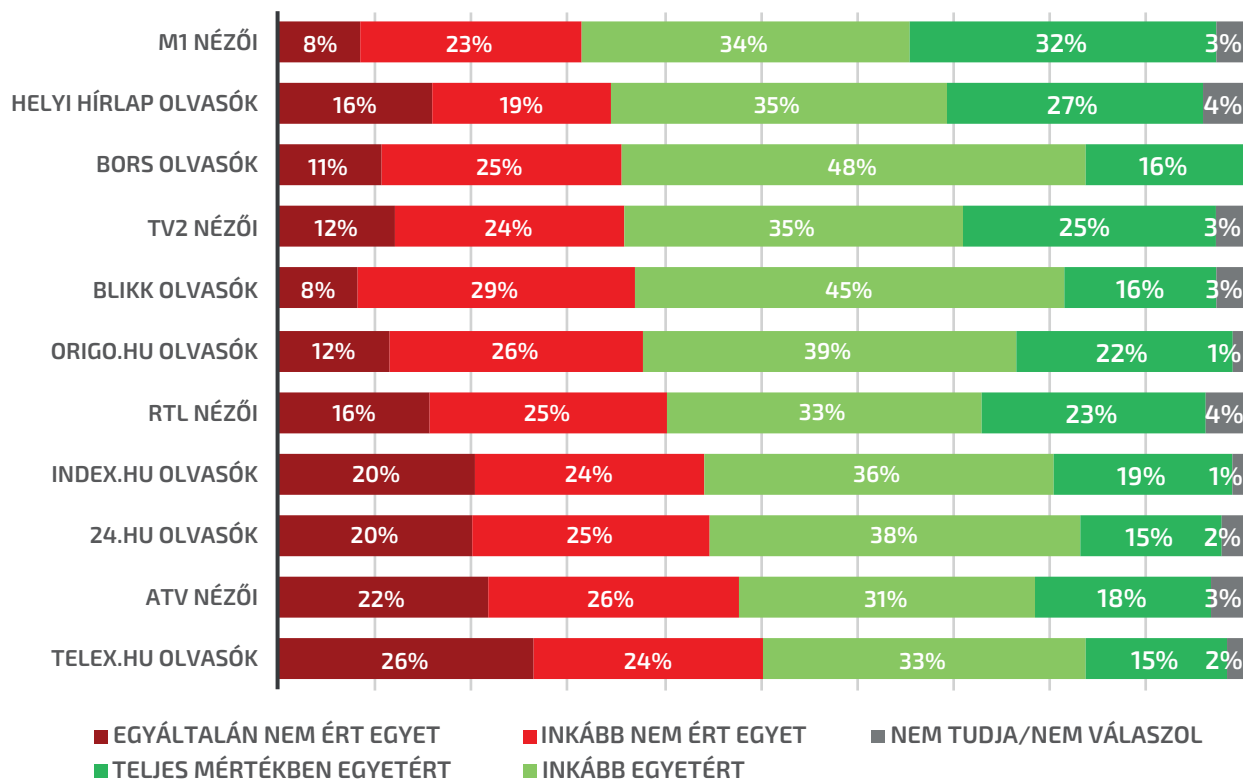
A brüsszeli bürokraták rá akarják erőltetni a magyar emberekre az akaratukat.
(Összes megkérdezett, %)

Jelentős különbségek voltak a médiafogyasztói csoportok között, amikor azt az állítást értékelték a válaszadók, miszerint „a brüsszeli bürokraták rá akarják erőltetni a magyar emberekre az akarataikat” (58. ábra). A legnagyobb arányban a Telex.hu olvasói és az ATV nézői utasították el ezt (50% és 49%), de még ezekben a csoportokban is közel ugyanennyien értettek egyet ezzel (48% és 49%). A legkisebb arányban az M1 nézői, a helyi hírlapok és a Bors.hu olvasói utasították el a kormányzati narratívában gyakran hangoztatott kommunikációs panelt (31%, 35% és 36%), míg ezekben a csoportokban kb. kétharmad egyetértett a Brüsszelt ért vádakkal (66%, 62% és 64%).

58. ábra

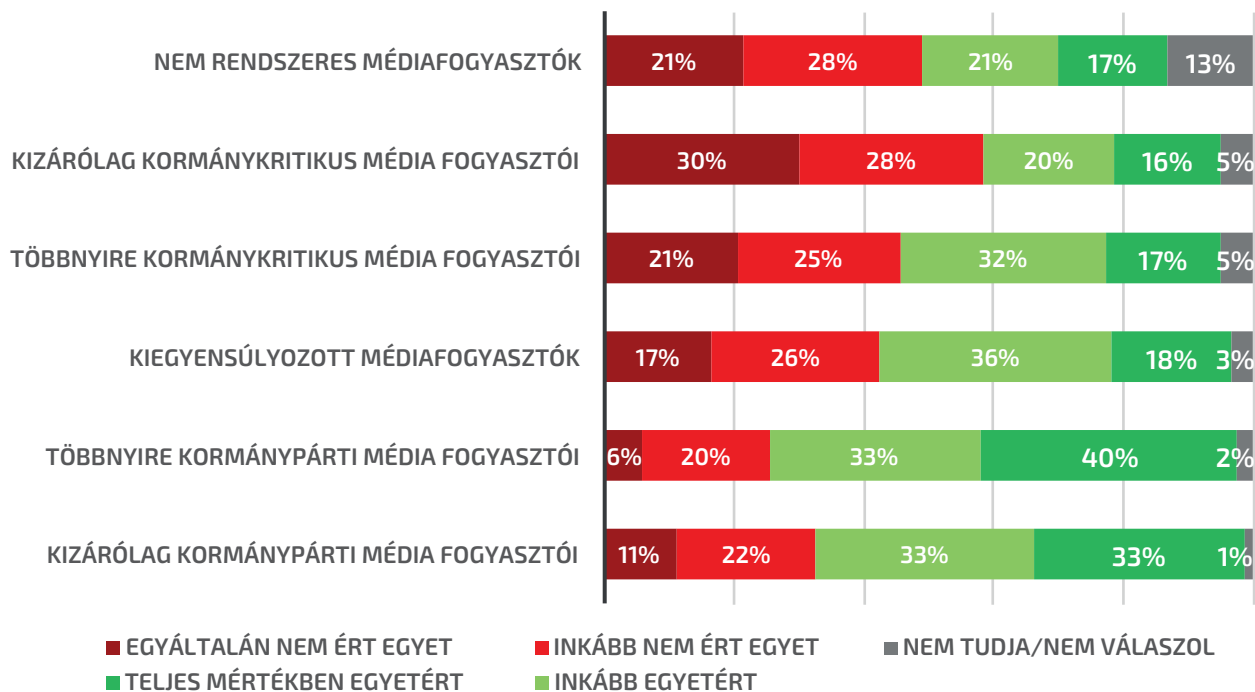
A brüsszeli bürokraták rá akarják erőltetni a magyar emberekre az akarataikat (Összes megkérdezett, %)

Egyértelmű mintázat rajzolódik ki, amikor az összetett médiakategóriák közötti különbségeket vizsgáljuk. A média-csoportok közötti különbségek hasonló mértékűek, mint a szavazói csoportok közötti különbségek ebben a kérdésben (59. ábra). A túlterjeszkedő brüsszeli bürokraták képe kevésbé elfogadott a nem rendszeres médiafogyasztók között (38% elfogadja, 49% elutasítja), valamint a kizárólag kormánykritikus médiát fogyasztók körében (36% vs. 58%). Kis többségben vannak a Brüsszellel szembeni vádak elfogadók a többnyire kormánykritikus (49% vs. 46%), valamint a kiegyensúlyozott médiafogyasztók körében (54% vs. 43%). Jelentős többségben van az euroszeptikus vélemény a többnyire kormánypárti (73% vs. 26%) és a kizárólag kormánypárti média fogyasztói között (66% vs. 33%).

59. ábra

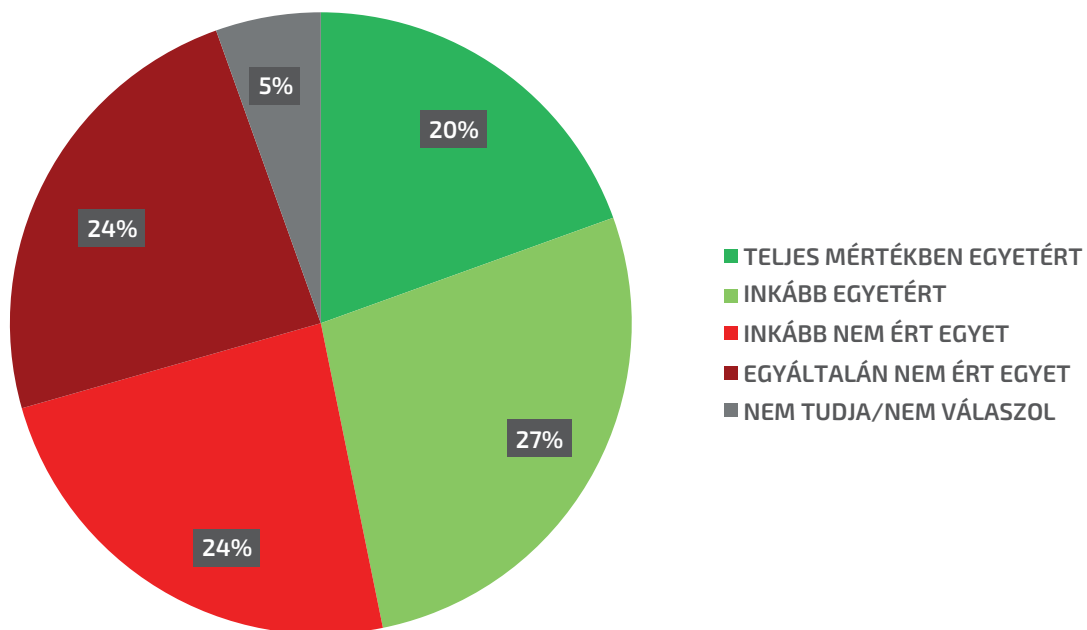
A brüsszeli bürokraták rá akarják erőltetni a magyar emberekre az akaratukat (Összes megkérdezett, %)

Az a kormányzati kommunikációban gyakran megjelenő elem, miszerint az Európai Unió át akarja mosni a magyar gyerekek agyát a saját ideológiájával, kifejezetten megosztja a magyar társadalmat (60. ábra). Míg a megkérdezettek 46 százaléka egyet tud érteni az állítással, addig 48 százalék nem fogadja el a Fidesz-KDNP által gyakran hangoztatott kommunikációs panelt.

60. ábra

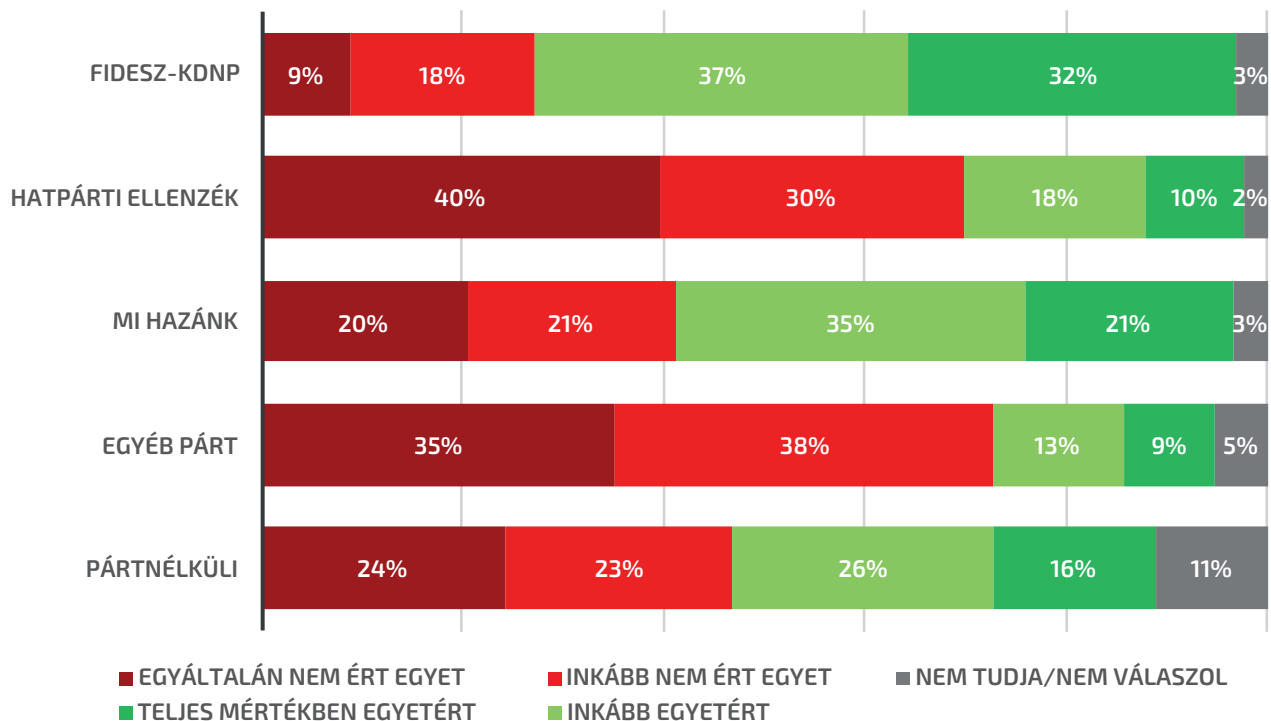
**Az EU át akarja mosni a magyar gyerekek agyát a saját ideológiájával.
(Összes megkérdezett, %)**

A politikai hovatartozás jelentős mértékben befolyásolja a kérdéssel kapcsolatos attitűdöket (61. ábra). A Fidesz-KDNP táboraiban (69%) és a Mi Hazánk szavazói körében (56%) inkább az az álláspont a mérvadó, hogy az Európai Unió valóban propagandát próbál terjeszteni a magyar gyerekek befolyásolása érdekében. Ezzel szemben a hatpárti ellenzék (70%) és az egyéb pártok támogatói (73%) kifejezetten elutasítják ezt az állítást. A párt nélküliek körében megosztottság tapasztalható: 47 százaléuk nem osztja a kormányzati kommunikáció állítását, azonban mindössze 5 százalékponttal kevesebben (42%) fogadják azt el.

61. ábra

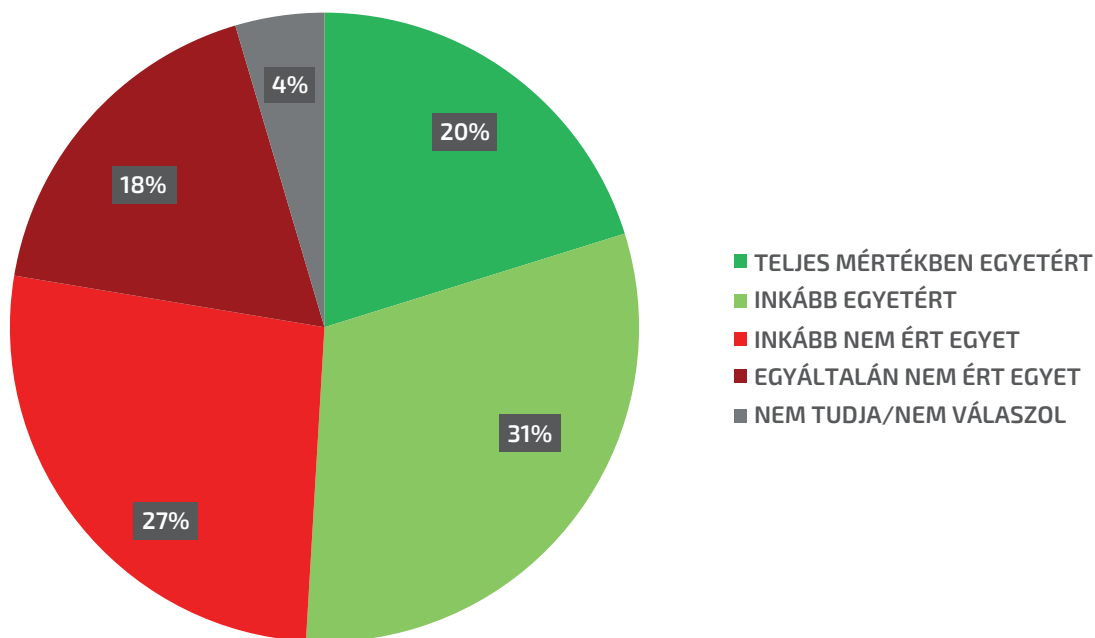
Az EU át akarja mosni a magyar gyerekek agyát a saját ideológiájával.
(Összes megkérdezett, %)

A magyarok fele (51%) azzal is egyetért, hogy a keleti tagállamok lakói, így a magyarok is csupán másodrangú állampolgárok az Európai Unióban, és mindössze 45% gondolja azt, hogy ez nincs így (62. ábra).

62. ábra

A keleti tagországok lakói, így mi, magyarok is csupán másodrangú állampolgárok vagyunk az EU-ban. (Összes megkérdezett, %)

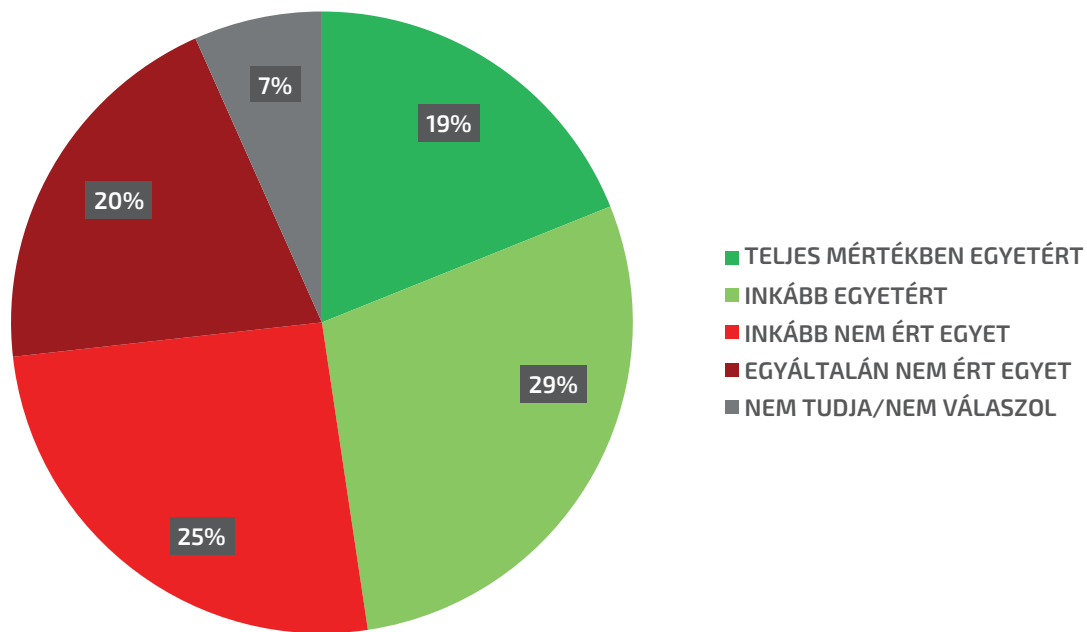

A politikai preferencia ezúttal is jelentősen befolyásolja a kérdésről kialakult attitűdöket. Míg a Fidesz-KDNP (67%) és a Mi Hazánk (66%) voksolójának kétharmada szerint vagyunk másodrangú állampolgárok az EU-ban, ezzel szemben a DK (60%), a Momentum (66%), az MSZP (57%), a Jobbik (67%) és az egyéb pártok (70%) támogatóinak döntő többsége merőben másképp gondolkodik. A párt nélküliek 50 százaléka szintén úgy látja, hogy másodrangú állampolgároként kezelik a keleti tagországok lakóit az EU-ban.

A következő kérdéssel kapcsolatban is erős megosztottság figyelhető meg a magyar társadalomban: a megkérdezettek 48 százaléka szerint Brüsszelben olyan szabályokat hoznak, amivel szándékosan hátrányba hozzák a magyar vállalkozásokat, míg 46 százalék szerint nincs ilyen diszkrimináció (63. ábra).

63. ábra

Brüsszelben olyan szabályokat hoznak, amivel szándékosan hátrányba hozzák a magyar vállalkozásokat. (Összes megkérdezett, %)

A kormánypárti szavazók körében elsöprő többségben van ez az álláspont (71%), míg a Mi Hazánk szavazói körében (45 százalékuk egyetért, míg 44 százalékuk nem) és a párt nélküliek között (42-42 százalékuk áll egyik és másik oldalon) két egyforma nagyságú tábor figyelhető meg. A DK (67%), a Momentum (75%), az MSZP (66%), a Jobbik (70%) és az egyéb pártok (67%) szavazói többségükben azonban elutasítják ezt az állítást. A kisebb településeken jóval elterjedtebb ez a vélemény: a kisvárosokban (50%) és a községekben (53%) az abszolút többség úgy látja, hogy Brüsszelben szándékosan hátrányba hozzák a magyar vállalkozásokat, a megyeszékhelyeken (38%) és Budapesten (42%) ez az álláspont kisebbségben van (64. ábra).

64. ábra

Brüsszelben olyan szabályokat hoznak, amivel szándékosan hátrányba hozzák a magyar vállalkozásokat. (Összes megkérdezett, %)

